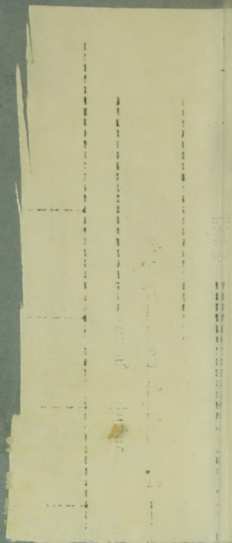

ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ
ԼԵՆԻՆՅԱՆ ԱՆԿՅՈՒՆՈՒՄ

ՄԱՐՏՈՒՆԱԿԱՆ

1928

ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ

ԼԵՆԻՆՅԱՆ ԱՆԿՅՈՒՆՈՒՄ

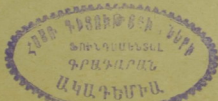
10252
H

Հրատարակություն Հայկական Հրածից Գիվիգիայի
Քաղաքական Բաժնի

Մ Ա Ր Տ Ո Ւ Ն Ա Կ Ա Ն

1928

ՀԱՅՊՈՒԳՐԱՅԻ ՄԱՐՏՈՆԱԿԱՆԻ ՏՊԱՐԱՆ

Պատվեր № 585.

Տիրած 1000.

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Ի՞նչ է լենինյան անկյունը. վճռն է նրա տեղը քաղաքական աշխատանքի ընդհանուր սխտեմում, վճռն է նրա նշանակութունը և վորժնք են նրա խնդիրները:

Այդ հարցին կարող են արվել զանազան պատասխաններ:

Կարմիր բանակայինի հայեցակետից—լենինյան անկյունը այն վայրն է, վորտեղ կարելի չէ նստել, հանգստանալ, թիրթի և գիրք կարդալ, իրեն հետաքրքրող հարցի մասին տեղեկութուն ստանալ, վորտեղ կազմակերպվում են խաղեր, մրցակցութուններ և յերեկույթներ, վորտեղ աշխատում են խմբակներ, վորոնց մեջ լինելով կարելի չէ սովորել քաղաքական և ընդհանուր գրագիտութուն, ավելի խորն ուսումնասիրել նազմական գործը:

Վաշտի քաղղեկի համար—լենինյան անկյան աշխատանքը —ամենից առաջ վաշտում տարվող ռազմա-քաղաքական աշխատանքի բնագավառներից մեկն է, կարմիր բանակայինի ռազմա-քաղաքական դաստիարակության և պատրաստության միջոցներից մեկը:

Կուսակցական բջիջի և կուսակցության աջակցող խմբակի համար,—լենինյան անկյունը,—այն լծակներից մեկն է, վորոնց միջոցով նրանք իրականացնում են իրենց ազղեցութունը կարմիր բանակայինների վրա, համախմբում նրանց իրենց շուրջը, աշխատանք են տանում կոմյերիտականների, կարմիր բանակայինի ակտիվի, կարմիր բանակային լայն մասսայի կոմունիստական դաստիարակության ուղղությամբ:

Վերջապես, յեթև լենինյան անկյունը քնննք կարմիր բանակում տարվող քաղաքական աշխատանքի ընդհանուր սխտեմի մեջ, սպա նրա աշխատանքը պետք է դասվի քաղաքական աշխատանքի այն բնագավառին, վորը կրում է **արտազղրոցական** անունը: Այդ առումով լենինյան անկյունը—արտազղրոցական կազմակերպություններից մեկն է, վորի մեջ լենինյան անկյունից բացի, մանում են նաև կարմիր բանակային ակումբը և կարմիր բանակի տունը:

ԼԵՆԻՆՅԱՆ ԱՆԿՅԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Փորձենք լենինյան անկյան այդ բոլոր բնորոշումները ընդհանրացնել և շտկել:

Ամենից առաջ պետք է պարզ լինի, Վոր լենինյան անկյան աշխատանքը Բաղաճակաճ ամբողջ աշխատանքի մի մասն է: Այդ ուղղութիւնով լո՛ւ ձ մի կասկած լինել չի կարող:

Այդ նշանակում է, թե խոսել լենինյան անկյան խնդիրների մասին—միևնույն է, թե խոսել քաղաքական աշխատանքի ընդհանուր խնդիրներին մասին: Քաղաքական աշխատանքի խընդիրներին զատ, լենինյան անկյունը, աշխատանքի հատուկ խնդիրներ չունի:

Սակայն, սխալ կլիներ ասել թե լենինյան անկյան խընդիրները չեն տարբերվում քաղաքական աշխատանքի ընդհանուր խնդիրներին և մասնավորապէս քաղաքացւմունքներին խնդիրներին և վերջակեա դնել: Քաղաքական աշխատանքի ամբողջ սխտեմում լենինյան անկյունը, Վորպես արտադրողական կազմակերպութիւն, կատարում է հատուկ քաղաքական աշխատանքի մյուս բնագավառների ֆունկցիաներին տարբերվող ֆունկցիաներ:

Իսկ ի՞նչ է արտադրողական աշխատանքը: ԲԳԿԲ արտադրողական աշխատանքի շուրջը գումարված խորհրդակցութիւն բանաձեւը հետեյալ պատասխանն է տալիս այդ հարցին—«արտադրողական աշխատանքը կարմիր բանակում տարվող քաղաքական աշխատանքի այն մասն է, Վորի անմիջական նշանակութիւնն է կազմակերպել զինվորական ծառայողներին ազատ ժամանակը՝ ազմիկ քաղաքացի դաստիարակելու և կարմիր բանակի մարտունակութիւն ամրապնդման ընդհանուր նպատակներով: Այդ նույն՝ այսինքն կարմիր բանակի հանգիստը կազմակերպելու նպատակն է հետապնդում լենինյան անկյունը:

Այդ բնորոշումին իր ամբողջ պարզութիւնով բոլորում են լենինյան անկյան անելիքները և Վորողում է նրա տեղը վաշտային աշխատանքի ընդհանուր պլանում: Կարմիր բանակայինը պարտավոր է Վորող ժամերին ներկա գտնվել քաղաքական և ազմական պարտւմունքներին: Բացի զբանինց, նա կատարում է մի շարք պարտադիր աշխատանքներ—հերթապահութիւն, որավորակ և այլն: Մնացած ժամանակ, նա պարտադիր աշխատանքինց ազատ է և կարող է կարգադրել ժամանակն իր ցան-

Ապացած ձևով (ի հարկե, գոյութիւն ունեցող կանոնագրքերով սահմանված շրջանակներում): Պարզ և վոր քաղապարատի և կուսակցական կազմակերպութիւնների առաջ ծառանում և կա-
քերոր խնդիր—ոգտագործել կարմիր բանակայինի դաստիարա-
վութիւն համար վոչ միայն ուսուցման ժամերը, այլ և ուսու-
ցութից դուրս ընկնող ժամանակը, կարմիր բանակայինին բաց
չթողնել իր ազդեցութիւնից և հանգստի ժամերին: Այստեղ ել
սկսվում և արտադպրոցական կազմակերպութիւնների, և առա-
ջին հերթին լենինյան անկյան աշխատանքը: Կազմակերպելով
կամավոր, հետաքրքիր, զբաղեցուցիչ, այլև միաժամանակ ոգ-
տակար աշխատանք, բավարարելով կարմիր բանակայինի դանա-
զան պահանջները, արտադպրոցական կազմակերպութիւնները,
զրանց թմում և լենինյան անկյունը հնարավորութիւն են տա-
լիս շաղկապելու կարմիր բանակայինի հանգստի պահանջը
ազգամքաղաքական դաստիարակութիւն խնդիրներին և զբանով
իսկ նպատակահարմար կազմակերպելու և ընդգրկելու կարմիր
բանակայինի հանգիստը:

ԼԵՆԻՆՅԱՆ ԱՆԿՅՈՒՆԸ ԱՐՏԱԿՊՐՈՑԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆԲԻ ՍԻՍԵՄՈՒՄ

Լենինյան անկյան գլխավոր հատկութիւնը, արտադպրո-
ցական կազմակերպութիւնների հետ համեմատած, կայանում և
նրանում, վոր նրա աշխատանքը ծավալվում և կարմիր բանա-
կային հանրակացարանում, զորանոցում: Իր աշխատանքով լե-
նինյան անկյունը կարող և ընդգրկել կարմիր բանակայինին
ածմիջականորեն՝ ամենորչա զորանոցային կենցաղում: Այստե-
ղից ել բղխում և լենինյան անկյան, վորպես արտադպրոցական
ստորին կազմակերպութիւն սկրոզ նշանակութիւնը: Փորձը
ցույց և տվել, վոր բոլոր կարմիր բանակայիններն սկումբ, իսկ
առավել ևս կարմիր բանակի տուն չեն հաճախում, վորովհետև
զբանք վաշտից դուրս են տեղավորված:

Այդ հաստատութիւնները հաճախում են ավելի զարգացած,
ավելի ակտիվ կարմիր բանակայինները, վորոնց չի բավարարում
վաշտային աշխատանքը, զբանք են միամյակները, հին կարմիր
բանակայինը, կոմյերիտականը և կրտսեր հրամանատարը: Ավել-
ի պակաս ակտիվ, ավելի պակաս զարգացած, ավելի պակաս
զբաղեա կարմիր բանակայինը կանոնավոր չի հաճախում սկումբ,
շարունակ չի մասնակցում նրա աշխատանքին: Այն ինչ, լենին-

յան անկյունը, վորն աշխատանքը ծավալում է հենց գորանոցում, գրավում է նույնիսկ քիչ զարգացած կարմիր բանակայինին, հենց թեկուզ նրա համար, վոր լենինյան անկյունը ավելի լուսավոր է, քան գորանոցի մյուս անկյունները, վոր այնտեղ կան խաղեր, թերթ, և գրավիչ զրքույկ: Այսպիսով այն ժամանակ, յերբ գնդային սկումբը հիմնականում հավասարվում է զարգացած բանակայինին, լենինյան անկյունը կոչված է սպասարկելու շարքային պահաս չափով ակտիվ և զրազեռ կարմիր բանակայինին: Յեթե զրա հետ միասին հաշվի առնենք այն, վոր ակտիվ կարմիր բանակայինները կարմիր բանակային ամբողջ մասսայի մեջ փոքրամասնություն են կազմում, ապա պարզ կլինի, վոր լենինյան անկյան բաժին է ընկնում վազեթիսկայական մեծամասնության սպասարկելը: Ահա թե ինչու արտադրողական բոլոր կազմակերպությունների մեջ լենինյան անկյան աշխատանքը բացառիկ կարևոր նշանակություն է ձեռք բերում:

ԼԵՆԻՆՅԱՆ ԱՆԿՅՈՒՆԸ — ԲՋԻՋԻ ԱՇԽԱՏԱՆԿԻ ԲԱԶԱ ՅԵ

Լենինյան անկյունը, քաղաքական պարապմունքներին հավասար, հանդիսանում է քաղղեկի վորպես վաշտի ամբողջ քաղաշխատանքի կաշմակերպչի և ղեկավարի աշխատանքի անբաժան մասը: Միևնույն ժամանակ, լենինյան անկյունը լայն բազա չե ծառայում վաշտային բջիջի և աջակցություն խմբակի աշխատանքի համար:

Մի կողմից կուսակցության անդամներին ու կոմյերիտականներին մասնակից դարձնելով լենինյան անկյան աշխատանքին, բջիջն ու աջակցության խմբակը կարող են շարունակ շփվել կարմիր բանակայիններին, նրանց հանգստի ժամանակ, իրականացնել իրենց ամենօրյա ազդեցությունը կարմիր բանակային մասսայի վրա, և համախմբել նրանց իրենց շուրջը: Մյուս կողմից, լենինյան անկյունը կուսակցական բջիջի համար միջոց է հանդիսանում կուսակցության անդամներին, կոմյերիտականներին և անկուսակցական կարմիր բանակային ակտիվ հասարակական աշխատանքում գործնական դաստիարակություն տալու գործում: Վերջապես վաշտային արտադրողական աշխատանքը վորոշ աստիճան կարող է աջակցել կուսակցության յերիտասարդ անդամներին, կոմյերիտականներին և կուսակցության

մոտ կանգնած կարմիր բանակայինների ուղմա-քաղաքական և կուլտուրական մակարդակի բարձրացմանը:

Այդպիսով—լենինյան անկյունը—արագազորացական ստորին կազմ-կերպուքունց է: Նրա անմիջական անելիքն է՝ կազմակերպել կարմիր բանակայինի հանգիստը՝ ռազմիկ ֆաղաֆաղի դաստիարակելու յեզ կարմիր բանակի մարտունակությունը բարձրացնելու քնդհանուր նպատակներով: Նա ռազմական յեզ ռազմա-ֆաղաֆական աշխատանքը ծավալում է անմիջապես գործնոցում յեզ քնդդրելում և վառաբ կարմիր բանակայինների հրակայական մեծամասնությունը յեզ բազա ծառայում քօիքօի յեզ կուսակցության քաղկցող կոմյերիսական խմբակի աշխատանքի համար:

ԼԵՆԻՆՅԱՆ ԱՆԿՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՍԿԶՄՈՒՆԲՆԵՐԸ

Արտադպրոցական աշխատանքը—քաղաքական աշխատանքի հասուկ բնագավառ է: Այդ ամենից առաջ նշանակում է, թե արտադպրոցական կազմակերպությունները և զրանց թվում լենինյան անկյունը վարում են, կարմիր բանակայինի ուղմա-քաղաքական ուսուցման գործը հասուկ ձևերով, այլ կերպ, քան քաղաքական աշխատանքի մնացած բնագավառները: Արտադպրոցական աշխատանքի առանձնահատուկությունները,—ապված է ԲԳԿԻ արտադպրոցական աշխատանքի շուրջը գումարված խորհրդակցության բանաձևում,—կայանում է նրանում, վոր նա հիմնված է կամավորական սկզբունքների վրա, լայն ինքնագործնեյության վրա, նրա մասնակիցների հաւարակակայնություն վրա և շարունակ պետք է հաշվի առնի զինվորական ծառայողի հանգստի պահանջը և լիովին ապահովի այդ հանգիստը:

ԿԱՍԱՎՈՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Վորքան լենինյան անկյան աշխատանքը հանդիսանում է կարմիր բանակային հանգիստը կազմակերպելու մի միջոց, ապա այնքան նա պետք է կառուցվի կարմիր բանակայինների առկայման կամավորականության սկզբունքներով: Դրանումն է արտադպրոցական աշխատանքի առաջին և հիմնական տարբերությունը պարտադիր ծառայությունից: Քաղաքական և ռազմական պարապմունքներում կարմիր բանակայինը պարտավոր է ներկա գտնվել զինվորական կարգապահության կարգով: Լե-

նրինյան անկյան աշխատանքին նա մասնակցում է միմիայն իր ցանկությամբ. ստիպել նրան զբանում, անթույլատրելի յետ Ամեն մի ստիպումնք լենինյան անկյունում, ինչ ձևով էլ նա ուզում է արտահայտվի, կարմիր բանակայինի հանգստի կոպիտ խախտում կլինի: Իր ազատ ժամանակը կարմիր բանակայինը կարող է ոգտագործել իր սեփական հայեցողությամբ, իսկ արտադպրոցական աշխատանքի անելիքն էլ հենց կայանում է այդ ժամանակի ոգտակար և խելացի կազմակերպման մեջ, սակայն կազմակերպել այն, չխախտելով կարմիր բանակային կամավորականությունը, առանց աննշան վարչավորման և ստիպման:

Կամավորականության հարցը չափազանց ակոուալ հարց է հանդիսանում: Բանն այն է, վոր լենինյան անկյան աշխատանքում հաճախ հանդիպում ենք կամավորականության սկզբբունքի խախտման: Ճիշտ է, մեծ մասամբ այդ խախտումները քողարկվում են—կարծես թե ուղղակի հրաման չի արված լենինյան անկյունը գնալու համար, բայց այդ հրամանին փոխաբերում է կոմ հրամանատարի չափազանց համառ առաջարկը, վորից կարմիր բանակայինը չի կարող հրամարվել, կամ թե չե կարմիր բանակայինը լենանկյունն է կանչվում վաշտի որսպահի միջոցով և այլն: Նույնիսկ կասկածներ են հայտնում այն մասին, թե լենինյան անկյան աշխատանքը կարելի չէ կոուցել լիակատար կամավորականության հիման վրա: Նման կասկածների դեմ, այլ և բոլոր տեսակի «կամավոր-ստիպողական» մեթոդների դեմ պետք է վճռական պայքար տանել, հիշելով, վոր առանց կամավորականության արտադպրոցական աշխատանքը կղաղարի արտադպրոցական աշխատարք լինելուց, կրկորցնի իր բնույթը, վորպես կարմիր բանակային հանգիստը կազմակերպելու մի միջոց:

ՊԵՏԲ Ե ՀԵՏԱԲՐԲՐԵՑՆԵԼ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆԻՆ

Իսկ ինչպես կարելի չէ հասնել նրան, վորպեսզի առանց ստիպողական մեթոդներ գործադրելու կարմիր բանակային կամավոր կերպով մասնակցի լենանկյան աշխատանքին: Այդ հարցի պատասխանը միայն մեկը կարող է լինել: Կարմիր բանակայինը աշխատանքում կամավոր մասնակցություն ցույց կտա միայն այն դեպքում, յերբ նա զբանում ԵԱՀԱԳՐԳՈՎԱԾ լինի: Վորքան լենինյան անկյունը հրաժարվում է ստիպողա-

ձանութ յունից, այնքան նրա հիմնական անկիւքն և կառուցել իր աշխատանքն այնպես, վորպեսզի կարմիր բանակայինը նըրանով հետաքրքրվի: Նշելով իր աշխատանքի բովանդակութիւնը, ընտրելով նրա ձևերը, լինինյան անկյունը պետք և շարունակ **հաւովի ճասի** իր կարմիր բանակայինի հարցումների հետ, նրա պահանջների հետ և **բավարարի** նրանց: Կարմիր բանակայինների պահանջները և հարցումները բավարարման հարցը իր ամբողջ հասակով ծառանում և և քաղաքական աշխատանքի մյուս բնագավառների առաջ (մասնավորապես, քաղաքացւմունքների առաջ, վորտեղ կարմիր բանակայինի ներկայութիւնը պարտադիր և): Առավել ևս լինինյան անկյան համար նա զբոված և շատ սուր կերպով: Գործնականում թե վորքան ճիշտ և լիովին կուծվի այդ խնդիրը, զբանից ել, ըստ էյության կախված և ամբողջ արտադրոցական աշխատանքի կենսունակութիւնը և հաջողութիւնը:

ԻՆԲՆԱԳՈՐԾՈՒՆԵՅՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ինքնագործունէյութիւնը, կամավորականութիւն հետ միյապին, հանդիսանում և լինինյան անկյան աշխատանքի հիմնական սկզբունքը: Լինինյան անկյունը պետք և կառուցել իր աշխատանքն այնպես, վորպեսզի կարմիր բանակայինը նրան կամավոր կերպով մասնակցելով, լինի վոչ թե պասիվ զիտող, ունկնդրող կամ հաճախող, այլ աշխատի այնտեղ—ինքնուրույն և ակտիվ կերպով, ինքը հայտարարի իր նախաձեռնութիւնը, ձեռնբեցութիւնը: Ընդունենք, որինակ, թե զորամասի տարեգարծի որը պետք և զարդարել լինինյան անկյունը: Այդ կարելի չե իրականացնել յերկու ճանապարհով: Նախ, կարելի չե այդ աշխատանքի իրագործումը հանձնարարել պարտադիր կատարման կարգով մի քանի կարմիր բանակայինների, հրամայելով նրանց այսինչ տեղում կախել այն նկարները, այսինչ պլակատը, զրոշակը և այլն: Կարելի չե վարվել և այլ կերպ: Նախորդ շահագրգռելով կարմիր բանակայինին կարելի չե նրանց իսկ առաջարկել մշակել լինինյան անկյան զարդարման պլանը: Քաղղեկի և հրամանատարի ղեկավարութիւնը, նրանք իրենք կհայտարարեն իրենց նախաձեռնութիւնը, ինքնագործնէյութիւնը, իրենք կհշեն զարդարման կարգը, իրենք իրենց մեջ կբաշխեն պարտականութիւնները, իրենք կպատրաստեն և կկախեն նկարները, պլակատները, զրոշակները: Յեթե առաջին զեպքում այդ

հանձնարարությունը (լենինյան անկյան զարգարելը) կատարվել է հրամանի կարգով, ապա յերկրորդում նրա իրականացումը կատարվել է կարմիր բանակային իսկական ինքնագործնեյություն հիմունքների վրա: Պարզ է, վեր լենինյան անկունը պետք է ընտրի յերկրորդ ճանապարհը և իր ամբողջ աշխատանքը տանի ինքնագործնեյություն հիմունքներով, այսինքն, կարմիր բանակայինի ակտիվ, ինքնագործուն և նախաձեռնող աշխատանքի հիման վրա: Այդ հանգամանքը շարունակ պետք է հաշվի առնի արտագրոցական աշխատանքի կազմակերպիչներին և ղեկավարներին յուրաքանչյուրը և միշտ նկատի ունենա, վեր գլխավոր աշխատանքը կայանում է վոչ թե կարմիր բանակայինին «ձառայելու» մեջ, այլ նրանում, վորպեսզի կարգավորվի կարմիր բանակայինի ինքնությունը աշխատանքը, ղեկավարվի և ուղղություն տրվի նրան:

Չպետք է, ի հարկե, մտածել, թե լենինյան անկյունը իր վրա յե վերցնում կարմիր բանակայինի ինքնագործնեյություն մենաշնորհ իրավունքը: Կարմիր բանակայինի ինքնագործնեյություն զարգացման խնդիրը զրված է անզամ պարտադիր վարժական պարապմունքների հիմքում, հատկապես ներկա պայմաններում, յերբ կարմիր բանակային ակտիվությունն որեցոր աճում է: Բայց վարժական պարապմունքների համար այդ խնդիրը այնքան վճռական բնույթ չի կրում, վորքան կրում է լենինյան անկյան աշխատանքի նկատմամբ:

Լենինյան անկյունում տարած կարմիր բանակայինի ինքնագործուն աշխատանքը չափազանց զրական իմաստով է անզրադառնում կարմիր բանակայինի մեջ նախաձեռնություն, ակտիվություն, շրջապատից ինքնություն կերպով գլուխ հանելու կարողություն, հնարապիտություն, և ժամանակակից մարտիկի չափազանց կարևոր մի շարք հատկություններ ձեռք բերելու վրա:

ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅՈՒՆ

Ինքնագործնեյություն հարցին անմիջականորեն կապվում է հասարակայնության հարցը:

ԲԳԿԲ գործատերի ակումբների և լենինյան անկյունների նորմալ կանոնադիրքը լենինյան անկյունը բնորոշում է վորպես լայն հասարակայնություն սկզբունքներով կառուցվող մի կազմակերպություն: Դրանով, ցախ ընդգծվում է, թե լե-

նինյան անկյունում կարմիր բանակայինները աշխատում են վոչ միայն ինքնուրույն, այլ և կողեկսիվ կերպով, միասեղ, ինչ ել վոր ձեռնարկի լենինյան անկյունը, լինի այդ չերեկույթ, կարմիր բանակայինին հետաքրքրող մի վորև և հարց ուսումնասիրող խմբակ—այդ ձեռնարկումը մեծ մասամբ կազմակերպվում և կարմիր բանակայինների և հրամանատարների միասեղակա քննարկուր ջանքերով: Յեկուրդ, այդ նշանակում և, թե մասնակցելով լենինյան անկյան աշխատանքին, կարմիր բանակայինը ստանում և վոչ միայն գիտելիքների և սովորքների վորոշ գումար իր համար, այլ և հնարավորության սահմաններում մասնակից և արվում լենինյան անկյան վաշտում տարվող ընդհանուր աշխատանքին, այսինքն, ինչպես յերբեմն այդ ձեակերպում են, քաշվում են հասարակակա—ոգակար աշխատանքի մեջ: Լենինյան անկյունը պետք և ձգտի, որինակ, վորպեսզի այս կամ այն հարցը ուսումնասիրող կարմիր բանակայիններին խմբակը վոչ միայն բավարարի իր պահանջները, այլև կիսի իր տեղեկությունները և նյութերը մյուս կարմիր բանակայիններին հետ, կարմիր բանակային մասսայի մեջ փոխադրի իր ստացածը: Յեբուրդ՝ դրանով և վորոշվում լենինյան անկյան ղեկավարության հատուկ բնույթը, հատուկ սեթողները: Ընտրելով լենինյան խորհուրդ, քննելով վերջինիս աշխատանքի ծրագրերը և այլն, կարմիր բանակայիններն իրենց մասնակցում են վաշտում արտադրողական աշխատանքը կազմակերպելու մեջ, իրենց մասնակից են լինում լենինյան անկյան ղեկավարությանը: Վերջինս վառ հայտարարվում և լենինյան անկյունը քաղաքական պարապմունքներին համադրելիս, պարապմունքներ, վորտեղ կարմիր բանակայինը չի մասնակցում և չի կարող մասնակցել ծրագրի, մեթողների և աշխատանքի կազմակերպման հարցերի քննությանը:

ԿԱՐԳԱՊԱՀՈՒԹՅԱՆ ԲՆՈՒՅԹԸ ԼԵՆԻՆՅԱՆ ԱՆԿՅՈՒՆՈՒՄ

Այդ անկյան տակ քննենք և լենինյան անկյան ներքին կարգապահության բնույթի հարցը: Արտադրողական աշխատանքի կամավոր և հասարակական բնույթը չի կարելի մեկնաբանել այն իմաստով, թե լենինյան անկյան համար կարգապահության հարց չի դրվում: Առանց ամուր, ներքին կազմակերպվածության և կարգապահության, լենինյան անկյունում աշխատանք տանելն անհնար և.—հակառակ ղեկբում, լենինյան

անկյունը կազմակերպություն չի լինի: Բայց կարգապահու-
թյունը լենինյան անկյունում, իր բնույթով, պէտք է խիստ
տարբերվի վարժական պարապմունքների կարգապահու-
թյունից: Վարժական պարապմունքներում կարմիր բանակայինը պարսա-
վոր է պահպանել կարգապահությունը, անկախ նրա ցանկությու-
նից: Աշխատելով լենինյան անկյան խմբակում, կարմիր բանա-
կայինը պահպանում է մի շարք կանոններ, վորոնք սահմանվել
են կոլեկտիվ կերպով այդ խմբակի մասնակիցներին կողմից,
սակայն պահպանում է նրա համար, վորովհետև կամավոր կեր-
պով, սեփական ցանկությամբ հանձն է առնում վորոշ պարտա-
կանություններ կատարել: Լենինյան անկյան կարգապահու-
թյունը կրում է վոչ թե զինվորական, այլ հասարակական կար-
գապահության բնույթ, այդ կարգապահությունը կոթնում է
վոչ թե ստիպողականության վրա, այլ «այն պատասխանա-
տվության վրա, վոր կրում է յուրաքանչյուր իր աշխատանքի
համար կազմակերպության առաջ, այն կազմակերպության,
վորի մեջ նա մտնում է, այլ և ամբողջ կարմիր բանակային
մասսայի առաջ» (նորմալ կանոնադրություն): Այլ կերպ ասած,
կամավորականության հարցը բնավ չի բացասում լենինյան
անկյունում կարգապահության ամրապնդման անհրաժեշտու-
թյունը, բայց տալիս է այդ կարգապահությանը կամավոր, հա-
սարակական բնույթ, ամենորյա աշխատանքի միջոցով խնդիր է
գնում՝ յուրաքանչյուր կարմիր բանակայինի մեջ դաստիարակել
հասարակական պատասխանատվության զգացում՝ ձեռնարկած
աշխատանքի կատարման հանդեպ:

ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ԶՈՐԱՄԱՍԻ ՄԱՐՏՈՒ- ՆՎԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Բայց կարող է պատահի, վոր զինվորական կարգապահու-
թյան ամրացման պայմաններում լենինյան անկյան կամավոր
հասարակական բնույթը ֆլասակար կանդորդառնա զորամասի
ժարտունակություն վրա միայն նրա հետևանքով, վոր հրամա-
նատարը աշխատելով լենինյան անկյունում, կարմիր բանակա-
յինի հետ կողք-կողքի, «հավասար իրավունքներով», կկորցնի
իր հեղինակությունը: Այդպիսի կասկածները վորոշ հիմք կու-
նենային, յեթե ինքնագործնություն և հասարակակայնության
զարգացման հարցի հետ միասին չդրվեր այդ հասարակայնու-
թյունը ճիշտ հունով տանելու հարցը: Ընդհանուր դեպքում վորոշ

զեպքում հասարակայնութիւնը վոչ միայն չի անդրադառնա զորամասի մարտունակութեան ամբապնդման խնդիրներէ վրա, այլ կհանդիսանա նրա ամբապնդման գլխավոր ճանապարհներին մեկը: Հիշենք, վոր «ԲԳԿԲ» դաշտային կանոնապիքքն ասում է մի քանի անգամ, թէ զորամասերի մարտունակութեան յերաշխիքը հանդիսանում է «Ներքին զոգումն ու կարգապահութիւնը», և «Տրամանատարի անձնական շփումը յենթակա զօրքերի հետ՝ լավագոյն միջոցն է զօրքերի կառավարումը կենսունակ դարձնելու, փոխադարձ հասկացողութիւն, հայացքների ընդհանրութիւն մշակելու և փոխադարձ վստահութիւն սահմանելու գործում»: Կասկած չկա, վոր կարմիր բանակայինների սերը, կազմակերպված, կամավոր աշխատանքը լենինյան անկյունում, չտեսնված չափով նպաստում է այդ խնդիրների իրականացմանը: Աշխատելով իր ընկերների հետ միատեղ, կազմակերպված, կարմիր բանակայինը դաստիարակվում է ամուր մարտական միաձուլութեան վոգով: Աշխատելով հրամանատարի ղեկավարութեամբ, կարմիր բանակայինը վարժվում է նրա մեջ տեսնել վոչ միայն իր պետին, այլ և ավագ ընկերոջը, վորն անկասկած նպաստում է կարմիր բանակայինների մեջ հրամանատարի հեղինակութեան բարձրացմանը: Այդպիսով հասարակայնութիւնը լենինյան անկյունում չի դիտվում, վորպես ինքնիշխող վոր և է բան, այլ ամենից առաջ նա յենթարկված է զորամասի մարտունակութեան ամբապնդման ընդհանուր խնդիրներին:

ԻՆՔՆԱԳՈՐԾՆԵՅՈՒԹՅՈՒՆԸ. ՎՈՐՊԵՍ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԼԱՎԱԳՈՒՅՆ ՄԵԹՈՂ

Աշխատանքի մեթոդիկայի տեսակետից—ինքնագործունեությունը նույնպես միշտ ապահովում է ամենալավագոյն արդյունքները: Այսպես, որինակ, խոսակցութիւններով և պատմութիւններ անելով կարմիր բանակայինին դիպուկ կրակել չես սովորեցնի: Դրան կարելի չէ հասնել, միայն նրան հնարավորութիւն տալով իճԳՆՈՒՐՈՒՅՆ կերպով վարժվելու նշանացուցային հաստոցի վրա, կրակելու փորձ ձեռք բերելով և այլն: Ընդդէմ նույնպես, ուրիշ վոր և է աշխատանքում ևս կարմիր բանակայինին պետք է հնարավորութիւն տալ իճԳՆՈՒՐՈՒՅՆ կերպով քննելու իրեն հետաքրքրող հարցը, կարդալու անհրաժեշտ նյութը համապատասխան ղեկավարութեամբ, իճԳՆՈՒՐՈՒՅՆ կեր-

պով հանդիւլու անհրաժեշտ յեզրակացութեան: Լենինյան անկ-
յան գործնեյութունը կառուցելով կարմիր բանակայինի ինք-
նուրույն աշխատանքի հիման վրա, մենք զբանով հնարավորու-
թյուն կունենանք ավելի խորը ներգործելու կարմիր բանակա-
յինի վրա, ավելի հաջողութեամբ տիրելու նրա պահանջներին և
տրամազրութեաններին:

ԱՐՏԱԴՊՐՈՅԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՏԵՍԱԿՆԵՐՆ ՈՒ ՁԵՎԵՐԸ

Արտադարոցական աշխատանքի սկզբունքներն առաջա-
գրում են մի շարք պահանջներ զեպի այդ աշխատանքի ձևերն
ու մեթոդները: Այդ գոհնիկ չի կարելի հասկանալ, այն իմաս-
տով, թե կան ինչ վոր հատուկ արտադարոցական ձևեր ու մե-
թոդներ: Աշխատանքի ձևերն ու մեթոդները, վորպես այդպիսին,
միատեսակ են ինչպես քաղաքապամուկներին, այնպես էլ լե-
նինյան անկյան համար: Չկա վոչ մի ձև և մեթոդ, վորը կարող
է գործադրվել քաղաքապամուկներում, բայց չի կարող ոգտա-
գործվել լենինյան անկյունում և ընդհակառակը: Բայց գոյու-
թյուն ունեցող բոլոր ձևերից արտադարոցական աշխատանքի
համար պետք է կարողանալ ընտրել նրանք, վորոնք ամենից ա-
վելի համապատասխանում են արտադարոցական աշխատանքի
սկզբունքներին, այսինքն, առաջին հերթին նրանք, վորոնք
ամենից շատ ապահովում են կարմիր բանակային ինքնագործ-
նեյության զարգացումը և կարմիր բանակայինի հանգիստը:
Հատկապես այդ անկյան տակ պետք է մոտենալ արտադարո-
ցական աշխատանքի մեթոդիկայի հարցերի անալիզին:

Արտադարոցական աշխատանքում գործադրվելիք ձևերը,
այլ և բովանդակութունը—չափազանց բաղմազան են և բազ-
մաթիվ: Ձևի բաղմազանութեան տեսակետից—արտադարոցական
աշխատանքը պետք է անվերջ ճկուն լինի, քան պարտադիր ու-
սուցումը, վորովհետև միայն այդ դեպքում նա կկարողանա լայն
չափով հայտարերել և ընդգրկել կարմիր բանակային մասսայի
ամենալայն և տարբեր խավերին:

Ավելորդ չէր լինի հիշատակել և այն մասին, վոր կարմիր
բանակային մասսային ընդգրկելու միջոցների տեսակետից, ար-
տադարոցական աշխատանքը սովորաբար բաժանում են տեսակ-
ների: Լենինյան անկյան համար այդ տեսակներից հիմնա-
կանները կհանդիսանան.—մասսայական աշխատանքը, վորը

պետք ե սպասարկի կարմիր բանակայինները լայն մասսաներին
և խմբակների աշխատանքը, վորը պետք ե սպասարկի կարմիր
բանակայինները առանձին խմբերին, և հետևաբար ավելի ապա-
հովի խորացրած աշխատանքի հնարավորութունը, քան անուժ
ե այդ մասսայականը:

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆ ՏՐԱՄԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՆ ՈՒ ՊԱՎԱՆՋՆԵՐԸ

Խոսելով լենինյան անկյան աշխատանքի կամավոր բնույ-
թի մասին, կարմիր բանակայինի ինքնագործնելյության զար-
գացման մասին, և կարմիր բանակային հանգստի կարիքները
բավարարելու մասին, մենք ամբողջ ժամանակ հանգում եյինք
մեկ հիմնական հարցի, կարմիր բանակային Եահագրգուվածու-
թյանը: Այդ հարցը լենինյան անկյան համար բացառիկ կարևոր
հարց ե: Շահագրգուված չլինելով, կարմիր բանակայինը կամա-
վոր կերպով լենինյան անկյուն չի գնա, վոչ մի ինքնագործնե-
լյություն չի հայտարարի, իր համար հանգստի այլ վայր և մի-
ջոցներ կփնտրի: Հաճախ գործնական աշխատանքում այդ հան-
գամանքը բավարար չափով հաշվի չի առնվում: Հենց այդտեղ
եւ պետք ե փնտռել արտադարոցական աշխատանքի շատ անհա-
ջողությունների պատճառները:

Կարմիր բանակայիններին գրավելու համար, իր ամեն մի
աշխատանքը լենինյան անկյունը պեճք ե սկսի՝ իճչ կարսիք
բանակայինները հեճաբբբբում ե սվյալ մոսեճսիք—անա մի որենք,
վորը պետք ե հաստատ հիշի արտադարոցական աշխատանքի յու-
րաքանչյուր կազմակերպիչ ու ղեկավար: Սակայն այդ որենքը
կարիք ե զգում մի շարք պարզարանումների: Միանգամից հարց
կարող ե ծագել այն մասին, վոր նման պահանջը հակասում ե
արտադարոցական աշխատանքի հիմնական անելիքներին, վորը
մարտիկի դաստիարակության ձևերից մեկն ե, վորովհետև այդ
անելիքներն ու կարմիր բանակայինների պահանջները միշտ
չեն համապատասխանում միմիանց.—մենք ձգտում ենք կարմիր
բանակայինից լավ հրաձիգ պատրաստել, իսկ նրան հաճախ
գյուղատնտեսական հարցերն ավելի շատ են հետաքրքրում, քան
հրաձգային գործը. մենք ուզում ենք, վորպեսզի կարմիր բանա-
կայինը ամենից առաջ քաղաքականապես գրագետ և գիտակից
լինի, ընդհակառակը, կարմիր բանակայինը հաճախ մեծ ցան-

կությունն և հայտնում պարապել թվաբանությունից և աշխարհագրությունից, քան քաղաքական հարցերով զբաղվել և այլն:

Այստեղից կարծես թե բոլորում և միանգամայն անլուծելի մի հակասություն—կամ պետք է լենինյան անկյունը զբաղվի նրանով, ինչ հետաքրքրում է կարմիր բանակայինեն, այսինքն դյուղական տնտեսությամբ, թվաբանությամբ, աշխարհագրությամբ, բայց այդ դեպքում նրա աշխատանքը քիչ չափով կհամապատասխանի մարտիկի դաստիարակության և պարտատնության անելիքներին, կամ թե, ընդհակառակը, լենինյան անկյունում կտարվի այն աշխատանքը, վորն անմիջապես բոլորում է այդ անելիքներից, բայց այն ժամանակ պետք է վերանա կարմիր բանակայինին շահագրգռելու հարցը (հետևաբար և արտադարձական աշխատանքի կամավոր բնությամբ), նրա պահանջներին հետ պետք է հաշվի նստել այնքան, վորքան այդ հնարավոր կլինի:

Սակայն այդ հակասությունը անլուծելի չէ թվում միայն առաջին հայացքից: Յեթե մենք ասում ենք, թե լենինյան անկյունը պետք է սկսի իր աշխատանքը նրանից, ինչ տվյալ մոմենտին հետաքրքրում է կարմիր բանակայինին, ապա այդ բոլորովին չի նշանակում, թե լենինյան անկյունը պետք է քարշ գա կարմիր բանակայինի պոչից: **Սկսելով** նրանից, ինչ հետաքրքրում է կարմիր բանակայինին, լենինյան անկյունը **չի կարող զբա վրա կանգ առնել**: Նա պետք է վոչ միայն բավարարի կարմիր բանակայինի պահանջները, այլ շարունակ բավարարելով այդ պահանջները **ժառանգորդի** կարմիր բանակայինին **նոր** հարցերով, ընդլայնի նրան հետաքրքրող հարցերի շրջանը, նրա մեջ զարգացնի այնպիսի պահանջներ ու ձգտումներ, վորոնք կնպաստեն մարտիկի դաստիարակության ընդհանուր աշխատանքին, և ընդհակառակը դուրս **կվանցենք** **յեվ կվերացենք** այն պահանջներն ու արամադրությունները, վորոնք խանգարում և խոչնդոտ են հանդիսանում այդ աշխատանքին:

Պարզ է, վոր դեպի թվաբանությունն ու աշխարհագրությունը հայտարարեամ կարմիր բանակայինի արտակարգ ձգտումները միշտ ուղղակի կապված չեն լինում զորամասի մարտունակության ամրապնդման խնդիրների հետ, բայց այդ բոլորովին չի նշանակում, թե թվաբանությամբ և աշխարհագրությամբ հետաքրքրվող կարմիր բանակայինը, վորոչ պայմաններում չի հետաքրքրվի հրաձգային գործով: Անհրաժեշտ է միայն ստեղծել այդ

պայմանները, անհրաժեշտ է միայն համապատասխան աշխատանքի միջոցով հետաքրքրություն առաջ բերել կարմիր բանակայինի մեջ, Հարցն այլ կերպ զնել, խոսել ինչ վոր անուժելի հակասության մասին, հակասության, վոր գոյություն ունի մարտիկի դաստիարակության անելիքները և կարմիր բանակայինի ձգտումները ու պահանջները միջև, նշանակում և առհասարակ կասկածել, թե մենք մեր աշխատանքով կարող ենք կարմիր բանակայինի վրա դաստիարակչական ներգործություն կատարել Ահա թե ինչու կարմիր բանակայինների մեջ հետաքրքրություն առաջ բերելու խնդիրը վոչ մի հակասության մեջ չի գտնվում, այլ և չի կարող գտնվել լենինյան անկյան ընդհանուր անելիքները հետ:

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

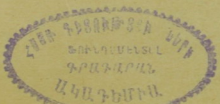
Կարմիր բանակայինի ուսումնասիրությունը—լենինյան անկյան աշխատանքի հիմնաքարն է: Շարունակ տեղյակ չլինելով կարմիր բանակայինների պահանջներին ու ձգտումներին, չիմանալով, թե կարմիր բանակայինն ինչով է ապրում և հետաքրքրվում, չի կարելի բավարարել կարմիր բանակայինի պահանջները, և հետևարար, աշխատանք տանել նրա դաստիարակության համար: Ուստի և վաշտային արտադպրոցական աշխատանքի կազմակերպիչներից և զեկավարներից յուրաքանչյուրը պետք է իմանա այն կարմիր բանակայիններին, վորոնց հետ նա աշխատում է, իսկ զրա համար նա պետք է բանակայիններին մանրագնեսին և շարունակ ուսումնասիրի:

Լենինյան անկյան աշխատանքի կազմակերպիչն ու զեկավարը վոր կողմից պետք է իմանա կարմիր բանակայինին, իր աշխատանքը ճիշտ զնելու համար:

Ամենից առաջ նա պետք է հենվի իր զորամասի կազմը բնորոշող մի շարք որյեկտիվ տվյալների վրա: Այդ կլինի նախ, զորամասի սոցիալական կազմը—գյուղացու պահանջներն այլ են, քան բանվորինը կամ ինտելիգենտինը, և այդ հանգամանքը հաշվի չառնելը միշտ վատ է անդրադառնում աշխատանքի վրայերկրորդ, վաշտի ազգային կազմը—այս կամ այն ազգային կազմը կապված է այս կամ այն սպեցիֆիկ տրամադրությունների և պահանջները գոյության հետ. յերրորդ, կարմիր բանակայինների պահանջները անմիջական կապի մեջ են գտնվում

40691
10252
H 2520

կարմիր բանակային մասսայի Բաղաճախի Կուլտուրական մակարդակի հետ, վորքան բարձր է այդ մակարդակը, այնքան բարդ և բազմազան են պահանջները. չորրորդ՝ անհրաժեշտ է հաշվի առնել և յեկեկայից հատկանիշները, այդ հնարավորութունն է տալիս նրան ամենալավ կերպով կրնկրեստացնել աշխատանքը, կառուցել այն կարմիր բանակայինին ծանոթ փաստերի և յերեվույթների վրա:

Այդ սովյալները հնարավորութուն են տալիս լենինյան անկյան ղեկավար կազմերին ավելի լավ և հեշտ պարզելու կարմիր բանակայինների տեսակետը կամ վերաբերմունքը զեպի այս կամ այն հարցերը: Նախ քան աշխատանք ծավալելը, ղեկավարները պետք է մանրազնին ուսումնասիրեն այն հանգամանքը, թե կարմիր բանակայինն ինչպես է նայում այս կամ այն հարցին, կամ յերեվույթին: Քաղղեկը, խմբակի ղեկավարը և այլն, պետք է սրտանմատիկարար տեղյակ լինեն, թե ինչպես է վերաբերվում կարմիր բանակայինը կուսակցութայն և խորհրդային իշխանութայն քաղաքականութայն հիմնական մի քանի հարցերին, կարմիր բանակի շինարարութայնը (տեղական իշխանութայն, հարկ, կարգապահութայն, զոդում, կրոն, ընթացիկ անցքեր և այլն): Վերջապես կարևոր է իմանալ, թե ինչպե՞ս է հետաքրքրվում կարմիր բանակայինը, նա ինչ է ուզում սովորել, ինչպիսի տրամադրութայններ ունի նա, ինչ հարցերի շուրջն է կամենում նա պարզաբանումներ լսել: Առանց զբան, մտածել անգամ չի կարելի, թե հնարավոր է բավարարել կարմիր բանակայինի կարիքներին ու պահանջներին, հետևաբար, անիմաստ է խոսել նրան ընդգրկելու մասին:

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԻ ՅԵՎ ՏՐԱՄԱԳՐՈՒ- ԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՅՏԱԲԵՐՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

Սկսենք պահանջների և տրամադրութայնների հայտարարման հարցից:

Առաջին հերթին պետք է նշել, թե կարմիր բանակայինի իսկական ղեմքը, նրա պահանջներն ու տրամադրութայնները հայտարարելը միշտ հեշտութայն մի շարքովում: Շատ է պատահում, վոր վաշտային աշխատողը զեմ է անուում փակուզու, հանգիպելով կարմիր բանակայինի այս կամ այն տրամադրութայններին, վորոնք նրա խոսքերի համաձայն հայտարարվում են «հանկարծակի» և վորոնք «առաջ չեն նկատվել»: Իրականում

ստուգելիս պարզվում է, վոր այդտեղ «հանկարծակի» վոչինչ չկա: Պարզապես կարմիր բանակայինը ուսումնասիրվել է մակերեսային զիտոլոգիայուններով, այլ վոչ թե իսրը և լուրջ: Ուստի, և առաջին կանոնը, վոր պետք է զրվի կարմիր բանակայինի ուսումնասիրության հիմքում, հանդիսանում է ուսումնասիրության աշխատանքի ամենուրեքի խորացված բնույթը:

Յերկրորդ կանոնը կարելի է ձևակերպել այսպես, կարմիր բանակայինների պահանջների և տրամադրությունների հայտարարումը պետք է շարունակ ընթանա գործնական աշխատանքի պրոցեսում—պետք է ուսումնասիրել աշխատանքի լուրջ և ուսումնասիրելով: Հատուկ է վոչ մի ձև, հարվածային մեթոդներ, ավելորդ գաղտնիություն և առհասարակ աշխատանքի այնպիսի մեթոդներ, վորոնք կարող են շարժել կարմիր բանակայինի կասկածանքը— գործադրել պետք է: Ուսումնասիրության գործից կարմիր բանակայինի համար գաղտնիքներ պատրաստել շարժն, բայց միևնույն ժամանակ պետք է աշխատանքը կառուցել այնպես, վորպեսզի կարմիր բանակայինը յուրաքանչյուր քայլափոխին զգա, վոր ինքն «ուսումնասիրության որչեկտ» է: Կարմիր բանակայինին ուսումնասիրելու նյութեր բավականաչափ կան և ուսումնասիրությունը հատուկ կամպանիա չգարձնելով, պետք է միայն լրիվ ոգտագործել գործնական աշխատանքի այդ ամբողջ հարուստ նյութը:

Հետևյալը, վոր ոգտակար է նշել, այդ այն է, վոր անհրաժեշտ է ամեն կերպ ահեհասակացնել մտցնել կարմիր բանակայինների զանազան խմբերի՝ զեռ ավելին՝ յուրաքանչյուր առանձին կարմիր բանակայինի (հատկապես կարմիր բանակային-ակտիվիստի) պահանջները հայտարարելիս: Լենինյան անկյան համար այս հանգամանքը հատկապես ավելի կարևոր է, վորովհետև ուսումնասիրության մեջ միան անհատականություն մտցնելու պայմանով նա կկարողանա հայտարարել և ոգտագործել իր ակտիվը, նախորոք հաշվի առնել այս կամ այն միջոցառումների հաջողությունը, ճիշտ ջոկել և ժողովել կարմիր բանակայինների խմբակներում, առանձին կարմիր բանակայինների մասնակից անել նրանց հետաքրքրող առանձին հանձնարարության կատարմանը և այլն:

Վերջապես, կարմիր բանակայինների տրամադրությունների հայտարարման ամբողջ սխտեմը պետք է լինի հնարավորին չափ ճկուն, և շարժուն: Վորոշ գործառնություն գործադրվում

են հասա գրքեր և կարմիր բանակայիններ Վանձնական գործեր» պահելը, կարմիր բանակայիններին ստիպում են լցնել հսկայական, սակայն վոչինչ ավող անկետներ և այլն: Այդ ամենը վոչնչի չեն հանգի և հասարակ արդյունքներ չեն տա—միայն կծանրարեռնեն և՛ զեկավար աշխատողին և՛ կարմիր բանակայինին միանգամայն ավելորդ աշխատանքով: Իհարկե, ուսումնասիրության բոլոր նյութերը պետք և խնամքով հաշվի առնվեն և հնարավորության սահմաններում գրի առնվեն, իսկ հսկայական գրասենյակային աշխատանք այդ հարցի շուրջը ստեղծելը բոլորովին հարկավոր չէ:

ՀԱՅՏԱԲԵՐՄԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

Կարմիր բանակայինի տրամադրությունների և պահանջների հայտարարման պրոցեսը պետք և ընթանա չափազանց բազմակողմանի, իրականացվի բազմազան ձևերով ու միջոցներով: Հիմնականում կարելի չէ նշել կարմիր բանակայինի ղեմքը վորոշելու հնարավորություն ավող նյութեր ստանալու յերեք միջոց:

Առաջին միջոց: Կարմիր բանակայինի ուսումնասիրությունը անմիջապես նրա հետ անձնական շփման միջոցով—ամենուրյա շփման, խոսակցության, զրույցի միջոցով, քաղաքապումունքներում, լենինյան անկյան խմբակներում, անհատական և խմբակային ազիտացիայի միջոցով, վոր տանում են կուսակցության և կոմյերիտմիության անդամները, կարմիր բանակայինների ընդհանուր ժողովի միջոցով և այլն: Կարմիր բանակայինի ուսումնասիրություն այդ միջոցը հանդիսանում և ամենից գործոնը և կենդանին: Քաղղեկի և բջիջի կողմից հատկապես կարևոր և ճիշտ կազմակերպել կարմիր բանակայինի ուսումնասիրությունը առուրյա աշխատանքի և շփման միջոցին, իսկ այդ նպատակով նրանք պետք և շարունակ հրահանգեն կուսակցականներին, կոմյերիտականներին, քաղաքապումունքների խմբակավարներին և լենանկյան խմբակների ղեկավարներին, կրտսեր հրամանատարական կազմին և առհասարակ, վաշտի ամբողջ ակտիվին, պահանջելով, վորպեսզի նրանք ուշադիր և մտածված վերարբերունք ցույց տան այդ աշխատանքին: Անհրաժեշտ և սխտեմ դարձնել, վորպեսզի վաշտի աշխատակիցներից յուրաքանչյուրը կրտի իր ղիտողությունները խորհրդակցություններում, իսկ պետք յիզած ղեպքում, կազմակերպել

հատուկ խորհրդակցություններ վաշտի ակտիվի, խմբակային-
ների և անհատականների հետ՝ կարմիր բանակայինների ու-
սումնասիրության հարցերի վերաբերյալ:

Յեկհուրդ միջոց. կարմիր բանակայինի ուսումնասիրու-
թյունն այն նյութերով և փաստաթղթերով, վերոնց մեջ իրենք
կարմիր բանակայինները հայտարարում են իրենց տրամադրու-
թյունները, պահանջները, ձգտումները—հարց ու պատասխանի
տեսարակների միջոցով, հարց ու պատասխանի յերեկոներին,
ընդհանուր ժողովներին տրված հարցերի միջոցով, պատի լրագ-
րի միջոցով, կարմիր բանակայինների զիմումների միջոցով,
կապի կոմիտեային տրված խնդիրների և բողոքների միջոցով,
շարային և տնտեսական մասին տված զիմումներով և այլն:
Բոլոր այդ նյութերը պետք է խնամքով և շարունակ ուսումնա-
սիրվեն, ի մէջ գումարվեն, ընդարձակվեն և ողտազործվեն հա-
մապատասխան յեզրակացությունների համար:

Յեբարդ միջոց. կարմիր բանակայինի ուսումնասիրությու-
նը քաղաքական և շարային ապարատի կողմից արձանագրվող
փաստերի և յերևույթների հիման վրա—կարգապահական տու-
ժերի և խրախուսանքների զբքի տվյալները ի մի գումարելու
ձանապարհով, գրադարանային փիճակագրության միջոցով, բու-
ժարան հաճախելու թվերը ուսումնասիրելով և այլն: Այդ նյու-
թերն ի մի գումարելով կարելի յե նույնպես ստանալ մի ամ-
բողջ շարք նախնական տեղեկություններ կարմիր բանակային-
ների մասին—նրանց սոցիալական ու ազգային կազմի մասին,
հասարակական-քաղաքական աշխատանքի անցյալի մասնակ-
ցության մասին և այլն:

Հիշած միջոցներից յուրաքանչյուրն ունի իր արժեքավոր և
պակաս կողմերը, ուսումնասիրության ամբողջության, ճշգրիտ
լինելու և պարզության համար անհրաժեշտ է կիրառել այն՝ բո-
լոր յերեք միջոցներով, համադրելով և ընդհանրացնելով ստաց-
ված տվյալները:

ՏՐԱՄԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ, ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԻ ՅԵՎ ՁԳՏՈՒՄ- ՆԵՐԻ ԸՆԴՀԱՆՐԱՑՈՒՄԸ

Քաղաքական աշխատանքի ճիշտ ընթացքի համար զեռ քիչ
և կարմիր բանակային մասսայի այս կամ այն տրամադրու-
թյունների ու պահանջների սոսկական արձանագրելը: Անհրա-
ժեշտ է անպայման քննհարցել փաստերը, գծել նրանց

ընդհանուր և գլխավոր հասկացիւցները, քննել այս կամ այն տրամադրութիւններն առաջ բերող պատճառները, հայտարարել այն սեղանները, վոր ծածկվում և այդ տրամադրութիւնների յիտեում և վերջին հաշիւով գծահասել այն մարտիկի զաստիարակութեան և զորամասի մարտունակութեան ամբողջական ընդհանուր խնդիրների անկյան տակ: Կարմիր բանակայինների տրամադրութիւնների ընդհանրացնելը ավելի պակաս զբե-վար խնդիր չի, քան նրանց հայտարարելը, այն ինչ, զորմաս-կանում հաճախ նրան շատ քիչ ուշադրութեան և հատկացվում, վորի հետևանքը հանդիսանում և կարմիր բանակայինների տրա-մադրութիւններին անտեսում պատասխանելը:

Ընդհանրացնելով կարմիր բանակայինի պահանջներն ու ձգտումները, հատկապէս կարևոր և ա) պարզել այդ պահանջնե-րի բնույթը, բ) հաշիւ առնել նրանց տեղութեանը ժամանակի տեսակետից, գ) պարզել, թե ավելի մոմենտում վոր տրամա-դրութիւններն ու պահանջներն են տիպիկ հանդիսանում վաշ-տում, — վորոչեւ, թե վորքան լայն և ընդգրկում կարմիր բանա-կային մասսային այս կամ այն տրամադրութիւնը, կարմիր բանակայինի վոր խավերին և խմբերին են հատուկ այդ տրա-մադրութիւնները, և, վերջապէս, ամենից գլխավորը դ) յուրա-քանչյուր ավելի տրամադրութիւն, պահանջ ու ձգտում գնա-հատել մարտիկի զաստիարակութեան ընդհանուր խնդիրների անկյան տակ և զբանով իսկ նշել պատասխանելու հիմնական ճանապարհը:

ՏՐԱՄԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՌԻ ՊԱՎԱՆՋՆԵՐԻ ԲՆՈՒՅԹԸ

Գնահատել տրամադրութիւններն ու պահանջները նրանց բնույթի տեսակետից — այդ նշանակում և հայտարարել այդ տը-րամադրութիւններն ու պահանջները և նրանց յիտեում թագ-նոված տեղեկեցներն առաջ բերող պատճառները: Վերջին մի քանի զորակոչների կարմիր բանակայինների ուսումնասիրու-թեան նյութերը վառ կերպով ցույց են տալիս կարմիր բանա-կային մասսայի մեջ տեղի ունեցող մի շարք տիպիկ տրամա-դրութիւնները, բանակային մասսա, վորի հետ շարունակ զործ են ունենում քաղաքական աշխատանքի պրոցեսում:

Այդ տրամադրութիւնների թվին են պատկանում. —

1) Տրամագրութիւններ, վորոք կապված են այն վերա-բերումների հետ, վոր ցույց են տալիս կարմիր բանակայինները

Կարմիր Քաճակի՛ն, նրա մարտական խնդիրներին, և վորպես այդ բանակի մարտիկներ, իրենց անելիքներին: Որինակի համար նշենք այսպես կոչվող «խաղաղ տրամադրությունները», վոր բանակայինը բերում և իր հետ գյուղից: Այդ տրամադրությունը արտահայտվում և նրանով, վոր բավականաչափ հաստատ չեն հասկանում Պորհրդային Միության միջազգային զբրության ելությունը, բավականաչափ չեն գիտակցում Կարմիր բանակի մարտական խնդիրները և այսանկից ել Կարմիր բանակը գիտում, միայն վորպես կուլտուր-քաղաքական մի զըպրոց:

2. **Գյուղացիական սրամազրություններ**, այսինքն տրամադրություններ, վոր հատուկ են Կարմիր բանակայինին, վորպես գյուղացու: Այդ տրամադրությունները լինում են յերկու կարգի,— քաղաքական՝ կապված բանվոր դասակարգի ղեկավար զերի և գյուղի նկատմամբ վարած Պորհրդային իշխանության և կուսակցության քաղաքականության հարցերի հետ և անտեսական՝ կապված Կարմիր բանակայիններին կողմից զեպի գյուղատնտեսությունը, զեպի նրա ինտենսիֆիկացիան և այլն հարցերը ցույց տված բարձր հետաքրքրության հետ: Գյուղի շիրտավորման պրոցեսի հետ միասին, շերտավորվում են և Կարմիր բանակային մասսայի գյուղացիական տրամադրությունները: Այսպես, որինակ, հաճախ հայտարերվում են Կարմիր բանակայինների չքավոր մասի հատուկ տրամադրություններ՝ կապված գյուղի չքավորության հետ, չքավորության նկատմամբ կուսակցության վարած քաղաքականության հետ:

Գյուղացիական տրամադրություններին զուգնթաց անհրաժեշտ և նշել և բանվորական տրամադրությունները, այսինքն տրամադրություններ, վորոնք հատուկ են Կարմիր բանակային — բանվորների համար:

3. «**Կենցաղային**» **սրամազրություններ**, այսինքն տրամադրություններ, վորոնք կապված են զորանոցի կենցաղի և տընտեսական — նյութական պայմանների հետ: Անհրաժեշտ և նշել, վոր Կարմիր բանակայինների կենցաղային տրամադրությունները սովորաբար գյուղացիական տրամադրություններից մեկուսացված չեն հայտնարերվում և հաճախ զառնում են քաղաքական բնույթ կրող տրամադրություններ: Կարմիր բանակայինների նյութական — կենցաղային տրամադրություններին և նրանց աճող քաղաքական ակտիվության միջև գոյություն ունեցող այդ

կապը պետք է շարունակ հաշվի առնվի աշխատանքի ընթացքում:

4. Կուլտուրական պահանջներ, այսինքն յերբ կարմիր բանակայինները ուժեղ ձգտում են բարձրացնել իրենց կուլտուրական մակարդակը, ուսումնասիրել ընդհանուր կրթական ասարկաները, գյուղատնտեսական գիտելիքներ ձեռի բերել և այլն:

5. Ազգային սրամազրույթուցներ, այսինքն տրամադրություններ, վորոնք հատուկ են տարբեր ազգությունների կարմիր բանակայինների համար:

6. Տրամադրություններ, վորոնք կապված են դեպի կրոնք ցույց տված վերաբերմունքի հետ և այլն:

Հասկանալի չէ, բոլոր այդ տրամադրությունները լինում են ինչպես զբաղան, այնպես էլ բացասական բնույթի: Այսպես որինակ, կրոնի նկատմամբ շարունակ աճում է անաստվածությունը կարմիր բանակայինների մեջ, սակայն մենք հանդիպում ենք և կրոնական տրամադրությունների առանձին փաստերի: Ըիշտ այդպես էլ, գյուղացիական տրամադրություններն են. գյուղացիության նկատմամբ պրոլետարիատի ղեկավարար ղերի ճիշտ գիտակցման զուգնթաց, ներս են սողում և պրոլետարական ղեկավարությունն ուղղված առանձին տրամադրություններ և այլն: Այդպիսով, տրամադրությունների վերը բերած խմբավորությունը շատ ընդհանուր է և չի կարող վորոշել այն ճշգրիտ գիծը, վորով պետք է ընթանա այդ տրամադրություններին պատասխանելը: Սակայն դժվար չէ տեսնել, վոր վերը հիշված տրամադրությունների խմբից մեկի կամ մյուսի գոյությունը կամ գերակշռությունը վորոշում է վաշտում տանելիք քաղաքական և մասնավորապես լենինյան անկյան աշխատանքի ընդհանուր բնույթը, ընդհանուր տոնը:

ԸՆԹԱՑԻԿ ՅԵՎ ՏԵՎԱԿԱՆ ՏՐԱՄԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՆ ՈՒ ՀԱՐՑՈՒՄՆԵՐԸ

Յեթե գնահատենք կարմիր բանակային հարցումներն ու տրամադրությունները նրանց ծագման պրոցեսի և տեսականությունից տեսակետից, ապա նրանց բոլորին կարելի չէ բաժանել յերկու խմբի՝ սեփական յեվ բնթացիկ տրամադրություններ և հարցումներ:

Տեսական հարցումների թվին մենք դասում ենք այնպիսի հարցումներ, վորոնք ժամանակավոր բնույթ չեն կրում և սովորաբար հանդես են գալիս վորեկ խորը սոցիալ-կենցաղային

պատճառներից, վորպես յերկրում, բանվոր դասակարգի և գյուղացիության մեջ տեղի ունեցող ընդհանուր պրոցեսների հետևանք: Տեսական հարցումների շարքին են դասվում, որինակ, կուլտուրական հարցումները, ղեպի գյուղատնտեսութունը ցույց տված հետաքրքրությունը, գյուղացիական և ազգային տրամադրություններից շատերը, կրոնական տրամադրությունները և այլն: Ընթացիկ հարցումները — այդ այն հարցումներն են, վոր հանդես են գալիս կարմիր բանակայինների մեջ ամենուր, ընթացիկ կյանքի աշխատանքի պրոցեսում: Դրանցից են որինակ, ղեպի այս կամ այն միջազգային յերևույթը, ուսուցման մոմենտը ցույց տված հետաքրքրությունը, վաշտային կենցաղի վորևե փաստի հետ կապված տրամադրությունը և այլն:

Իհարկե, ընթացիկ և տեսական տրամադրությունների այդ բաշխումը բավականին պայմանական ե: Ընթացիկ տրամադրություններն ել կարող են տարբեր լինել ըստ իրենց տեղումբյան. — այսպես, որինակ, վաշտային կենցաղի վորև և փաստի հետ կապված տրամադրությունը կարող և շարունակվել մեկ յերկու որ, ղեպի միջազգային քաղաքական ղեպքը ցույց տված հետաքրքրությունը՝ մեկ յերկու ամիս, իսկ ղեպի հրաձգային սպորտը հայտարերած հետաքրքրությունը կարող և քիչ թե շատ կայուն բնույթ ստանալ: Մյուս կողմից, տեսական տրամադրությունները նույնպես կարող են հայտարերվել ընթացիկի տեսքով: Այսպես որինակ, կարմիր բանակայինների կուլտուրական ձգտումները կարող են յերևան գալ ղեպի այս կամ այն գիտական նորությունը ցույց տված ժամանակավոր հետաքրքրության ձևով: Ըիշտ այդպես ել, ազգային տրամադրությունները կարող են հանդես գալ ղեպի ազգային քաղաքականության բնագավառում կուսակցություն և թորհրդային իշխանություն ընթացիկի միջոցառումը տածած հետաքրքրություն ձևով: Նման ղեպքերում, տեսական հարցումներն ու տրամադրությունները պետք և գնահատվեն, վորպես ընթացիկ տրամադրություններ և ձգտումներ: Սակայն, տեսական և ընթացիկ տրամադրությունների բաժանումն ունի այն իմաստը, վոր սահմանում և այդ տրամադրությունների և հարցումների շորջը տանելիք աշխատանքի քափք ու ակակահնուքումք, իսկ մյուս կողմից, ինչպես մենք կտեսնենք հետագայում, հնարավորություն և տալիս վորտշ աշխատանքի բաժանում կատարել վաշտային քաղաշխատանքի տարբեր բնագավառների միջև, մասնավորապես լինինյան անկյան և քաղպարապմունքների միջև:

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ, ԽՄԲԱԿԱՅԻՆ ՅԵՎ ՄԱՍՍԱՅԱԿԱՆ ՀԱՐ- ՑՈՒՄՆԵՐ ՅԵՎ ՏՐԱՄԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Յեթի կարմիր բանակային հարցումներն ու տրամադրու-
թյունները ընդհանրացնենք քանակականի տեսակետից, ապա
նրանց կարելի չե ստորաբաժանել **ա** Գեհասակաճի, **ի** Խմբայիճի
յ Վ մասսայակաճի: Անհատական հարցումն—այդ այն հարցումն
ե, վոր հատուկ ե առանձին կարմիր բանակայինների՝ վաշտում
Մարկոսը հետաքրքրվում ե յերկրաչափությունով. նրանից բա-
ցի, վաշտում վոչ վոք յերկրաչափությամբ չի հետաքրքրվում:
Դեպի յերկրաչափությունը տաճած Մարկոսի հետաքրքրությու-
նը—անհատական հետաքրքրություն ե, անհատական ձգտում,
հարցում ե: Խմբային հարցումը—այդ այն հարցումն ե, վոր հա-
տուկ ե երնդհանուր կարմիր բանակայիններից մի քանիսի հա-
մար—յեթե վաշտում կա կարմիր բանակայինների մի խումբ,
վորը հատկապես շահագրգռված ե հրաձգային սպորտով, մի ու-
րիշ խումբ, վորը հատուկ հետաքրքրություն ե ցույց տալիս դե-
պի թվաբանությունը ե այլն: Տվյալ դեպքում վաշտը գործ ու-
նի խմբային մի շարք առանձին հարցումների հետ: Վերջապես
մասսայական հարցումը կամ տրամադրությունն—այդ այն տրա-
մադրությունն ե, վոր հատուկ ե վաշտի կարմիր բանակային
ամբողջ մասսային կամ նրա ճնշող մեծամասնությանը: Այսպես
որինակ, փորձը ցույց ե տվել, վոր ամբողջ վաշտի մասսայա-
կան տրամադրությունը կամ հետաքրքրությունը իր շուրջն ե
կենտրոնացնում ուսուցման այնպիսի շրջանը, ինչպիսին են
հրաձգությունները, վոր դեպի թվաբանությունը կամ գյուղա-
տնտեսությունը տաճած կարմիր բանակայինների հետաքրքրու-
թյունը հաճախ նույնպես մասսայական բնույթ ե կրում ե այլն:

Դժվար չե տեսնել, վոր կարմիր բանակայինների հարցում-
ների ե տրամադրությունների նման ընդհանրացումը, նրանց
քանակի տեսակետից, իմաստ ունի միայն **ս**վյալ գործասի ե
սվյալ ժամանակաշրջանի համար: Վաշտում, վորտեղ կարմիր բա-
նակայինների մեծամասնությունը գյուղացիներ են, իսկ փոք-
րամասնությունը բանվորներ,—գյուղացիական տրամադրու-
թյունները սովորաբար պետք ե հայտաբերվեն վորպես մասսա-
յական տրամադրություններ, իսկ բանվորականը—վորպես խմբ-
բային ե նույնիսկ անհատական տրամադրություններ: Ընդհա-
կառակը, բանվորական կազմով գերակշռող վաշտում մասսայա-

կան տրամադրութիւնները կլինեն բանվորական տրամադրութիւնները: Նույնը և ժամանակի նկատմամբ—ձմեռը զեպի սպորտը տաժած հետաքրքրութիւնը նեղ բնույթ պիտի կրի, իսկ ամառը՝ մասսայական: Համալրման կազմից կարող և հայտաբերվել ընդամենը մեկ-յերկու հոգի, զորոնք միանգամից կհետաքրքրվեն տակախկայի հարցերով, իսկ յերկու-յերեք ամիս աշխատելուց հետո հնարավոր և, վոր տակախկայով կհետաքրքրվի կարմիր բանակային ամենալայն մասսան:

Հարցումների և տրամադրութիւնների գնահատականը, նրանց քանակի տեսակետից, հսկայական նշանակութիւն ունի, վորորհետև նա վորոշում և լենինյան անկյան աշխատանքի ծավալն ու թափը:

ԲԱՅԱՍԱԿԱՆ ՅԵՎ ԴՐԱԿԱՆ ՀԱՐՑՈՒՄՆԵՐ ԅԵՎ ՏՐԱՍԱԿԱՆ ԻՆՊՐՈԹՅՈՒՆՆԵՐ

Բայց ավելի կարևոր խնդիր և հանդիսանում կարմիր բանակայինների հարցումների և տրամադրութիւնների ընդհանրացումը՝ աշխատանքի դաստիարակչական հիմնական խնդիրների հետ նրանց ունեցած փոխհարաբերութիւնների անկյան տակ: Հարցումների միայն այդպիսի վորակական ընդհանրացումն ու գնահատականը հնարավորութիւն կտա նշելու աշխատանքի ճիշտ ուղղութիւնը, նրա բովանդակութեան շիտակ գիծը: Վորակի նկատմամբ, այսինքն, զորամասի ընդհանուր դաստիարակչական խնդիրների և քաղաքային կացութեան համապատասխանելու նկատմամբ, կարմիր բանակայինի հարցումներն ու շահերը կարող են լինել բացասական, զրական և «չեղոր»: Դրական հարցումներն,—այդ այն հարցումներն են, վորոնք ավելի մոմենտին աջակցում են կարմիր բանակայինների հետ տարած մեր աշխատանքին. այդպիսիների շարքն և դասվում,— կարմիր բանակայինների հետաքրքրութիւնը զեպի միջազգային կացութիւնը, զեպի ռազմաքաղաքական ուսուցումը, զեպի կուսակցութեան և կոմսոմոլի աշխատանքը և այլն: Բացասական տրամադրութիւնները—այդ այն տրամադրութիւններն են, վորոնք խանգարում, խոչնդոտ են հանդիսանում մեր դաստիարակչական աշխատանքին, որինակ, բացակայում և հետաքրքրութիւնը զեպի ռազմական ուսուցումը, կրոնական տրամադրութիւնները, ազգայնական տրամադրութիւնները և այլն: «Չեղոր» հարցումներն ու տրամադրութիւններն—այդ այն

հարցումներն ու տրամադրութիւններն են, վորոնք վոչ բացորոշ բացասական են, վոչ ել բացորոշ դրական, այդպիսիք են, որինակ, կուլտուրական հարցումների մեծամասնութիւնը, մասնագիտական զորամասերում զեպի տեխնիքական հարցերի ուսումնասիրութիւնը յերևան հանող ձգտումը: «Չեզոք» հարցումներն ունեն այն առանձնահատկութիւնը, վոր նրանք կարող են ուղղվել ինչպես զեպի մեր դաստիարակչական աշխատանքին աջակցելու կողմը, այնպես ել հակառակ կողմը: Մասնաշիտական զորամասերում զեպի տեխնիկական հայտարերվող հետաքրքրութիւնը յեթե ժամանակին չընդգրկվի, կարող ե գրավել կարմիր բանակայինների ուշադրութիւնը նրանց անմիջական խնդիրներէից, վորպես կարմիր բանակի մարտիկներ, **ուպ մակաճ** տեխնիկայի հարցերի ուսումնասիրութիւնից, ընդհակառակը, յեթե այդ հետաքրքրութիւնը առաջ տարվի անհրաժեշտ հունով, ապա նա կգտնա կարմիր բանակայինների ուղիժական վորակի բարձրացման և մարտական դաստիարակութիւն հզոր շարժառիթ: Ուստի և, այդ հարցումները «չեզոք» կարող են կոչվել միայն պայմանականորեն, միայն այն իմաստով, վոր ինքնին նրանք վոչ բացարձակ բացասական տրամադրութիւններ են, վոչ ել բացարձակ դրական, սակայն տենդենց ունին զարգանալու զեպի բացասականը, յեթե նրանց ժամանակին չտիրեն և անհրաժեշտ հունի մեջ չառնեն, այսինքն, յերբ այդ չեզոք տրամադրութիւնները դրական ուղղութիւնը ոգտագործելու միջոցներ ձեռք չառնեն:

Նորից ընդգծում ենք, թե հարցումի վորակի գնահատականը իմաստ ունի միայն **սվչաչ** մոմենտին, **սվչաչ** պարագայում: Դեպի սպորտը տաժած կարմիր բանակայինի հետաքրքրութիւնը սովորաբար դիտվում ե, վորպես դրական յերևույթ: Բայց յեթե այդ հետաքրքրութիւնը կուժեղանա այն աստիճան, վոր կարմիր բանակայինի ուշադրութիւնը սպաժաբողաքական ուսուցումից իր վրա կդրնվի, այդ հետաքրքրութիւնն արդեն դրական համարելը սխալ կլինի: Դեպի գյուղի աշխատանքի խնդիրները ցույց տված կարմիր բանակայինի հետաքրքրութիւնը կարծես թե չեզոք ե: Բայց յեթե այդ հետաքրքրութիւնը կգերակշռի զեպի սպական գործը ցույց տված յերիտասարդ կարմիր բանակայինի հետաքրքրութիւնը—նա արդեն կնդունի բացասական բնույթ: Ընդհակառակը, կարմիր բանակայինին բանակից զորացրման նախապատրաստելու շրջանում զեպի գյու-

զական աշխատանքը տածած հետաքրքրությունը վորոշ չափով
զբաղեցնում էր ինչպես նաև կհամապատասխանի քաղաքա-
կան աշխատանքի ընդհանուր խնդիրներին այդ շրջանում:

Վերջում նշենք, վոր կարմիր բանակայինների հարցումնե-
րի և տրամադրությունների ընդհանրացումը—շատ պատասխա-
նատու և բարդ խնդիր է—վոր վաշտը միշտ ի վիճակի չի լինի
կատարելու Ուստի և այդ խնդրին պետք է մտնելով զգուշ և
խնամքով: Վաշտային բոլոր աշխատավորները պետք է լիովին
և ուշադիր հաշվի առնեն այն զեկավար և ընդհանրացուցիչ զի-
տրոլությունները կարմիր բանակայինների տրամադրություն-
ների մասին, վոր տրվում են քաղաքայինների կողմից, և հայ-
տաբերվում վաշտային նյութերին մտնեան վոչ թե մեկուսա-
ցած, այլ ամենից առջև այդ հիմնական պայմանների անկյան
տակ, ստուգելով, թե վաշտում ինչպես են բեկվում այն պրո-
ցեսները: Վորոշ հատուկ են ամբողջ կարմիր բանակին և յե-
րին ամբողջովին, և ոգնելով այդ պրոցեսների հայտարարման:

ՅԵՐԿՈՒ ՀԱՐՑ

Անցնելով նրան, թե լենինյան անկյունն ինչպես պետք է
պատասխանի կարմիր բանակայինների հարցումներին և տրա-
մադրություններին, կրկին հիշենք, վոր այդ տեսակետից լե-
նինյան անկյան առջև կանգնած հիմնական դժվարությունը կա-
յանում է նրանում, վոր յեկնելով իր աշխատանքի բնույթից, նա
ստիպված է վոչ միայն հաշվի առնել այդ հարցումներն ու տրա-
մադրությունները, այլ և անպայմանորեն բավարարել նրանց:
Յերկուսը նրանցից հատկապես սուր են:

Առաջին հարց: Կարմիր բանակայինների հարցումներն ու
հետաքրքրությունները անսահման շատ են: Արդյոք լենինյան
անկյունը կարող է բավարարել բոլոր հարցումներին և պետք է
նա ձգտի անելու այդ: Յեթե վոչ, ապա հարցումներից նա վո-
րոշ պետք է բավարարի և նա ինչպես պետք է անի այդ:

Յեկրորդ հարց: Գործնականում լենինյան անկյունն ինչ-
պես պետք է իր առջև դրված խնդիրները շաղկապի կարմիր
բանակայինների հարցումների բավարարման հետ, յեթե այդ
հարցումներն, ինչպես մենք տեսանք, լինում են վոչ միայն զը-
բական, այլ և բացորոշ բացասական կարգի: Նա ինչպես պետք
է կարմիր բանակայինի մեջ հետաքրքրություն առաջացնի:

Գործենք հերթով վերլուծել լենինյան անկյան աշխատան-
քի այդ յերկու հիմնական հարցերը:

ԱՄԵՆՅ ԱՌԱՋ ՄԱՍՍԱՅԱԿԱՆ ՅԵՎ ԽՄԲԱՅԻՆ ՏՐԱՄԱ- ԴՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Առաջին հարցին ճիշտ պատասխանելու համար պետք է նորից հիշենք, վոր վաշտում, ինչպես սովեց վերևում, յորքաքանչյուր ավյալ մոմենտին կարող են նկատվել մասսայական, խմբային և անհատական հարցումներ:

Պարզ է, վոր լենինյան անկյան աշխատանքի բովանդակությունը չի կարող վորոշվել այն հարցումներով և տրամադրություններով, վորոնք հատուկ են միայն առանձին կարմիր բանակայիններին, այսինքն անհատական հարցումներով և տրամադրություններով: Այն ինչ, մասսայական և խմբային հարցումները վոչ մի զեպքում չպետք է վրիպեն լենինյան անկյան տեսողությունից: Յեթե վաշտում կան մեկ կամ յերկու կարմիր բանակայիններ, վորոնք հետաքրքրվում են յերկրաչափությամբ, իսկ վաշտի մեծամասնությունը հետաքրքրվում է հարկերի հարցումներով, ապա բնական է, վոր լենինյան անկյունը ակտիվ կերպով պետք է անցնի Սոցիդային իշխանության հարկային քաղաքականության լուսարանումը, այլ վոչ թե յերկրաչափության ուսումնասիրության խմբակներ կազմակերպի: Ճիշտ այդպես, յեթե վաշտում մեկ կամ յերկու կարմիր բանակայիններ չեն հետաքրքրվում հրաձգային գործով, ապա այդ յերևույթը դեռ չի հանդիսանա լենինյան անկյան աշխատանքի հիմնական բովանդակությունը: Սակայն, յեթե հրաձգության մեջ կատարելադրվելու ցանկության բացակայությունը մասսայական չափեր է ընդունում, լենինյան անկյունը պետք է լայն աշխատանք ծավալի հրաձգային գործի շուրջը: Այդ չի նշանակում, թե լենինյան անկյունը չպետք է առհասարակ մտահոգվի առանձին կարմիր բանակայիններին հարցումներին բավարարություն սալու խնդրով:

Հնարավորության սահմաններում անհրաժեշտ է զանազան միջոցներով բավարարել և անհատական հետաքրքրությունները: Բայց իր ամբողջ աշխատանքի մեջ լենինյան անկյունը պետք է առաջնությունը տա այն հարցումներին, հետաքրքրություններին յեվ բնորոշ քրամագրություններին, վորոնք հատուկ են վոչ թե առանձին կարմիր բանակայիններին, այլ կարմիր բանակայինների ամբողջ խմբերի յեվ ամբողջ կարմիր բանակային մասային լիովին:

ԿԱԴՐԵՐԸ ՅԵՎ ՆՐԱՆՑ ՊԱՏՐԱՍՏԵԼԸ

Լենինյան անկյան աշխատանքի բոլոր հարցերը վերջին հաշիվով դեմ են առնում մի հիմնական հարցի—ով պետք է կատարի այն: Վաշտի արտադպրոցական աշխատանքը կազմակերպելու և ճիշտ ղեկավարելու համար, քաղզկէն ու բջիջը պետք է իրենց արամադրութեան տակ ունենան մեծակահ յե՛վ ամուս կոփված ապարաս, վորի վրա նրանք կկարողանան հենվել իրենց ձեռնարկումների ժամանակ: Առանց լենինյան անկյունում աշխատող կազմի ստեղծելու և այդ կազմերն ամրացնելու, անհնար է մտածել այդ աշխատանքի պլանայնութեան և սխտեմատիկութեան մասին, այդ աշխատանքի մեջ կարմիր բանակային լայն մասային ընդգրկելու մասին: Ահա թե ինչու **ԲԳԿԲ** արտադպրոցական աշխատանքի վերաբերյալ գումարված խորհրդակցութեանը խիստ ընդգծել է, թե «արտադպրոցական աշխատանք տանողների կազմերի ընտրութեանն ու պատրաստութեանը» պետք է համարել «կերտրոնական անելիքներից մեկը»:

ԼԵՆԻՆՅԱՆ ԱՆԿՅԱՆ ՂԵԿԱՎԱՐ ԱԿՏԻՎԸ

Ումնից պետք է կազմվի հասարակական այն ապարատը, վորը կազմակերպում է կիրառում է լենինյան անկյան ամբողջ աշխատանքը և վորի վրա հենվում են քաղզկէն ու բջիջը:

Ամենից առաջ քաղզկէր պետք է ջոկի ընդունակ և ակտիվ **վաճաքից գրադարանապետի**: Վաշտային գրադարանապետը—այդ լենինյան անկյան միակ «հաստիքավոր» անձնավորութեանն է: Վաշտային գրադարանապետի աշխատանքի համար պետք է առաջ քաշել զարգացած և լավ գրագետ կարմիր բանակայինի, իսկ ամենից լավն է՝ կոմյերիտականի: Ամենից նըպատակահարմար է վաշտային գրադարանապետին նշանակել աշնանը՝ մինչև նորեկների գալը՝ հին կարմիր բանակայիններից, այն հաշիվով, վորպետի մինչև գորացրվելը մնա իր աշխատանքում և տարվա ընթացքում չփոխվի: Վաշտային գրադարանապետի հիմնական պարտականութեանն է՝ կազմակերպել գրադարանային աշխատանքը վաշտում: Դրա հետ միասին նրան կարելի է մասնակից անել և լենինյան անկյան ընդհանուր աշխատանքին, սակայն պայմանով, վոր նա չծանրաբեռնվի կողմնակի հանձնարարութեաններով, նրան հնարավորութեան տակով իր գլխավոր ուղադրութեանը դարձնել իր հիմնական աշխատանքին:

Յմբակային աշխատանքը ճիշտ և ամբողջական կերպով ծավալելու համար, քաղղեկն ու լենինյան անկյան խորհուրդը պետք է ստեղծեն իմբակների ղեկավարների մեծական կազմեր (ըստ առանձին բնագավառների և հարցերի), վորոնց ցանկացած ըսպելին կարելի կլինի լենինյան անկյան կից ստեղծվող այս կամ այն իմբակի ղեկավարութայան զլուխ զնել: Յմբակների ղեկավարներին կազմերի հետ միտաին, անհրաժեշտ և կազմակերպել և մասսայական աշխատանքի կազմակերպիչների մեծական կազմ—լրագրի ընթերցողներ, խաղերի կազմակերպիչներ և այլն:

Վերջապես, ցուցադրական պրոպագանդ կազմակերպելու համար կարևոր է ջոկել տախտակներին, ցուցահանդեսներին, ցուցափեղկերին և այլն «վարիչներ», վորոնց պարտականութայունը կլինի լրացնել այս կամ այն տախտակի նյութերը, կազմակերպել այս կամ այն ցուցափեղկը և այլն:

ՈՒՄՆԻՑ Ե ԿԱԶՄՎՈՒՄ ԴԵԿԱՎՍՐ ԱԿՏԻՎԸ

Ումնից և կազմվում լենինյան անկյան այդ ամբողջ ղեկավար ակտիվը:

Մ.ԱՆՏԻՑ առաջ միջին պետկազմից:

Յերկրորդ՝ կուսակցութայան անգամներին ու թեկնածուներին:

Յերրորդ՝ կրտսեր պետկազմից: Կրտսեր հրամկազմը, վորը ավելի զարգացած ու ակտիվ է, քան կարմիր բանակայինը, պետք է լենինյան անկյունում ոգտագործվի ավելի բարդ աշխատանքի համար—վորպես իմբակի ղեկավար՝ վորպես լենինյան անկյան խորհրդի անդամ, վորպես մրցակցութայան և յերեկույթների կազմակերպիչ և այլն: Կարևոր հանգամանք է հիշել, վոր կրտսեր հրամանատարին լենինյան անկյունում ղեկավար և կազմակերպչական աշխատանքի քաշելով, պետք է զբանով իսկ բարձրացնել նրա հեղինակութայունը կարմիր բանակային վորջմասսայի աչքում:

Չորրորդ՝ կոմյերիտականներին: Լենինյան անկյան աշխատանքում կոմյերիտականին բացառիկ կարևոր դեր է պատկանում: Նա պետք է լինի քաղղեկի և բջիջի ամենատառաջին ոգնականը վաշտային արտադրոցական աշխատանքում, կարմիր բանակային ինքնագործնելութայան նախաձեռնող և լենինյան անկյան բոլոր աշխատանքներին սկսող: Կոմյերիտական աջակ-

ցության խմբակի ակտիվը՝ միջին պետկազմի և կուսակցական-
ներքի հետ միասին պետք և մասնակից արվի լենինյան անկյան
մեջ ամենապատասխանատու աշխատանք տանելուն:

Լիցգերոզ՝ հին կարմիր բանակայիններից: Նրանց զերբ
աճուս և նորեկի գալու առաջին շրջանում: Այդ շրջանում նրանք
պետք և կազմեն լենինյան անկյան ակտիվիստների հիմնական
կազմը, վորի միջոցով պետք և ինքնազործնեյության անցնի և
յերխատասարգ կարմիր բանակայինը:

Վեցերոզ՝ բոլոր ակտիվ կարմիր բանակայինները միջից,
վորոնք հատկապես շահագրգռված են լենինյան անկյան աշխա-
տանքով, ուրախությամբ արձագանքում են նրա ձեռնարկումնե-
ներին, սշտական մասնակցութուն են ցույց տալիս նրա աշ-
խատանքին և ինքնազործնեյության մեջ են քաշում իրենց ըն-
կերներին:

ԿԱԴՐԵՐ ԱՏԵՂԾԵԼՈՒ ԴՐՈՅԵԱԸ

Լենինյան անկյունների կազմեր ստեղծելու պրոցեսը— թե-
թե գործ չէ: Արտազպրոցական ղեկավար և կազմակերպիչ ակ-
տիվ հայտարերելն ու ամբապնդելը մի անգամից չի կարելի
կատարել, այլ տեական, համառ և անխոնջ զաստիարակչական
աշխատանքի հետեանքով: Այդ աշխատանքը պետք և տարվի
կարմիր բանակային մասսայի ամենորյա և սիստեմատիկ ու-
սումնասիրության միջոցով, անհատական ընտրությամբ և նրա-
նից ամենալավերի պատրաստման միջոցով:

Լենինյան անկյան համար կազմեր ընտրելը քաղղեկի և բջի-
ջի կողմից պետք և տարվեն յերկու ծայրից: Մի կողմից, նը-
բանք պետք և նշեն և հայտարերեն այն կարմիր բանակային-
ներին, վորոնք հատուկ ցանկությամբ և հետաքրքրությամբ
են մասնակցում լենինյան անկյունում անցկացվող ձեռնարկում-
ներին, արձագանքում են նրանց ավելի ակտիվ և կենդանի
կերպով, քան մնացածները: Այդ ավելի ակտիվ կարմիր բանա-
կայիններին անհրաժեշտ և աստիճանաբար և պլանային կար-
գով քաշել լենինյան անկյան աշխատանքի մեջ, և խիստ հաշվի
առնելով նրանց անձնական պահանջներն ու ձգտումները, տալ
նրանց այս կամ այն հանձնարարություններն, առաջին շրջա-
նում ավելի հասարակները և աստիճանաբար, բարգացնելով
հանձնարարությունները, ավելի լայն չափով և սիստեմատիկորեն
մասնակից դարձնել նրանց լենինյան կազմակերպչական աշ-
խատանքին:

Մյուս կողմից՝ արտադպրոցական անմիջական աշխատանքի ընթացքում ակտիվիստի հայտարարման հետ միասին, քաղ-զեկն ու բջիջը պետք է այդ աշխատանքին քաշեն կարմիր բանակայիններից և պետկազմից նրանց, ովքեր ակտիվութուն են հայտարարում այլ բնագավառներում—կամավոր ընկերութունների բջիջների ակտիվիստներին, կարմիր բանակային կոնֆե-րանսները պատգամավորներին, զինթղիսկիցներին, ակմբային կրուժոկներին անդամներին, առաջավոր կարմիր բանակայիններին, վորոնք անհատապես դաստիարակվում են բջիջի կոմյերիտ-միության կողմից և այլն:

Ղեկավար ակտիվի հայտարարման և ամբապնդման աշխատանք տանելով, անհրաժեշտ է նրա յուրաքանչյուր քայլը կապել իրեն ակտիվիստի դաստիարակության խնդիրների հետ: Ձի կարելի ակտիվիստին դարձնել միայն առանձին հանձնարարութունների տեխնիքական գործադրող: Ուշիմ ունկնդրելով նրա անձնական պահանջներին և ցանկութուններին, առանց վարչավորման և կոպիտ ձևով գլխին կապելու մեթոդներ գործադրելու, անհրաժեշտ է առաջին հերթին ակտիվիստին շարունակ մասնակից դարձնել կարմիր բանակային հասարակայնության, մոտեցնել նրան կոմբջիջին և կոմյերիտմիությանը: Իրա հետ միասին, անհրաժեշտ է բարձրացնել ակտիվիստի կուլտուրական և քաղաքական մակարդակը՝ բարձրացնելու համար տարվող աշխատանքը: Այդ նպատակով անհրաժեշտ է ամենից առաջ չժանրաբեռնել ակտիվիստին, հնարավորութուն տալ նրան մշակելու իրեն հետաքրքրող հարցերը և, վոր ամենից կարևորն է, վոչ միայն խոչընդոտ չհանդիսանալ, այլ ամեն կերպ աջակցել ակմբային դպրոց—խմբակներում տարվող ակտիվիստների աշխատանքին, ակտիվիստներին քաշել այդ դպրոցներն ու խմբակները, ոգնութուն ցույց տալ նրանց ինքնակրթական աշխատանքում և այլն:

ԿԱԴՐԵՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹՅՈՒՆ

Լենինյան անկյան կադրերի հարցը անքակտելի կերպով կապված է այդ կադրերի մշակման և հրահանգավորման հարցի հետ: Առանց պլանային կարգով տրված հրահանգավորման ղեկավար ակտիվի դաստիարակության և արտադպրոցական աշխատանքի վորակի բարձրացման մասին տարվող խոսակցութունները—դատարկ խոսակցութուններ կլինեն:

Ամենից առաջ անհրաժեշտ է սխտեմ զարձնել լենինյան անկյան աշխատանքին քաշված բոլոր կարմիր բանակայիններին և հրամանատարներին **աճեհասակաճ հրահանգագորուժը**: Վորպես կանոն, պետք է այնպես անել, Վոր վոչ վոքի վոչ մի հանձնարարություն չտրվի, քանի հանձնարարություն ստացող անձնավորությունը նախնական հրահանգավորման չի յենթարկվել քաղղեկի և հրամանատարի կողմից: Այդ հրահանգավորումը չպետք է լինի ընդհանուր և մակերեսային, այլ գործնական, մանրամասն մրտածված և կոնկրետ: Նախնական հրահանգավորման հետ միասին անհրաժեշտ է ստուգել այն աշխատանքի պրոցեսում, ուշագիր զիտելով այդ աշխատանքը, և **խսկույճ յեվ յեք** մատնանիշ անելով այդ աշխատանքը կազմակերպչին նկատված պակասները: Վերջապես, հատուկ կարևոր խնդիր և հանդիսանում այն նյութերի ուշագիր զիտումը, վոր աշխատանքի ընթացքում պատրաստվում է խմբակի ղեկավարի կողմից (աշխատանքի կոնսպեկտը և խմբակների աշխատանքի ծրագրերնրը), մասսայական աշխատանքը ղեկավարի կողմից (բեմադրություններ, յերգեր և այլն) և ժամանակին այդ նյութերը ուղղելը: Ղեկավար ակտիվի պատրաստման ամբողջ սխտեմում, իր ճկունության շնորհիվ, անհատական հրահանգավորումը հանդիսանում է պատրաստման ամենից կարևոր ձևը և պլանային ու ճիշտ պատրաստման ղեպքում ամենակարևոր զենքը կլինի քաղղեկի և բջիջի ղեկավար աշխատանքի մեջ:

Անհատական հրահանգավորման հետ միասին պետք է կարգավորել և **խմբակային հրահանգագորուժը**: Սմբակային հրահանգավորումը պետք է կիրառվի կանոնավոր, վոչ շուտ, քան յերկու շաբաթը մի անգամ, լենինյան անկյան բոլոր ակտիվ աշխատողների և հրահանգչական խորհրդակցություններ կազմակերպելու միջոցով: Սմբակային հրահանգավորմամբ առաջին հերթին անհրաժեշտ է ընդգրկել խմբակներին ղեկավարներին, մասսայական աշխատանքի առանձին կազմակերպչներին՝ «ախտակներին վարիչներին» և այլն:

Սմբակային հրահանգավորումը պետք է կիրառել բոլոր ուղղություններով, ինչպես բովանդակության իմաստով (այս կամ այն խմբակի ծրագրի, այս կամ այն յերեկույթի բովանդակության քննությունը), այնպես էլ աշխատանքի կազմակերպման և մեթոդիկայի առանձին հարցերի վերաբերյալ (ինչպես աշխատել, ինչպես պատրաստել այս կամ այն ցուցանանդեսը կամ

ցուցափեղկը): Խմբակային հրահանգավորումը անհրաժեշտ է կիրառել, հնարավորութեան չափ, հենվելով ներկա յեղողների կողմից փորձի փոխանակութեան կազմակերպման վրա և նրանց իսկ մասնակցութեամբ քննութեան յենթարկել առաջադրված հարցերը (խմբակների, առանձին ղեկավարների, «տախտակների վարիչների» զրույցները, զեկուցումները):

Դրա հետ միասին խմբակային հրահանգավորումը պետք է ոգտագործվի լինինյան անկյան ընթացիկ աշխատանքների ղեկավարներ պատրաստելու համար. — խմբակների ղեկավարների կողմից ժողոված նյութերի և պլանների քննութեանը, նոր խմբակների նշելը և նրանց աշխատանքի պատրաստման համար հանձնարարութեաններ տալը, լինինյան անկյան աշխատանքների վերաբերյալ հրահանգչական նյութերի հետ ծանոթանալը և այլն:

Վաշտից բացի հրահանգչական պարապմունքներ պետք է կազմակերպել նաև զեղայիճ մասշտաբով: Գնդում այդ պարապմունքները պետք է կիրառվեն ժամանակ առ ժամանակ՝ առանձին հատուկ հարցերի շուրջը — որինակ՝ հրաձգային խմբակների ղեկավարների համար, վորեն ցուցահանդես կազմակերպիչների համար, հերթական կամպանիայի նախապատրաստման հետ կապված, և այլն: Գնդային հրահանգավորման միջոցներից մեկը կարող է հանդիսանալ և առանձին ցուցադրական աշխատանքներ կամ պարապմունքների կազմակերպումը, վորի քննութեանը զանազան վաշտերից մասնակից են արվում համապատասխան աշխատողներ:

Հատուկ նշանակութեան է ձեռք բերում զեղայիճ պարապմունքը վաշտային զրազարանի վաթիշը պետք է հրավիրի սմիսը մեկ-յերկու անգամ: Այդ պարապմունքներում քննվում են զրազարանային աշխատանքի զործնականին և մեթոդիկային կապված ընթացիկ հարցերը, լսվում են առանձին աշխատողների զեկուցումները և այլն:

Հրահանգիչներին պատրաստելու նպատակով հատուկ պարապմունքներ կազմակերպելու հետ միասին պետք է ոգտագործել աշխատանքի ուրիշ բնագավառների վերաբերյալ հրավիրվող պարապմունքներն ու խորհրդակցութեանները: Այդ նպատակով հատկապես կարևոր է ոգտագործել կուսակցական և կոմբերիտական կազմակերպութեանների կողմից հրավիրվող անհատ խմբա-

կավարները խորհրդակցութեամբ, ղեկավար յայտող լենինյան անկյան ազխտացիոն աշխատանքի խնդիրները (հերթական կամ-պանիաները, աշխատանքը թերթի հետ և այլն):

Վերջապես, վաշտային ակտիվի պատրաստման սխտեմում հսկայական դեր է խաղում արագպրոցակահ 6 աշխատանքի գրե-գալի 6 սեպտեմբեր: Նման սեպտեմբերներ պետք է կազմակերպվեն տարեկան մեկ յերկու անգամ, 7-10 որվա ժամանակով (25-40 ժամ պարապմունք), հատուկ ծրագրով: Սեպտեմբերներն պետք է մասնակից արվեն վերապատրաստման կարող խմբակավարները և լենինյան անկյան մյուս ակտիվիստները (առաջին հեր-թին՝ կրտսեր պետերի կազմը և կոմյերխտականները):

ԼԵՆԻՆՅԱՆ ԱՆԿՅԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

ԼԵՆԻՆՅԱՆ ԱՆԿՅԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՍԽՍԵՄՈՒՄ

Լենինյան անկյան խորհուրդը—ընտրովի կազմակերպու-թյուն է, վորը ստեղծվում է, ինչպես ձևակերպում է ակումբ-ները և լենինյան անկյունների նորմալ կանոնադրութեամբ, «կարմիր բանակայիններին և հրամանատարներին մասնակից անելու համար լենինյան անկյան աշխատանքի կազմակերպման և ղեկավարութեան, ունենալով այդ բանում բջիջի քաղաքական աջակցութեամբ»: Վաշտի արտադրողական աշխատանքի կու-սակցական-քաղաքական ղեկավարութեան ամբողջ սխտեմում, լենինյան անկյան խորհուրդը, վորպես ղեկավարութեան ձևե-րից մեկը, բացառիկ կարևոր նշանակութեամբ է ձեռք բերում, վորը ել ավելի յն աճում կարմիր բանակայինների ակտիվու-թեան ընդհանուր աճման հետ միասին: Վորպես կարմիր բանա-կայինների կողմից ընտրված կազմակերպութեամբ, խորհուրդը միջոց է հանդիսանում ամուր կապ ստեղծելու համար լենինյան անկյան և ամբողջ կարմիր բանակային մասսայի միջև: Խոր-հուրդի միջոցով վաշտային ակտիվը և կարմիր բանակայինների այն շերտերը անմիջական մասնակցութեամբ են ցույց տալիս լենինյան անկյան աշխատանքի շինարարութեամբ: Բացի այդ, սորհուրդն իր անդամների կոմունիստական դաստիարակութեան ղեկը և հանդիսանում, անդամները խորհուրդի գործնական աշխա-տանքում ձեռք են բերում մի շարք կազմակերպչական սովո-

բույժներ, սովորում են աշխատել ակտիվ, կոլեկտիվ և կազմակերպված ձևով և մոտենում են կոմյերիտմիությանն ու կոմբջիջին:

ԽՈՐՀՐԴԻ ԿԱԶՄՈՒԹՅՈՒՆԸ

Լենինյան անկյան խորհուրդը ընտրվում է վաշտի ընդհանուր ժողովում չորս անդամների և յերկու թեկնածուների կազմով: Խորհուրդն ընտրվում է ավելի ակտիվ և զարգացած կարմիր բանակայիններից և պետերի կազմից: Խորհրդի հինգերորդ անդամն ու նախագահը հանդիսանում է վաշտի քաղցեկը^{*)}: Առանձին վաշտերում և նորմալ դպրոցներում, խորհրդի անդամների քանակը կարող է ավելացվել: Սակայն հազիվ թե կարիք լինի խորհրդի կազմը յոթ հոգուց ավելին դարձնել, նա շատ մեծ կլինի:

Լենինյան անկյան խորհրդի ընտրված կազմը հաստատում է զորամասի կոմիսարը: Վաշտի ընդհանուր ժողովին հնարավորություն է տրվում մինչև նոր ընտրություն կայանալը յետ կանչելու խորհրդի այս կամ այն անդամին, վորը կամ մեկնել է վաշտից, կամ թե քիչ ակտիվ է և անաշխատունակ:

Վորպես կանոն, խորհուրդը ընտրվում է վեց ամիս ժամանակով, այսինքն՝ տարին յերկու անգամ—դեկտեմբերին—հունվարին և հունիս—հուլիսին (ամառային ուսուցման սկզբին, ճամբար դուրս գալուց քիչ հետո): Մի քանի զորամասեր նպատակահարմար են գտնում վերընտրությունները կայացնել նոյեմբերին, վորպեսզի ձմեռային ուսուցման սկզբին ունենան լենինյան անկյունի խորհուրդի հաստատ և մնայուն կազմ: Սակայն, այդ դեպքում խորհրդում տեղ չեն գտնի նորեկները, վորոնք սովորաբար զորամաս են գալիս նոյեմբերի վերջին: Դրա համար էլ, ավելի լավ է խորհուրդն ընտրել ձմեռվա կեսին, բայց նրա աշխատանքին մասնակից անել յերիտասարդ կարմիր բանակայինների հիմնական մասսային:

Խորհուրդների վերընտրության վերոհիշյալ ժամկետները չպետք է փոփոխվեն: Այդ հանգամանքն ապահովում է ամբողջ բանակում միաժամանակ վերընտրություններ անցկացնելու հնարավորությունը, վերընտրություններ, վորոնք կկիրառվեն վորպես քաղաքական լայն կամպանիա:

^{*)} «Ակումբների և լենինյան անկյունների նորմալ կանոնադրություն»

ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲԱՇԽՈՒՄԸ ԼԵՆԻՆՅԱՆ ԱՆ- ԿՅԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՒՄ

Սորհրդի ամբողջ գործնեյության ծանրության կենտրոնը նրա անդամների մշտական աշխատանքն է: Դրա համար էլ նորընտիր խորհրդի աշխատանքի կարգավորման առաջին քայլն իր ներսում պարտականություններ է բաշխելն է:

Ինչպես մոտենալ խորհրդի անդամներին միջև աշխատանքի բաշխմանը: Շատ զորամասերում զործադրում են այդ ըստ «աշխատանքի բնագավառների» (ինչպես սովորաբար անվանում են). — խորհրդի անդամներից մեկը ստանձնում է լենինյան անկյան քաղաշխատանքը կազմակերպելու ու ղեկավարելու պարտականությունը, մյուսը՝ ռազմականը, յերրորդը՝ ընդհանուր կրթականը և այլն: Այդ միջոցը հաջող չի կարելի համարել վոչ միայն նրա համար, վոր գործնականում դժվար է վորոշել, թե վորտեղ է վերջանում աշխատանքի մի բնագավառը և սկսվում մյուսը, այլ և նրա համար, վոր քաղաքական, ռազմական և ընդհանուր կրթական աշխատանքը ղեկավարելու համար խորհրդի անդամներից պահանջվում է անհամեմատ մեծ վորակում: Պարտականությունները բաշխել ըստ բնագավառների, նշանակում է ձգտել խորհուրդը կազմել ներկայացուցչական սկզբունքով — ըջիջի ներկայացուցչից՝ ղեկավարելու համար քաղաշխատանքը, բուժակից, վորը կկազմակերպի սանիտարական լուսավորության աշխատանքը և այլն: Այսպիսով խորհուրդը կորցրնում է իր կարմիր բանակային ընտրովի կազմակերպության դեմքը: Հաշվի առնելով այդ, նորժալ կանոնադրությունը հանձնարարում է պարտականությունները բաշխել վոչ ըստ բնագավառների, այլ ըստ լենինյան անկյան աշխատանքի ձևերի «հետևյալ կարգով. — խորհրդի անդամներից մեկը՝ Բարսուղար, վորը և զբաղվում է անկյան կարգավորման հարցերով: Սորհրդի յերկրորդ անդամը մտահոգվում է մասսայական աշխատանքի կազմակերպմամբ: Յերրորդը — Վալկցում է խմբակների աշխատանքի կազմակերպմանը: Չորրորդը — զբաղվում է լենինյան անկյան կահավորման և տեսողական ազիտացիայի խնդիրներով: Սորհրդի անդամության թեկնածուների վրա զբղվում է առանձին հանձնարարությունների կատարման պարտականությունը:

Սորհրդի անդամների աշխատանքի այդպիսի կարգն ունի մի շարք զբաղան կողմեր այն իմաստով, վոր խորհրդի յուրա-

քանչյուր անդամի հանձնարարութեամբ և վոչ թե զազափարական զեկավարութիւն, այլ կազմակերպչական աշխատանք: Առանձին մասնագիտական հարցերի վերաբերյալ խորհուրդը և նրա անդամները կարող են հրավիրել վաշտի համապատասխան մասնագետներին— և՛ բուժակին, սանիտարական լուսավորութեան ծրագիրը մշակելու համար, և՛ օւսուցչին՝ ընդհանուր կրթական աշխատանքին վերաբերող տեղեկութիւններ տալու համար և այլն:

Ղեկավարվելով պարտականութիւնների բաշխման մատնանշոված կարգով, պետք է, իհարկ է, միեւնույն ժամանակ հաշվի առնել և տեղական պայմանները: Այսպէս, որինակ, յեթե աշխատանքի վորս է բնագավառի հարցը տվյալ վաշտի պայմաններում հատուկ հարվածայնութեան բնույթ է կրում, իսկ խորհրդի անդամները կազմում կա մեկը, վորին կարելի չէ հանձնել այդ բնագավառի ղեկավարութիւնը— նպատակահարմար է առանձնացնել այդ բնագավառը: Բայց այդ չպետք է զործադրվի վորպէս կանոն, այլ կիրառվի մի քանի զեպքերում, յեկնելով առանձին զօրամասերի առանձնահատուկ պայմաններէց:

Բաշխելով պարտականութիւնները խորհրդի անդամներին միջև, անհրաժեշտ է անպայման հաշվի նստել նրանց ցանկութիւններին հետ, խորհրդի վրա այնպիսի պարտականութիւն չըզընել, վորով նա քիչ է հետաքրքրվում և բավականութեամբ չպետք է կատարի:

Խորհրդում ընդունված պարտականութիւններին բաշխումը պետք է նրա ամբողջ զօրծնական աշխատանքի հիմքը կազմի:

Վորոնք են խորհրդի անդամներին պարտականութիւնները, անդամներ վորոնց հանձնարարված է այս կամ այն աշխատանքի կազմակերպումը:

Առաջին.— այդ աշխատանքի ծրագրի և ցուցակի կազմելուն մասնակցելը: Լեւինյան անկյան ընդհանուր անելիքներին համաձայն, խորհրդի անդամը նշում է այն ձեռնարկումները, վորոնք, նրա կարծիքով պետք է կիրառվեն տվյալ սլանային շրջանում, և իր նկատառումները ներկայացնում է խորհրդի ժողովին:

Յեկրորդ.— այդ պլանի զօրծնական կենսագործման աշխատանքը և նշված առանձին ձեռնարկումների կատարմանը կարմիր բանակայիններին ամենալայն մասսաներին մասնակից անելը: Խորհրդի անդամը ոգնում է քաղղեկին հաշվի առնելու վաշտի բոլոր ակտիվ օւժերին, վորոնք կարող են աշխատանքի

քաղվել, պարզում ե, թե ում, ինչ կարելի չե հանձնարարել և կամ ինքը անձամբ (վաշտի քաղղեկի հետ համաձայնեցնելով) կամ քաղղեկի, հրամանատարի կամ բջիջի միջոցով (յեթե այդ անհրաժեշտ ե գտնվում) տալիս ե նրանց այս կամ այն հանձնարարությունները:

Յերուզ.—կապ լենինյան անկյան խորհրդի մյուս անդամներին, գնդային ակումբի, կամավոր ընկերություններին համապատասխան բջիջներին հետ ե այլն:

Չորուզ.—նրան հանձնարարած աշխատանքի տեսակի կազմակերպչական-տեխնիքական ապահովումը, և՛ աշխատանքի ժամանակի և շենքի հետ կապված հարցերի կարգավորման նըկատմամբ, և՛ գնդային ակումբի և անհրաժեշտ ձեռնարկներին ու պիտույքներին (գրիմ, հագուստներ և այլն) ձեռք բերման նկատմամբ:

Հիգեբուզ.—կարմիր բանակայիններին շահերի ուսումնասիրությունը, աշխատանքի արդյունքներին հետևելը, այնուհետե, թե ինչպես են վերաբերվում կարմիր բանակայիններն այդ աշխատանքին, բավարարում ե նրանց այն, աշխատանքի վր տեսակն ե նրանց հատկապես դուր գալիս և այլն:

ԽՈՐՀՐԳԻ ՆԻՍԵ

Լենինյան անկյան խորհրդի նիստը նրա աշխատանքի սիստեմում շատ կարևոր դեր ե խաղում: Նիստերը լենինյան անկյան աշխատանքի և կյանքի բոլոր հարցերի կոլեկտիվ քննման և լուծման միջոց են ծառայում, հնարավորություն են տալիս պլանաչափ և կազմակերպված ձևով բաշխելու աշխատանքը խորհրդի բոլոր անդամներին միջև իմի գումարելու նրանց աշխատանքը:

1. ԼԵՆԻՆՅԱՆ ԱՆԿՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱԾԻՒ ԱՎԱՆԱԳՈՐԴԱՆ ԻՆՏԿԱՎԱԾ ԽԱՐԿԵ.—քաղղեկի ինֆորմացիան տվյալ պլանային շրջանում վաշտի քաղղու աշխատանքի հիմնական խնդիրների մասին և այստեղից բխող լենինյան անկյան պլանային անեխները, խորհրդի առանձին անդամների զեկուցումներն իրենց հանձնված աշխատանքի տեսակի պլանի մասին, որացույցային ցուցակի հաստատումը և այլն: Պլանի հարցերի քննությանը անհրաժեշտ ե հատկացնել խորհրդի հատուկ նիստ՝ պլանային յուրաքանչյուր շրջանի սկզբում:

2. ԼԵՆԻՆՅԱՆ ԱՆԿՅԱՆ ԱՌԱՆՁԻՆ ԱՇԽԱՏՈՂՆԵՐԻ՝ խմբակ-

ների զեկավար խորհրդի անդամների, առանձին ձեռնարկումնե-
րի կազմակերպիչների ղեկուցումները: Պլանային շրջանի ըն-
թացքում խորհուրդը պետք է, հնարավորութեան չափ, լսի լե-
նինյան անկյան աշխատանքի ամենից կարևոր տեսակների և
քնազգավառների բոլոր կազմակերպիչների-ղեկուցումնեը: Ցան-
կալի յե, վորպեսզի նիստերից յուրաքանչյուրի որակարգում
գրվի մի այգպիտի զեկուցում:

3. **Լեճիճյան անկյունում առանձին ավելի կարեվոր ձեռ-
նարկումներ կիրառման հետ կապված հարցեր.**—*ինքնագործ-
նեյության յերեկոներ, սպորտ տոն, խորհրդի առաջիկա ընտ-
րութեան կիրառման պլան և այլն:*

4. **Լեճիճյան անկյան ընթացիկ աշխատանքի կազմակերպ-
չական-«ճեմա»ական հարցեր.**—*խմբակների ղեկավարներ, «տախ-
տակներ» վարիչներ և այլն նշելը, անկյունում աշխատանքը
գասավորելու հետ կապված հարցեր, կապված ձեռնարկներ կամ
պիտույքներ պատրաստելու կամ ձեռք բերելու հետ, և այլն:*

Հարցերի գործարար և ուշագիշտ քննութեյունն սպասուկե-
լու նկատատուժով, նիստի որակարգը չպետք է ծանրարեուժված
լինի: Որակարգում պետք է մտցնել միայն այն հարցերը, վո-
րոնք իրոք արժե կուլեկտիվ քննութեյան յենթարկել: Մի շարք
մանր ընթացիկ հարցեր կարող են լուծվել և առանց նիստի, խոր-
հրդի այս կամ այն անդամի, քաղցկելի և հրամանատարի հետ
միասին:

Բոլոր հարցերի վերաբերյալ խորհուրդը պետք է հանի մի-
անգամայն կոնկրետ, գործնական վորոշումներ ու առաջարկներ:

Մորհրդի նիստերը այնքան էլ հաճախ չպետք է գումար-
վեն: Ամենից լավն է հաստատ կարգ սահմանել և նիստերը
հրավիրել յերկու շաբաթը մի անգամ: Յուրաքանչյուր նիստի
որակարգը պետք է կազմել այն հաշվով. վորպեսզի նրա քննու-
թեյունը յերկու ժամից ավելի չտևի:

Մորհրդի նիստը պետք է նախորոք պատրաստվի: Որակար-
գում գրված ամեն մի հարցի առթիվ պետք է վաղորոք նշել զե-
կուցող, վորը և ժամանակին կպատրաստի իր գործնական ա-
ռաջարկութեյունները այդ հարցի վերաբերյալ: Կարևոր է նույն-
պես, վորպեսզի խորհրդի անդամները նախորոք ծանուցված լի-
նեն այն մասին, թե ինչ հարցեր են գրվելու առաջիկա նիստին,
վորպեսզի նրանց վրա մտածելու հնարավորութեյուն ունենան:

Մորհրդի նիստին նրա անդամներից բացի անհրաժեշտ է

լայն կերպով մասնակից անել լենինյան անկյան բոլոր ակտիվիստներին, խմբակների ղեկավարներին և այլն: Նիստերի մասին պետք է լայն ծանուցել կարմիր բանակային մասսային, մտցնելով այն որացուցցային ցուցակի մեջ, հատուկ հայտարարություն փակցնելով և այլն:

Քաղղեկին իրավունք է տրվում հաստատելու խորհրդի բոլոր վորոշումները:

ՀԻՐԹԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆԸ ԼԵՆԻՆՅԱՆ ԱՆԿՅՈՒՆՈՒՄ

խորհրդի պարտականությունների մեջ մտնում է լենինյան անկյունում կանոնավոր հերթապահություն կազմակերպելը: Գեռեթ տեղ-տեղ գոյություն ունեցող այն կարծիքը, թե հերթապահություններ կազմակերպելը խորհրդին չի վերաբերում, և վոր այդ բնագավառի բոլոր պարտականություններն ընկնում է բջիջի և աջակցություն խմբակի վրա, չի կարելի ճիշտ համարել: Լենինյան անկյունում հերթապահություն սահմանելն ընկնում է վոչ թե բջիջի վրա, այլ ամբողջովին լենինյան անկյան խորհրդի վրա և հերթապահը պետք է ղեկավար, վորպես **խորհրդի ցեղայացուցիչ**, վորն իր պարտականությունները կատարում է հասարակական աշխատանքի կարգով **խորհրդի անուցից**:

Լենինյան անկյունում հերթապահություն պետք է տարվի **ամեն ուր** մասնավորապես, և հատկապես այն որերին, յերբ ծրրագրով լենինյան անկյունում մասսայական աշխատանք չի նախատեսվում:

Հերթապահությունը ճիշտ կազմակերպելու համար, խորհուրդը պետք է ունենա այն անդամների ցուցակը, վորոնք կարող են մասնակից արվել լենինյան անկյան հերթապահությանը: Հերթապահության հիմնական կորիզը պետք է հանդիսանան իրենք խորհրդի անդամներն ու թեկնածուները: Նրանցից բացի հերթապահության պետք է մասնակից արվեն և լենինյան անկյան ակտիվիստներին — խմբակներ ղեկավարներին, ակտիվ և զարգացած կոմյերիտականներին և այլն: Վորպեսզի հերթապահությունն արդյունավետ անցնի, անհրաժեշտ է, հնարավորության չափ, հաշվի նստել բոլոր մասնակից արվողների անձնական ցանկությունների հետ:

Հերթապահության կարգը նշվում է խորհրդի քարտուղարի կողմից և լենինյան աշխատանքի որացուցցային ցուցակներին հետ միաժամանակ ներկայացվում է խորհրդի հաստատություն:

Անհրաժեշտ է, վորպեսզի հերթապահութեան քաշվողներէց յուրաքանչյուրը նախորոք ծանուցվի իր հերթապահութեան որվամասին և առհասարակ որը համաձայնեցվի նրա հետ: Հերթապահութեան ցուցակը փակցվում է լենինյան անկյան հայտարարութեաններէ տախտակի վրա:

Լենինյան անկյան հերթապահի պարտականութեանները յերկու կարգի յեն: Ֆ. Առաջիճ՝ նա պետք է հետևի լենինյան անկյան կարգ ու կանոնին, ոգնի տվյալ որը տարվող առանձին աշխատանքներէ համար շենք գանկելու հարցերի լուծման, որագրում ցուցակագրի այդ յերեկո տարված աշխատանքը, նրա ակտիվ մասնակիցների քանակը և այլն: Յերկուրդ՝ նրա անելիքը կայանում է նրանում, վորպեսզի ոգնի լենինյան անկյան հաճախորդ կարմիր բանակայիններին՝ ավելի ոգտակար և զբավիչ անցկացնելու իրենց հանգիստը: Նա պետք է կողակտիվ խաղերի, յերգի և պարի կազմակերպման նախաձեռնողը լինի, պետք է թերթ կարգա ավելի պակաս զբաղեա կարմիր բանակայիններէ համար, լենինյան անկյան աշխատանքի որակարգում զբված վորեւ հարցի շուրջը զրույց կազմակերպի, անակցի կարմիր բանակայինին հետաքրքրող հարցի շուրջը տեղեկանքներ տալուն և այլն:

Անհրաժեշտ է, վորպեսզի խորհրդի անդամներէց և ակտիվիստներէց յուրաքանչյուրը խնամքով պատրաստով իր հերթապահութեան: Այդ նպատակով վաշտի քաղցկեր հերթապահութեանց առջ պետք է ծանոթացնի հերթապահին այդ աշխատանքի հետ, վոր նշված է պլանի համաձայն, հրահանգի այդ աշխատանքի ժամանակ նրա ունենալիք պարտականութեաններէ մասին և համապատասխան ցուցումներ տա այն մասին, թե ինչն է ամենից նպատակահարմար անցկացնել այդ յերեկոյան լենինյան անկյունում և այլն:

ԼԵՆԻՆՅԱՆ ԱՆԿՅԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ՅԵՎ ԿԱՐՄԻ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆ ՄԱՍՍԱՆ

Լենինյան անկյան խորհուրդը պետք է հանդիսանա այն կենտրոնը, վորի շուրջը համախմբվում է վաշտի արտադպրոցական աշխատանքին մասնակցող ամբողջ ակտիվը: Դրան պետք է հասնել ամենատարբեր ուղիներով: Այդ ճանապարհներից ամենակարեւորներն են.— 1) խորհրդի նիստերի լայն մասսայականացումը և լենինյան անկյան ակտիվիստներին այդ նիստերին

մասնակից անելը, 2) խորհրդի կողմից նշված զանազան ձեռնարկումների կիրառմանը ակտիվիստներին մասնակից դարձնելը (ուսումնասիրում են աշխատանքի առանձին տեսակները և հետևանքների մասին զեկուցում խորհրդի նիստին), 3) խորհրդի լայն հաշվետվութունը ընտրողների կարմիր բանակայինների առաջ:

Վերջինի վրա անհրաժեշտ և հատուկ կանգ առնել: Կանոնադրության համաձայն, լենինյան անկյան խորհուրդը «յերեք ամիսը մեկ անգամ վաշտի ընդհանուր ժողովին զեկուցում և տալիս իր աշխատանքի մասին: Վաշտի ընդհանուր ժողովը գնահատական և տալիս խորհրդի աշխատանքին» (նման զեկուցումներից մեկը դրվում և խորհրդի վերընտրության ժամանակ): Այդ զեկուցումների կիրառմանը խորհուրդը պետք և պատրաստվի ամենամեծ խնամքով և նրանց շուրջը համալամբի կարմիր բանակայինների հասարակական կարծիքը: Հատուկ և հաշվետու զեկուցումներ անցկացնելուց բացի նպատակահարմար և, վորպեսզի խորհուրդը ժամանակ առ ժամանակ տեղեկատու զեկուցումներ դնի իր աշխատանքի մասին, կամ ամենից կարևոր ձեռնարկումների վերաբերյալ լենինյան անկյունում ժողովված կարմիր բանակայինների համար: Հաշվետվության համար խորհուրդը պետք և ամեն կերպ ոգտագործի և պատի քերքը. լուսաբանի այնտեղ իր աշխատանքը, իսկ մյուս կողմից՝ ունկնդրի նրան, թե կարմիր բանակայինները թերթի միջոցով ինչ են ասում լենինյան անկյան մասին:

Ի զեպ, նկատենք, վոր խորհրդի մասսայականացման նպատակով, նպատակահարմար և, վորպեսզի անկյան ամբողջ աշխատանքն ընթանա նրա անունից: Այսպես, որինակ, անհրաժեշտ և յերեկույթների, մրցակցութունների և այլն մասին հայտարարութունները փակցեն խորհրդի ստորագրությամբ:

ՎԵՐԸՆՏՐԱԿԱՆ ԿԱՄՊԱՆԻԱՆ

Ինչպես արդեն հիշատակվեց, խորհուրդների վերընտրութունը կատարվում և տարեկան յերկու անգամ, ամբողջ բանակում միաժամանակ: Նրանք պետք և տարվեն, վորպես լայն քաղաքական կամպանիա և ոգտագործվեն ամբողջ արտադպրոցական աշխատանքը կարմիր բանակայինների մեջ: մասսայականացնելու համար: Վերընտրական ամբողջ կամպանիայի կազմակերպողն ու զեկավարը պետք և հանդիսանա վաշտային բը-

Չի՛ջը, վորը կիրառում է այդ կամպանիան իր անունից, առաջագրում է թեկնածուներ, ծավալում է նախնարակա՛ն ազիտացիան, նախապատրաստում է վերընտրական ժողովը և այլն:

Կամպանիայի կիրառման հետ կապված բոլոր հարցերը— թեկնածուների նշելը, նակազը, նախընտրական ազիտացիայի կամպանիան և այլն,—բննվում են բջիջի կողմից վաղորոք հրավիրված դոնփակ նիստում, վորին պետք է մասնակից արվեն և կոմյերիտականները:

Բջիջը հատուկ ուշադրութ՛յուն պետք է դարձնի հետագայի խորհրդի աշխատանքի համար նակազ մշակելու վրա: Այդ նակազը պետք է կազմված լինի վոչ թե ընդհանուր դարձվածքներով, այլ գործնական, հարմարեցրած տվյալ վաշտի աշխատանքի պայմաններին և անելիքներին:

Յեւ նակազը և՛ բջիջի կողմից խորհրդի կազմի մեջ առաջարկվող թեկնածուների ցուցակը պետք է վաղորոք փակցվեն լենինյան անկյունում, վորպեսզի նրանց հետ ծանոթանալ կարողանան բոլոր կարմիր բանակայիները:

Նախընտրական ագիտացիան պե՛տք է ծավալվի լենինյան անկյան աշխատանքի կոնկրետ, գործնական խնդիրների վրա: Ազիտացիայի հանդույցային կետեր պետք է հանդիսանան նակազը և թեկնածուների ցուցակը: Ազիտացիայի համար անհրաժեշտ է ոգտագործել ամենատարբեր ձևերը—կուսակցականների կոմյերիտականների զրույցները լենինյան անկյունում, մասսայական յերեկույթի, հաշվետու ցուցահանդես խորհրդի աշխատանքի վերարերյալ և այլն:

Հատկապես խնամքով պետք է կազմակերպվի վերընտրական ժողովը: Այդ ժողովում պետք է նախորոք ապահովել մի քանի յելույթներ: Նոր խորհրդի թեկնածուները պետք է քվեարկվեն վոչ թե ցուցակով, այլ անհատապես:

Նախապատրաստական աշխատանքի ամբողջ ընթացքում բջիջը պետք է ուշադիր ունկնդրի այն ցանկութ՛յուններին և առաջարկութ՛յուններին, վոր առաջագրում են կարմիր բանակայիները, լսի հետագա խորհրդի կազմի մասին ունեցած նրանց կարծիքները և խնամքով հաշվի առնի այդ ցանկութ՛յուններն ու առաջարկութ՛յունները:

ԽՈՐՀՐԴԻ ԱՆԴԱՄՆԵՐԻ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Վերջում խորհրդի անդամների ընտրութ՛յան մասին: Այդ հարցը խորհրդի ամբողջ աշխատանքում մ՛տական դեր է խաղում,

վորովհետև խորհրդի աշխատունակութիւնը կախված է ամենից առաջ նրա կազմից:

Սորհրդի աշխատունակութեան առաջին պայմանը—այդ քառ անգամներէ ահաւակաց բնորոյրուցն է: Նշելով ապագա խորհրդի անդամներին, բջիջները, պետք է առաջին հերթին հաշիւի առնեն, թե՛ 1) վորքան է այս կամ այն ընկերը շահագրգռված լենինյան անկյան աշխատանքով, 2) վորքան կանոնավոր նա կարող է աշխատել խորհրդում, արդյոք, նա չի ծանրաբեռնված ուրիշ աշխատանքով, 3) ինչպիսի աշխատանք նա կարող է կատարել լենինյան անկյունում, յեկնելով նրա զարգացումից ու ընդունակութիւններից: Միայն այդ յերեք պայմաններէ հետ կապված պետք է նշվեն խորհրդի անդամները:

Սորհրդում պետք է ազատովել կարմիր բանակայինի այլ և կրտսեր հրամանատարի մասնակցութիւնը: Յանկալի յե նույնպես, վորպեսզի խորհրդի անդամներէ կազմում լինի մեկ-յերկու հոգի միջին պետկազմից: Բայց այստեղ ել չի կարելի ասել վորեւէ խիստ սահմանված նորմա.—ամեն ինչ պետք է կախված լինի առաջին հերթին ահաւակաց մոտեցումից:

Սորհրդի աշխատանքի վրա կուսակցական-կոմյերիտական ազդեցութիւնն ազատովելու համար, անհրաժեշտ է խորհրդում ստեղծել կուսակցականներէ և հատկապես կոմյերիտականներէ կազմված կորիզ: Սակայն, պետք է նշել, վոր հիմնական խընդիրը վոչ թե նրանումն է, վորպեսզի խորհրդի աշխատանքը կառուցի կուսակցականներէ ուժերով, այլ նրանում, վորպեսզի այդ աշխատանքին լայն չափով մասնակից արվի անկուսակցական կարմիր բանակայինը:

ԳՐԱԴԱՐԱՆԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ

ԳՐԱԴԱՐԱՆԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ

Վաշտի գրադարանային աշխատանքը, վորի կազմակերպիչ կենտրոնը հանդիսանում է վաշտային գրադարանը,—լենինյան անկյան աշխատանքի անքակտելի մի մասն է: Դրա համար արտադպրոցական աշխատանքի բոլոր սկզբունքներն ամբողջապես և լիովին պաշտպանում են իրենց ուժը և գրադարանային աշխատանքի նկատմամբ (բայց, իհարկէ, համապատասխան չափով հարմարեցվում են նրա առանձնահատկութիւններին): Սակայն, արտադպրոցական մնացած աշխատանքներէ հետ համեմատած,

գրադարանն ունի այն առանձնահատկությունը, վոր իր անմիջական արտադարոցական ֆունկցիան կատարելու հետ միասին, նա կրում է մի շարք սպասարկող պարտականություններ զատտիարակչական վոչ միայն արտադարոցական, այլ և քաղաքական և ռազմական պարապմունքների ամբողջ աշխատանքը զբրքով ապահովելու վերաբերյալ:

Այդ հանգամանքն իր կնիքն է դնում գրադարանային աշխատանքի բովանդակութեան վրա, վորն այդպիսով սահմանվում է վոչ միայն լենինյան անկյան աշխատանքի ընդհանուր բովանդակութեամբ, այլ և վաշտում տարվող վարժական և այլ աշխատանքի բովանդակութեամբ:

Ինչպէս և լենինյան անկյան ամբողջ աշխատանքը, գրադարանային աշխատանքն էլ վաշտում պետք է կառուցվի կարմիր բանակայինների հիմնական մասսայի վրա, ավելի պակաս զարգացած և ավելի պակաս ակտիվ մասսայի վրա: Սակայն փորձը ցույց տվեց, վոր գրքերի այն ֆոնդը, վոր ունի վաշտը, միանգամայն անբավարար է կարմիր բանակային մասսային սպասարկելու համար, և վոր կարմիր բանակայինների մի մասը գրքեր և վերցնում զնդի գրադարանից: Այդ բոլորովին էլ չի նշանակում, թե գրադարանային աշխատանքը պետք է կառուցվի միայն այն գրքերի շուրջը, վոր կան վաշտում: Գրադարանային աշխատանքի բովանդակութեանը պետք է վորոշվի վոչ թե կոլլեկտիվ արոնիմենտի կազմի հետ կապված, այլ այն զբրքերի համեմատ, վոր առհասարակ կան զնդում, և վորը կարմիր բանակայինը կարող է ստանալ: Այստեղից ի միջի այլոց, հետևում է, վոր գրադարանի վաշտային աշխատանքը պետք է կարմիր բանակայինին ամեն կերպ գրավի դեպի զնդի գրադարան հաճախելը և նրա գրքերով ոգավելը:

ԸՆԹԵՐՑՄԱՆ ՂԵԿԱՎԱՐԵԼԸ, ՎՈՐՊԵՍ ԳՐԱԴԱՐԱՆԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՇԻՄՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Յերբեմն կարծում են, թե գրադարանային աշխատանքում սպասարկման ֆունկցիաները զերակշռում են բոլոր մնացածները վրա և նույնիսկ ավելին, թե այդ աշխատանքը տեխնիքական է և արտադարոցական աշխատանքի ընդհանուր սխտեմում վոչ մի ինքնուրույն ֆունկցիաներ չի կատարում: Նման հայացքը ճիշտ չի կարող համարվել: Բավական է նայել թվերին, վորոնք ցույց են տալիս ընթերցանութեան աճումը վեր-

ջին յերկու — յերեք տարվա ընթացքում, համոզվելու համար, վոր կարմիր բանակայինի հանգիստը կազմակերպելու գործում գրադարանը այնքան ել վերջին տեղը չի գրավում: Յեթև լե- նինյան անկյունը իր աշխատանքի կարևորագույն խնդիրն է համարում կարմիր բանակայինի հանգիստը կազմակերպելու միջոցով օրինել նրա պահանջներին և հետաքրքրությանը, ապա գրադարանային աշխատանքի հիմնական խնդիրը, — վորպես լե- նինյան անկյան աշխատանքի անփակտելի մի մասը, — կայա- նում և ամենից առաջ նրանում, վորպեսզի ընդգրկի կարմիր բանակայինների այն պահանջները, վորոնք հայտարարվում են գրքի միջոցով, այսինքն այսպես կոչվող քնքեբցանության պա- հանջներն ու հետաքրքրությունը: Այլ խոսքով ասած, գրադա- րանային աշխատանքի հիմնական նշանակությունը կայանում է նրանում, վորպեսզի ղեկավարի կարմիր բանակայինի ընթեր- ցումը: Պետք է ասել, վոր գրադարանային աշխատանքը լուսա- բանող մի շարք նյութերում, այդ հիմնական խնդիրը միշտ չի բավականին վորոշ կերպով շեշտվում: Այդ նյութերից վոժանց մեջ, որինակ, այդ խնդիրը գրադարանային աշխատանքի ա- ռաջ գրվում է, վորպես մասնավոր աշխատանք: Այստեղ-այնտեղ նույնիսկ առաջ է քաշվում ամբողջ գրադարանային աշխատան- քի ընդհանուր պլանից անկախ՝ ընթերցման ղեկավարության ինչ-վոր պլանի առաջարկություն:

Այդպիսի հարցադրման հետ համաձայնվել չի կարելի: Ըն- թերցման ղեկավարությունը — այդ գրադարանային աշխատան- քի մասը չէ, այլ նրա հիմնական խնդիրը և ամբողջ գրադարա- նային աշխատանքը պետք է կառուցվի ամենից առաջ այնպես, վորպեսզի այդ խնդիրն ամենալավագույն կերպով իրագործվի:

Գործնականորեն այդ նշանակում է, թե գրադարանային աշխատանքը յուրաքանչյուր տվյալ մոմենտում պետք է ներ- գործի կարմիր բանակայինի վրա այնպես, վորպեսզի — 1) սկզս- նակին ընթերցման մեջ գրավի, վարժեցնի կարմիր բանակայի- նին կանոնավոր գիրք կարդալ, գրքի ընթերցման պահանջ զար- գացնել նրա մեջ, 2) նրա հետաքրքրությունն ուղղել ղեպի ըն- թերցանությունը, վորը նպաստում է դաստիարակչական ամ- բողջ աշխատանքի կիրառմանը, 3) զարգացնել նրա մեջ գրքի հետ աշխատելու ինքնուրույն սովորությունը:

ԸՆԹԵՐՑՈՂԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Լենինյան անկյան ամբողջ աշխատանքում հիմնական նա- խադրյալը հանդիսանում է կարմիր բանակայինի, նրա պահանջ-

ների և հետաքրքրութեան ուսումնասիրութեանը: Գրադարանա-
յին աշխատանքի նկատմամբ այդպիսի նախադրեալ հանդիսա-
նում և կարմիր բանակայինների ընթերցման պահանջների ու-
սումնասիրութեանը:

Ընթերցողների պահանջների ուսումնասիրութեանը պետք
է ծավալվի պլանային կարգով և ամեն որ վաշտի գրադարանա-
յին աշխատանքի բոլոր գծերով: Ուսումնասիրութեան համար
յեւման կետ պետք է հանդիսանա առաջին հերթին կոլլեկտիվ
արտիմենտի ֆորմուլյարից և վիճակագրական հաշվետվութեան-
ների նյութերը: Այդ նյութերը անհրաժեշտ է խնամքով ի մի
գումարել և պարբերաբար, որինակ, ամիսը մեկ անգամ խնամ-
քով և ուշադիր ուսումնասիրել, այն անկյան տակ, թէ գրագաց-
ման ինչ տեղեկանքներ և ցույց տալիս կարմիր բանակայինի ըն-
թերցումը (ընթերցողների տեղուր վաշտային գրադարանում,
գնդային գրադարանում, ամենից շատ ընթերցվող գրքի բնույ-
թը, ինչ չափով են հետաքրքրվում սովորական գրքով և այլն):
Ընթերցողներին ուսումնասիրելու հետեյալ միջոցը—այդ վաշտի
գրադարանի ամենորշա աշխատանքում կատարած ուսումնասի-
րութեանն է գիրք տալու ժամանակ: Կարգացած գիրքը վերա-
դարձնելիս վաշտի գրադարանապետը պետք է գրուցի ըն-
թերցողի հետ, իմանա նրա կարծիքը գրքի մասին, պարզի ըն-
թերցածի հասկացման և յուրացման աստիճանը և այլն: Ըն-
թերցողների պահանջների ուսումնասիրութեան գործի մեջ պետք
է քաշել գրադարանապետներից բացի և վաշտի ամբողջ ակտի-
վը—քաղաքական պարագմունքների խմբակավարը, խմբակա-
յին և անհատ կուսակցականներն ու կոմյերիտականները, լե-
նինյան անկյան խմբակի ղեկավարը և այլն,—վորոնք նույնպես
իրենց ամենորշա աշխատանքի ընթացքում պետք է հայտարե-
րեն, թէ ինչ է կարգում կարմիր բանակայինը, ինչ գրքով է
նա հետաքրքրվում: Լավ միջոց կհանդիսանա նաև այն, վոր
կարմիր բանակայինը գրի կառնի իր դիտողութեանները «ըն-
թերցողի մտքերը» տետրակում (վորը պահվում է գրադարա-
նում): Այդ նպատակով սպտակար է ժամանակ առ ժամանակ
գործադրել գրքի մասին տրված լավագույն գնահատականների
մրցանակարաշխութեան: Վերջապես, նպատակահարմար է, վոր-
պետք է տարեկան մեկ-յեթու անգամ կարմիր բանակայինների
ընթերցման պահանջների հատուկ հետազոտութեան կատարվի:

Ընթերցողի ուսումնասիրութեան բոլոր նյութերը պետք է

խնամքով ընդհանրացնել: Այդ նպատակով յուրաքանչյուր պլանային շրջանի վերջում, լենինյան անկյան խորհրդի նխառում անհրաժեշտ է լսել վաշտային գրադարանապետի համապատասխան զեկուցումը, այդ նիստերին մասնակից անելով վաշտային ամբողջ ակտիվին: Այդպիսի զեկուցումներ վաշտային գրադարանապետը պետք է անի և գնդի գրադարանային խորհրդակցություններում:

Կազմակերպելով ընթերցողների պահանջների ուսումնասիրությունը, անհրաժեշտ է հիշել, Վոր ընթերցումը զեկավարելու խնդիրը պահանջում է ուսումնասիրել վոչ միայն ամբողջ կարմիր բանակային մասսայի հիմնական պահանջները, այլ և ամեն մի կարմիր բանակայինի առանձին պահանջները: Այդ հանգամանքը հատուկ նշանակություն է ստանում իրեն վաշտային գրադարանապետի համար՝ զբքեր բաշխելու նրա աշխատանքում:

ԳՐԲԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ընթերցողի ուսումնասիրության հետ միասին, ընթերցման զեկավարելը ճիշտ կազմակերպելու համար պակաս կարևոր պայման չի հանդիսանում և զբքի ուսումնասիրությունը: Հաճախ ընթերցման զեկավարելու աշխատանքի թուլությունը բացատրվում է հատկապես նրանով, Վոր զեկավար աշխատողները չգիտեն գրականությունը և զրա հետևանքով էլ չեն կարողանում հանձնարարել գիրքը: Գրականության ծանոթ լինելը առաջին հերթին հակայական նշանակություն ունի և հենց վաշտի գրադարանապետի համար, Վորն անմիջապես գիրքը տալիս է կարմիր բանակայինին: Ուստի, և անհրաժեշտ է, Վորպես կանոն, սահմանել, Վոր կոլլեկտիվ արոնիմնուտը ստանալուց վաշտի գրադարանապետը պետք է գնդի գրադարանապետների ոգնությամբ ուշագիր ծանոթանա իրեն տրված գրականությանը: Վաշտային գրադարանապետների վրա պարտականություն է ընկնում նաև գրախոսական նյութեր և գնահատականներ հավաքել ավելի կարևոր զբքերի մասին: Նա պետք է և գրախոսությունների հատուկ տետր պահի և ժողովի այնտեղ թերթերից ու հանդեսներից հանած գրախոսականները: Գրքի ուսումնասիրության գործին պետք է հատկապես մասնակից անել ընթերցող ամբողջ ակտիվին—ավելի ուժեղ ընթերցողների՝ կուսակցականներից և կոմյերտականներից, տալով նրանց գնա-

հատականի համար առանձին գրքեր: Գրքի ուսումնասիրությունն խնդիրները պետք է ղեկ գանազան խորհրդակցություններում քաղաքաբանությանը խմբակավարներին խորհրդակցությունում (կապված քաղաքաբանությանը ծրագրի հետ), խմբակայինների և անհատների խորհրդակցություններում (ընթացիկ կուսակցական-քաղաքական և կոմյունիստական թեմաների շուրջը գրքի մասին), հրամակարար խորհրդակցությունում (սահմանական գրք մասին) և այլն:

ԳՐԱԴԱՐԱՆԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆԳԻ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ընթերցողների պահանջները և գրքի ուսումնասիրությունները կոգնեն ճիշտ նշելու գրադարանային աշխատանքի բովանդակությունը, այսինքն՝ կարմիր բանակային ընթերցման ղեկավարությունն աշխատանքի բովանդակությունը: Ի՞նչ է զբվում — «ընթերցման ղեկավարությունն աշխատանքի բովանդակությունը» — հասկացողությունն մեջ: Մենք աբղեն ասացինք, թե նշել լենինյան անկյան աշխատանքի հիմնական բովանդակությունը — այդ նշանակում է՝ ընթացիկ հարցերի ամբողջ գումարից ջուղել ամենահիմնականները, ամենազխտվորները և ղեկ նրանց ամբողջ աշխատանքի կենտրոնում: Նմանապես նշել գրադարանային աշխատանքի բովանդակությունը — այդ նշանակում է՝ կոնկրետ նշել այն գիրքը, վորը լենինյան անկյունը և մասնավորապես, գրադարանը պետք է քաշեն տանեն դեպի կարմիր բանակային մասսան:

Այդ գիրքը պետք է ընտրվի հաշվի առնելով— 1) կարմիր բանակայինների պահանջներն ու հետաքրքրությունը, 2) լենինյան անկյան և ամբողջ կարմիր բանակային հասարակայնության ուղղությունն կենտրոնում գրավող ընթացիկ քաղաքական ղեպերը, կամպանիաները և հարցերը, 3) կարմիր բանակայինների հետ տանելիք քաղաքական պարագմունքների հանգուցային մոմենտները, 4) կարմիր բանակայինների սահմանական պատրաստությունն հիմնական հարցերը և 5) առանձին կարգի ընթերցողների համար նրանց մասնագիտական պատրաստությունն բովանդակության հաշվառման հիման վրա (կոմյունիստական լուսավորություն, ակմբային խմբակների պարագմունքների ծրագրերը, միտմյա պարագմունքները և այլն): Այդ մոմենտներից կախված յուրաքանչյուր պլանային շրջանի սկզբում վաշտային գրադարանապետը նշում է այն գրքերի

ցաճկը, վորոնց շուրջը պետք է ծավալվի լայն և ակտիվ աշխատանք, վորոնց պետք է առաջին հերթին մասսայականացնել և առաջ տանել գեպի կարմիր բանակային մասսան*):

ԱՇԽԱՏԱՆԲԸ ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ

Սոսկելով գրողարանային աշխատանքի բովանդակության մասին, չի կարելի կանգ չառնել գեղարվեստական գրականության հետ տանելիք աշխատանքի վրա: Փորձը ցույց է տալիս, վոր գեղարվեստական գրականության ընթերցման տոկոսը քաղաքական և ուղղմական գրականության նկատմամբ սովորաբար շատ բարձր է և շարունակում է աճել: Ինչպես պետք է մոտենալ այդ յերևույթին: Գնահատելով գեպի գեղարվեստական գրականությունը ցույց տված կարմիր բանակայինների հետաքրքրությունը, մենք կարող ենք ասել, վոր նա նշանակալից չափով պայմանավորվում է կարմիր բանակայինի հանգստի պահանջներով—գեղարվեստական գրականության ընթերցումը կարմիր բանակայինի հանգստի ձևերից մեկն է: Այնքան, վորքան լենինյան անկյան անելիքների մեջ է մտնում կարմիր բանակային հանգստի կարիքներին բավարարելը, գրողարանային անելիքների մեջ չի կարող չմտնել կարմիր բանակայինի գեղարվեստական գրականություն կարգալու պահանջի բավարարումը: Դրա համար էլ չպետք է վախենալ այն փաստից, վոր կարմիր բանակայինը ցանկանում է գեղարվեստական գրականություն կարգալ, այլ ընդհակառակը, հնարավորություն սահմաններում, պետք է բավարարել այդ կարիքը, տալով նրան գեղարվեստական գրականություն—հեղափոխական, իզիոլոգիապես կայուն գրականություն: «Կարմիր բանակայինի հանգստի կարիքները բավարարելու նպատակով ծավալելով գեղարվեստական գրականության ընթերցումը, անհրաժեշտ է զրա հետ միասին լայն չափով ոգտագործել այն, կարմիր բանակայիններին ընթերցանության մեջ գրավելու այլ և ընթերցողների մեջ գեպի հասարակական-քաղաքական և ուղղմական հարցերի նոր պահանջներ զարթեցնելու համար»:

*) Յեղնելով նրանից, ինչ մենք ասեցինք վերևում, այդ ցանկի մեջ պետք է մտցնել վոչ միայն այն զրբերը, վորոնք կան վաշտային գրողարանում, այլ առհասարակ այն զրբերը, վոր կարմիր բանակայինը կարող է ըստանալ:

ԱՇԽԱՏԱՆԲԸ ՌԱԶՄԱԿԱՆ ԳՐԲԻ ՀԵՏ

Գրադարանային աշխատանքի ամբողջ բովանդակություն մեջ կարմիր բանակայինի ռազմականացման ընդհանուր խնդիրների հետ կապված, պետք է հատկապես ընդգծել աշխատանքը ռազմական գրքի հետ, առավել ևս, յերբ այդ գիրքն ընթերցվում է նվազ չափով: Ռազմական գրքի լայն մասսայականացման աշխատանք ծավալելով, գրադարանը պետք է կարմիր բանակայինների ուշադրությունը գրավի զեպի ռազմական գրականությունը և վարժեցնի նրանց՝ ընթերցելու այդ գրականությունը: Ռազմական գրքի հետ տանելիք աշխատանքի յեկակետ կարող է հանդիսանալ՝ քաղաքացիական պատերազմի և կարմիր բանակի պատմության շուրջը գոյություն ունեցող հեղափոխական գեղարվեստական գրականության հետ ակտիվ աշխատանք կազմակերպելը, այլ և գրադարանների, ռազմական ուսուցման, և կարմիր բանակայինների այն պահանջների պլանային սպասարկումը, վոր հանդես են գալիս այդ ուսուցման ընթացքում: Ռազմական գիրքն առաջ շարժելու նպատակով հատկապես կարևոր է ռազմական գրքի պրոպագանդայի և գրքի հետ աշխատանք կազմակերպելու գործի մեջ քաշել հրամանատարական կազմին:

ԱՇԽԱՏԱՆԲԸ ԳԻՐԲ ԲԱԺԱՆԵԼԻՍ

Ընթերցումը զեկավարելու գործում հսկայական նշանակություն է ձեռք բերում անհատական ընթերցողին գիրք բաց թողնելու աշխատանքը, վորովհետև նա հնարավորություն է տալիս ուսումնասիրելու յուրաքանչյուր ընթերցողին առանձին-առանձին, և ըստ այնմ մտանալու նրան: Գրանունն է նրա հիմնական դժվարությունը:

Գիրք բաց թողնելու համար պետք է սահմանվի հատուկ ժամանակ—ամենից լավը և ճաշի ժամանակ և յերեկոյան՝ լեյնիսյան անկյան աշխատանքի ժամանակ: Սակայն, սխալ կլինի, յեթե վաշտային գրադարանպետը ուրիշ ժամանակ գիրք ցանկացող կարմիր բանակայինին մերժեր:

Իր գիրքը փոխելու բերած կարմիր բանակայինին, պետք է ամեն կերպ աջակցել և հնարավորություն տալ նոր գիրք ընտրելու, իր ցանկություն համաձայն: Ամենից լավը կլինի, յեթե գիրք բաց թողնելու ժամերին վաշտային գրադարանում յե-

դած ասիելի հետաքրքիր գրքերը փոփոխած կլինեն սեղանի վրա այնպես, վորպեսզի ընթերցող կարմիր բանակայինը կարողանա նրանց անձամբ տեսնել և թերթի: Այստեղ ել վաշտային գրադարանակետին հնարավորութուն ե տրվում գրուցելու ընթերցողի հետ, իմանալու նրա կարծիքը կարգացած գրքի մասին հանձնարարելու նրան ուրիշը:

Գիրք տալուն պետք ե նախորդի տեղեկատու աշխատանքը: Այդ նպատակով գրադարանը պետք ե կազմի հանձնարարական ցուցակներ, վորոնք կողմեն կարմիր բանակայինին իրեն անհրաժեշտ գիրքն ընտրելու գործում: Տնակալի յե շարաթը մեկ-յերկու անգամ գիրք բաժանելու ժամանակ կազմակերպել հատուկ կոնսուլտացիա առանձին ընդգավառուների վերաբերյալ, մասնակից անելով նրան հրամանատարին, զարգացած կուսակցականներին, կոմյերիտականներին և այլն:

ՑՈՒՑԱԴՐԱԿԱՆ ԱԳԻՏԱՑԻԱ

Կարմիր բանակայինների միջև անհրաժեշտ գիրքը մասսայականացնելու համար վաշտային գրադարանը պետք ե լայն ոգտագործի ցուցադրական ագիտացիայի բազմազան ձևերը:

Ցուցադրական ագիտացիան կարող ե ծավալվել յերկու ուղղությամբ—1) հոգուտ գրադարանի և գրքի ընթերցման առհասարակ, 2) հոգուտ այս կամ այն կոնկրետ գրքի ընթերցման: Լենինյան անկյունն իր ամենօրյա աշխատանքում, իր հիմնական ջանքերը պետք ե առաջին հերթին ուղղի այս կամ այն կոնկրետ գրքի ընթերցման գծով: Հիմնականում, ցուցադրական ագիտացիայի ձևով պետք ե պրոպագանդել և առաջ մղել ցուցակում հիշված գրականությունը, վորի մասին մենք հիշատակել էյինք սկզբում, և վորն նշված ե վոչ թե ընթերցող ակտիվի, այլ ընթերցողների լայն մասսայի համար:

Ցուցադրական ագիտացիայի կարևորագույն ձև կհանդիսանա պլակատը, վորեք գիրք մասսայականացնող պլակատը: Այդ պլակատի վրա կարելի յե գրել գրքի կարճ ծանոթությունը, մրցանակ հայտարարել նրա մասին ստացված լավագույն գնահատականի շուրջը, թվել այն ընթերցողների անունները, վորոնք կարգացել են այդ գիրքը, նրանց կարծիքը գրքի մասին: Այդպիսի պլակատների հետ միասին անհրաժեշտ ե և գործադրել գրքերի հանձնարարական ցուցակների փակցման սխտեմը: Հանձնարարական ցուցակների մեջ պետք ե մտցնել 5-6 գրքից

վոչ ավելի, տալով նրանց համառոտ բովանդակութիւնը, գնահատականը և այլն:

Գրքի մասսայականացման համար պետք է վոչ միայն պլակատներ և հանձնարարական ցուցակներ փակցնել, այլ և լայն չափով ոգտագործել լինինյան անկյան ամբողջ ցուցադրական ազիտացիան լիովին, տեղավորելով թէ ընթացիկ անցքերի տախտակում և թէ վորեւ հարցի լուսարանման նվիրված պլակատներում այն գրքերի անունները, վոր այդ հարցի մասին կարելի յե կարդալ: Հատկապես կարևոր է գիրքը մասսայականացնել պատի լրագրում, վորի համար թերթում բաց անել «Ինչ կարդալ» անկյունը և տեղավորել այնտեղ 2—3 գրքի անուն, նկարներով, գնահատականներով և այլն:

ԱՅԽԱՏԱՆԲԸ ԳՐԲԻ ՀԵՏ

Վաշտային գրադարանը պետք է ամեն կերպ աջակցի լինինյան անկյունում գրքի հետ տանելիք աշխատանքի կազմակերպմանը և այդ ուղղութիւն հայտարարի անսահման նախաձեռնութիւն:

Մենք այստեղ կանգ չենք առնի սոցմական և քաղաքական գրքի հետ տանելիք աշխատանքի վրա, այնքան, վորքան արարդեն այդ մասին մի քանի անգամ խոսվել է: Հիշատակենք միայն գեղարվեստական գրականութիւն հետ տանելիք աշխատանքը, առավել ևս, վոր աշխատանքի այդ մասի վրա, սովորաբար, չափազանց աննշան ուշադրութիւն է դարձվում:

Գեղարվեստական գրականութիւն հետ տանելիք աշխատանքի ձևերից անհրաժեշտ է ամենից առաջ հանձնարարել բարձր ընթերցումը: Բարձր ընթերցումների համար պետք է ընտրել փոքր և վառ պատմվածքներ և հատվածներ, այլ և առանձին վտանաավորներ, պոեմներ և այլն, այնպիսի հաշվով, վոր նրանց ընթերցումը կես ժամից ավելի չտևի: Ընթերցումը վերջացնելուց անհրաժեշտ է ընթերցածի շուրջը աշխուժ գրույց ծավալել:

Լավ ձև կլինի նույնպես պատմելը, վորը սովորաբար կարմիր բանակայինին ավելի յե դուր գալիս, քան ընթերցումը: Յեթե վաշտում լավ պատմող կա, ապա նա կարմիր բանակայիններին կարող է ծանոթացնել վոչ միայն փոքրիկ պատմվածքի հետ, այլ և «հաստ» գրքի բովանդակութիւնը:

Հնարավորութիւններ լինելու դեպքում նպատակահարմար է

կազմակերպել և գրական դատեր վորհե գրքի կամ նրա հերոսի շուրջը: Գրական դատը պետք է նախորոք պատրաստված լինի. գրա մասին պետք է վաղորոք հայտնել կարմիր բանակային-ներին, պատրաստել պաշտպանին, մեղադրողին և այլն: Գրական դատում կարելի չե լավ ոգտագործել պատմողին, հանձնարարելով նրան կարգալ «մեղադրական ակտը»-ի բռնեքով պատմել գրքի բովանդակութունը:

ԳՐԱԳՐԱՐԱՆԻ՝ ԿԱՊԸ ՎԱՇԵՏ ԱՄԲՈՂԶ ԱՅԽԱՏԱՆԲԻ ՀԵՏ

Ընթերցումը զեկավարելու խնդիրները գործնականապես անհնար է լուծել միայն վաշտային գրադարանապետի ուժերով: Անհրաժեշտ է այդ աշխատանքին մասնակից անել կարմիր բանակայինի ուսուցումը և գաստիարակութունը վարող ամբողջ կադրին: Քաղզեկը և կուսակցական բջիջը պետք է ձգտեն նրան, վորպեսզի յուրաքանչյուր հրամանատար, քաղպարապմունքների յուրաքանչյուր խմբակավար և խմբակի ղեկավար, կամավոր ընկերութունների բջիջների ակտիվիստները, աջակցեն զիրքը կարմիր բանակային մասսայի մեջ տանելու գործին: Նրանք պետք է—1) կանոնավոր կերպով հայտնեն գրադարանապետին ամենակարևոր հարցերը, վորոնց պետք է արձագանքի գրադարանը, 2) նայեն և ընտրեն իրենց աշխատանքի համար մասսայական գրականութուն, 3) պարապմունքների ընթացքում հանձնարարեն պարապմունքների հետ կապված առանձին գրքեր ընթերցման համար, 4) Ընթերցող կարմիր բանակայինին ոգնեն խորհուրդներով, ցուցումներով, չհասկանալի տեղերը բացատրելով և այլն:

Գրքի առաջխաղացմանը նպաստող այս ձեռնարկումներից բացի անհրաժեշտ է հոգուա գրքի մղվող ազիտացիայի համար ոգտագործել լենինյան անկյան աշխատանքի բոլոր ձևերը, հանձնարարելով զիրքը զրույցից, զեկուցումից հետո, այլև «զիրք յերեկույթներ» կազմակերպելով, գործի քաշելով կարմիր բանակայինի լայն ուշադրութունը և ինքնագործնեյութունը:

ԳՐԻ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐԸ

Գրադարանների աշխատանքը պետք է ծավալվի կարմիր բանակայինի նախաձեռնութունն այդ աշխատանքի մեջ քաշելու հիման վրա: Գրադարանը պետք է կարմիր բանակայիններից, առավել ակտիվ և հետաքրքրվող ընթերցողներին իր շուրջն

ակտիվ համախմբի, և հնարավորութեան զեպքում, ձեակերպի նրանցից «գրքի բարեկամների» խմբակներ: «Գրքի բարեկամները» ոգնում են զբաղարանին նրա առորյա աշխատանքուս զանազան ուղղութիւններով: Նրանք 1) նոր ընթերցողներ են գրավում, 2) ուսումնասիրում են գիրքն ու ընթերցողին, 3) հանձնարարում և պրոպագանդում են գիրքը, 4) ոգնում են զբաղարանի տեխնիկական աշխատանքում, գրքերը կազմելու գործում և այլն: «Գրքի բարեկամներին» կարևոր և ոգտագործել և զբաղատարութեան մեջ, (մանավանդ ճամբարային պայմաններում):

Կարմիր բանակայիններին զբաղարանի ակտիվ աշխատանքին մասնակից անելով, անհրաժեշտ և շարունակ հիշել, վոր այդ մասնակցութիւնը չի կարող հանգել միայն առանձին տեխնիքական հանձնարարութիւններ կատարելուն: «Գրքի բարեկամները» պետք և մասնակից արվեն վաշտի զբաղարանային աշխատանքի պլանի մշակման, զբաղարանային կամպանիաների կազմակերպմանը և այլն:

ԱՇԽԱՏԱՆԻՔԸ ԿԻՍԱԳՐԱԳԵՏՆԵՐԻ ԿԵՏ

Վերջում մի քանի խոսքով կանգ առնենք կիսագրագիտների հետ տանելիք զբաղարանային աշխատանքի վրա: Կիսագրագետներն ինքնուրույն կերպով չեն կարողանում գիրք կարդալ: Կարմիր բանակայինների այդ խմբի մասին մոռանալ վոչ մի զեպքում չի կարելի, առավել ևս, վոր նրանց մեջ զբաղարանային աշխատանքը պետք և գնահատվի և ոգտագործվի, վորպէս անհրաժեշտ և միակ ճիշտ միջոց ընդդեմ անգրագիտութեան սեցիդիվի: Ուսուցչի և համապատասխան զեկավարների ոգնութեամբ անհրաժեշտ և կիսագրագետներին համար կուլեկտիվ արոնիմենտի կազմի մեջ մտցնել վորոշ քանակութեամբ զբաղանութիւն և լայն մասսայականացնել այդ վերոհիշյալ կիսագրագետներին շրջանում:

Նպատակահարմար և առանձին կիսագրագետներին կամ նրանց փոքր խմբակներին կցել լավ գրագետ և զարգացած կարմիր բանակայիններ, կոմյերիտականներ, կրտսեր հրամանատարներ (իհարկե, կամավոր կարգով), հանձնարարելով նրանց տանել բարձր ընթերցումներ, և զրույցներ, ոգնել կիսագրագետներին նրանց անհատական ընթերցման վարժութիւն ձեռք բերելու մեջ, զբաղել նրանց զեպի լենինյան անկյունում կազ-

մակերպվող «կինո յերեկոները», զրական դասերը, ընթերցումները և այլն:

ՌԱԶՄԱԿԱՆ ԱՐՏԱԳՊՐՈՅԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆ- ՔԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Կարմիր բանակայիցների մարտական պատրաստության գործում ունեցած ակումբների յեվ լեհանկյուցների հսկայական զեքը պետք է պարզ ու հասկանալի լինի՝ կ. բանակում սարվող արտագործողական աշխատանքների էյուրյուցն ու նշանակությունը հասկացող՝ բանակայից յուրաքանչյուր ղեկավար աշխատողի համար:

Առաջին.—ակումբները և լեհանկյուցները պետք է, ղեկավար մեր միջազգային զրույթյան և Կարմիր բանակի մարտական խնդիրների պարզաբանման աշխատանքը, զբանով իսկ դաստիարակեն կարմիր բանակայիցներին մեջ վորոշ հասկացողություն՝ ապագա պատերազմների անխուսափելիության և մշտական մարտական պատրաստության մասին:

Յերկուրդը.—ակումբները և լեհանկյուցները իրենց աշխատանքով կարող են ոգնել պարզելու կարմիր բանակայիցներին՝ Կարմիր բանակի դասակարգային էյության ու կառուցման հիմքերը և լայն շրջաններում հատկապես պարզաբանել կուսակցության զեքը՝ վորպես կազմակերպիչ ու առաջնորդ Կարմիր բանակի և մասսայականացնել բանակային կուսակցական քաղաքական մարմինները:

Յերորդը.—ակումբների և լեհանկյուցների աշխատանքը ճիշտ ղեկավար ղեկավարում կարող է և պետք է ամեն կերպ ոժանդակի կարգապահության ընդհանուր ամբողջման իրագործմանը և զբանով իսկ բարձնացնի զորամասի մարտունակությունը: Կարմիր բանակայիցների միատեղ և ընկերական աշխատանքը ակումբում և լեհանկյուցում լավագույն միջոցներից մեկն է հանդիսանում զորամասում ամուր մարտական միաձուլություն ստեղծելու և կ. բանակայիցների մեջ հրամանատարի հեղինակությունը բարձրացնելու համար:

Չորրորդը.—ոգտազործելով բազմատեսակ, հետաքրքիր և զբաղեցնող ձևեր, ակումբները և լեհանկյուցները լայն հնարավորություն ունեն ամեն կերպ բարձրացնելու կարմիր բանակա-

յինները հետաքրքրութիւնը դեպի սահմանական գործն ընդհանրապես և դեպի սահմանական ուսուցումը՝ մասնաժողովրդապես: Միաժամանակ լաշն հնարավորութիւն կա նաև ոժանդակելու սահմանական գործում կարմիր բանակայինների ինքնակատարելագործման:

Հինգերորդը.— կարմիր բանակայինները կենցաղային փաստերի հիման վրա և կարմիր բանակի մարտական անցյալի որինակներով ակումբները և լինանկյունները պետք է մշակեն կարմիր բանակայինի մեջ մի շարք բարոյական հատկութիւններ, վորոնք անհրաժեշտ են մարտիկին և բարձնացնեն նրա մեջ սահմանական վողին: Մյուս կողմից կարմիր բանակայինի ստեղծագործական աշխատանքը ակումբում և լինանկյունում ավելի քան լավ և նպաստում նրա մեջ նախաձեռնութեան, ակտիվութեան, շրջապատող պայմաններն ինքնուրույն կերպով հասկանալու և մի շարք ժամանակակից մարտիկի համար նուշնքան անհրաժեշտ է այլ հատկութիւններ դաստիարակելուն:

Այդ բոլոր ինդիւրներն ամբողջութեամբ համասար չափով դրվում են ինչպես ակումբների և լինանկյունների ամբողջ աշխատանքի նուշնքան և քաղաքական, սահմանական և ընդհանուր կրթական աշխատանքների առաջ:

Յեթն մենք խոսում ենք սահմանական արտադրողական աշխատանքի մասին, մենք խոսում ենք միայն պայմանական կերպով, հասկանալով դրա տակ՝ ա) ՍՄՇ-ն միջազգային դրութեան պարզարանումը, կապված պատերազմի վտանգի հետ, բ) կարմիր բանակի շինարարութեան և յերկրի պաշտպանութեան հարցերի լուսարանումը, գ) աշխատանք սահմանական տեխնիկայի և սահմանական ուսուցման ընթացիկ հարցերի շուրջը, դ) կարմիր բանակայինների ծանոթացումը կարմիր բանակի և իր գործմասի տրադիցիաներին և պատմութեանը:

ԼԵՆԱՆԿՅԱՆ ՌԱԶՄԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆԿԻ ՄԵԹՈԴՆԵՐԸ

Ակումբային աշխատանքը պետք է առաջնապէս չափով լինի բազմակողմանի, վորպեսզի համախմբի իր մեջ իր անդամների պահանջները՝ հանգստի և առողջ զվարճութեան բավարարումը քաղաքական-լուսավորական և դաստիարակչական խընդիրները հետ: Ակումբային ամբողջ աշխատանքը պետք է կառուցվի ինքնագործունէութեան, կամաւորականութեան և նախաձեռնողականութեան հիմունքներով... առանց վզին դնելու, հրամայելու և ստիպողականութեան:

Համ ԿԿ (բ) 14-րդ համագումարի բանաձեւից:

ՀԱՆԳԻՍԸ

Լեւնանկյունը կազմակերպում է կարմիր բանակայիններէ ազատ ժամանակը: Բայց այդ ազատ ժամանակը լինում է ուսուցումից հետո: Հոգնած լինելով պարտապնդութից, կարմիր բանակայինը առաջին հերթին ուզում է հանգստանալ: Յեթե լեւնանկյունը չհարմարեցնէ իր ամբողջ աշխատանքը, բավարարելու կարմիր բանակայինի հանգստի այդ բնական պահանջը՝ յեթե կարմիր բանակայինը զգա, վոր լեւնանկյունում հանգստանալ չի կարելի, նա ուզողակի այնտեղ չի գնա: Դա կնշանակեր վոր լեւնանկյունը չի կատարել իր հիմնական խնդիրը՝ կարմիր բանակային հանգստի կազմակերպումը: Դրան վորպես հետեանք, կարմիր բանակային հասարակայնության հետ լեւնանկյունում կաճի այլ կարգի «հասարակայնություն»՝ մահճակալի վրա, ծրխարանում, զորանոցներէ միջանցքներում և բուլվարում: Դրա համար ել լեւնանկյունը պետք է վոչ թե պասսիվ կերպով ոժանդակի կարմիր բանակայինի հանգստանալու ցանկության և զվարճության, այլ և հարմարացնի այդ գործի համար իր աշխատանքը և կահավորումը, ձգտելով, վորպեսզի կարմիր բանակայինը իր հանդիսաւ անցկացնի հենց լեւնանկյունում և նրա ազդեցության տակ:

ԼԵՆԱՆԿՅՈՒՆՈՒՄ ՍՏԻՊՈՂԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ՏԵՂ ՉՈՒՆԻ

Վորքան վոր լեւնանկյան ռազմական աշխատանքը հանդիսանում է կարմիր բանակայինի հանդիսաւ կազմակերպելու մի ձևը, նույնքան է (ինչպես և ամբողջ արտապարտական աշխատանքը) նա պետք է կառուցվի անպայման կարմիր բանակայինների կամավոր մասնակցության սկզբունքի վրա: Ամեն մի ստիպողականություն լեւնանկյունում, ինչպիսի ձևով ել վոր նա արտահայտված լինի, նա կհանդիսանա կարմիր բանակայինի հանգստի կողմից խախտում, բոլորովին չի կապվի նրա հանգստի ժամերի կարիքների բավարարման հետ: Պետք է մատնանշել, վոր մեծ մասամբ ստիպված ենք լինում գործ ունենալ վոչ թե ուզողակի կարմիր բանակայինին արվող հրամանի հետ, մասնակցելու լեւնանկյան այս կամ այն աշխատանքին, այլ կիսահրամանի ու ծածկված կարգադրության հետ: Դա արտահայտվում է հրամանատարի պնդող առաջարկության մեջ, վորը կարմիր բանակայինը ստիպված է կատարելու, կամ թե վաշտի ո-

բապահի միջոցով կարմիր բանակայիններին լենանկյան աշխատանքին մասնակից դարձնելով և այլն: Ինքին հասկանալի չե, վոր այդ միջոցները արտադպրոցական աշխատանքի համար անթույլատրելի չեն և պետք է վճռականապես դեն շարժվեն: Պետք է մշտապես հիշել, վոր կարմիր բանակայինը իր ազատ ժամանակը կարող է ոգտադործել ըստ իր սեփական ցանկութեան: Մեր խնդիրն է, վոր այդ հանդիսար ընթանա նրա համար ավելի խելամիտ ու ոգտալետ: Դրան պետք է հասնել, յերբեք չխախտելով կարմիր բանակային կամավորականութունը և առանց վորեվ վարչկանացման ու հարկադրանքի:

ԻՆՔՆԱԳՈՐԾՈՒՆԵՅՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Որոշման արտադպրոցական աշխատանքի անպայման կամավորականութուն պահպանելը մեզ պարտավորեցնում է վոչ միայն կարմիր բանակայիններին հանդատի պահանջներին հետևելը, այլ և ինչպես այդ, նույնպես և լենանկյան ամբողջ աշխատանքը, — վորը կատուցվում է կարսի բանակայինների լայն ինքնագործունեությունը սկզբունքով դեռևս անհրաժեշտության վրա:

Որոշման աշխատանքի շուրջը՝ կարմիր բանակայիններին ինքնագործունեությունն ու ակտիվությունը զարգացնելը անհրաժեշտ է բոլոր տեսակետներից: Դա կարևոր է այն տեսակետից, վոր կարմիր բանակայիններին ինքնուրույն աշխատանքը լենանկյունում նրանց ռազմական գործով իսկապես հետաքրքրելու ամենագործից միջոցն է հանդիսանում: Դա կարևոր է և նրա համար, վոր այդ տեսակի աշխատանքը սովորեցնում է կարմիր բանակայինին ինքնուրույն կերպով քննել նրա առաջ դրած հարցերը, այդ նրա մեջ սովորույթ ու կարողություն է զարգացնում, ինքնուրույն կերպով աշխատելու ռազմական գործում իր կատարելագործվելու վրա: Դա անհրաժեշտ է կարմիր բանակայիններին մեջ մի շարք հատկություններ զարգացնելու տեսակետից, վորոնք անհրաժեշտ են նրա համար, վորպես մարտիկի, զրանք են՝ հնարագիտություն, ստեղծված պայմաններում կողմնորոշվելու ընդունակություն, նախաձեռնություն և այլն:

ՊԵՏԲ Ե ԾԱՎԱԳՐԳՈՒԵԼ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆԻՆ

Ինչպես կարելի չե, առանց հարկադրանքի կարմիր բանակայինին մասնակից դարձնել լենանկյան ռազմական աշխատանքը:

քին: Դրա պատասխանը հենց ինքստինքյան ստացվում է. կարմիր բանակայինը կամավոր կերպով կմասնակցի աշխատանքին այն դեպքում, յեթե զբանով նա շահագրգռված է: Այնքան վորքան մենք հրաժարվում ենք հարկադրական միջոցներից, մեր հիմնական խնդիրն է, կառուցել ռազմական աշխատանքը լեհ-աճկյան մեջ այնպես, վոր զրահով ցահագրգռենք կարսի բանակայինները: Այլ ճանապարհ չկա և լինել էլ չի կարող, իսկ այդպես անել չկարողանալը միշտ պատճառ է դառնում նոր ձեռնարկած աշխատանքների անհաջողություն: Կարմիր բանակայինի շահագրգռվածությունն անկյան տակ էլ պետք է նշվեն և գնահատվեն արտադարձական ռազմական աշխատանքի բոլոր միջոցները, մեթոդները և ձևերը, — առանց բացառություն: Աշխատանքի ամեն մի կազմակերպիչ, բոլոր կոնկրետ դեպքերում, յերբ նա խմբակի համար թեմա կամ զբույց է ընտրում, խաղ է տանում, կամ վորեք գիրք հանձնարարում, պետք է մի կողմից հաշվի առնի, վորքանով է նշված միջոցառումը հետաքրքրություն շարժում կարմիր բանակայինի մեջ, նրանց ուշագրությունը զբաղում, և ցանկությունն առաջացնում նրա անցկացման կամավոր կերպով մասնակցելը: Յեվ մյուս կողմից պետք է մտահոգվել թե ինչ ճանապարհներով և միջոցներով կարելի յե կարմիր բանակայինների մեջ հետաքրքրություն առաջ բերել և զբանով իսկ զբաղել նրանց աշխատանքի մեջ:

ՌԱԶՄԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆԷԸ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄ ՉԷ

Յերբեմն լեհանկյունում ռազմական աշխատանքին այսպես են նայում—հրամանատարն իր ազատ ժամին հավաքում է վաշտի յետ մնացող կարմիր բանակայիններին և փորձում է լեհանկյունում լրացուցիչ կերպով անցնել ռազմական ուսուցումից, յերեկոյան կրկնել և սովորեցնել այն, — ինչ նրանք առավոտյան լավ չեն յուրացրել:

Առաջին հայացքից թվում է, թե այդ պարապմունքները մեջ վոչինչ վատ բան չկա, յեթե, իհարկե, այն հիմնված է հենց իրենց, կարմիր բանակայինների կամավոր համաձայնություն վրա: Բայց հենց զբանումն և գործը, վոր առանց հարկադրանքի այդպիսի պարապմունք տանելը հարյուրից իննսուն ինը դեպքում չի հաջողվում: Յեվ դա շատ բնական է: Որվա ըն-

թացքում հոգնած և բեզարած կարմիր բանակայինի մեջ արդյոք ցանկութուն կլինի՞ր իր ազատ ժամանակը կրկնել և սովորել, այն, ինչ նա անցել և առավոտյան: Հազիվ թե յուր ցանկությամբ նա ուզենա ազգպես ոգտագործել իր հանդիսաւ: Այդ պատճառով ել, յեթե մենք ուզում ենք իրոք հետաքրքրել ռազմական արտադպրոցական աշխատանքով, պետք է վճռականապես ձեռք քաշել լինանկյունում յերկրորդ անգամ ռազմական պարագմունք անցկացնելուց, նորից այնտեղ այն բոլորը կըրկնելուց, ինչ կարմիր բանակայինը վատ է յուրացրել, ուսուցման ժամանակ: Պետք է ռազմական աշխատանքը լինանկյունում կառուցել բոլորովին այլ կերպ քան առորչա ուսուցումն է, այնպես, վոր այդ աշխատանքը իր բնույթով կտրուկ կերպով տարբերվի պարտադրից, չհիշեցնի հոգնած բանակայինին առավոտյան պարագմունքը, այնպես, վորպիսովի վոչ միայն չհոգնեցնի կարմիր բանակայիններին, այլ ընդհակառակը, այդ նրա համար լինի յեվ հանգիստ յեվ խելացի ժամանց:

Սակայն պետք է զգուշացնել այս վերջին ֆրազայի շատ հասարակ մեկնաբանությունից՝ ռազմական աշխատանքը լինանկյունում պետք է հանդիսանա կարմիր բանակայինի համար, վորպես հանդիսաւ և խելացի զվարճություն»: Պատահում են զեպքեր, վոր վախենալով ռազմական արտադպրոցական աշխատանքը ուսուցման վերածելուց, ընկնում են այլ ծայրահեղության մեջ և աշխատանքն իր եյությամբ փաստորեն դարձնում են զվարճության — «սելիկտորիֆիկացիայի» յենթարկած հրացանը, հրացանի մասերը քանդելու և հավաքելու մրցություն, առանց հրաձգության շուրջը համապատասխան աշխատանք տանելու, կոտորիկներով հրաձգություն և այլն:

Այս բոլորը կարող են գրադեցուցիչ լինել թեև ելի վոչ միշտ, համենայն զեպս քիչ ոգտակար են, յեթե վոչ ֆլասակար, քանի վոր վոչ մի ելեքտորիֆիկացիայի յենթարկված հրացան, հրացանի մասերը քանդելու և հավաքելու մրցություններ չեն կարող սովորեցնել մարտիկին զրպուկ կրակել: Չթողնելով վոր արտադպրոցական ռազմական աշխատանքը ուսուցման յերկրորդ պարագմունքի փոխվի, պետք է միաժամանակ խոյս տալ այն դատարկ ժամանցի փոխելուց:

ՇԱՏ ՄԵՄ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԻ ԿԵՏԵՎԻՑ ԶԸՆԿՆԵԼ

Ակնհայտ է, վոր արտադպրոցական ռազմական աշխատանքի առաջ չի կարելի դնել ինչ վոր ծանրակշիռ և բարդ

խնդիրները ձիշտ չի լինի մտածել, վոր կարելի չի լինանկյունում, ինչպես սագմական ուսուցման ժամերին ե, նախորդ նշված ու հաստատուն ծրագրի մեջ մտցրված պլանային կերպով մի շարք սխտեմատիկ զիտելիքներ ու սովորութիւն տալի. բանակայիններին: Լենինյան անկյան հնարավորութունները սահմանափակված են և բավականին նեղ. վորովհետև կարմիր բանակայինը մասնակցում է այնտեղի աշխատանքին իր ցանկությամբ. վորովհետև նա գալիս է այնտեղ, հոգնած որվա ուսուցումից, և վերջապես նրա համար, վոր լենանկյան արամագրության տակ շատ քիչ ժամանակ կա: Գրա համար ել լենանկյան սագմական աշխատանքը չի կարող ընթանալ վորեւ մուր, նախորդ նշանակված ծրագրով և պե՞տ է ծավալվի առանձին կոնկրետ, կարմիր բանակայինների համար ավելի կարեւոր չե՞վ հետաքրքիր հարցերի շուրջը: Այսպես, որինակ՝ լենանկյունում չի կարելի ուսումնասիրել այնպիսի ընդարձակ մի առարկա, ինչպիսին «մարտավարությունն է»—ընդհանրապես, զրանից վոչինչ դուրս չի գալ: Բայց այնտեղ կարելի չի հաջողությամբ քննել մարտավարության մի շարք առանձին կոնկրետ հարցեր, որինակ՝ «հետախուզությունը», «պահպանությունը», «մարտը» և այլն: Ընդհանրապես ել վոչինչ դուրս չի գա, «կարմիր բանակի շինարարությունը» ընդհանրապես մշակելու վորձերից: Բայց կարելի չի և պետք է ծանոթացնել կարմիր բանակայինին, թե «ինչ՞է չի նա կանչված կարմիր բանակը», կամ թե «ինչ են յերկրային գործառնները»: Ինքնատիւրջան հասկանալի չե, վոր այդ չի նշանակում, թե արտադպրոցական աշխատանքը ծավալվում է պատահական կերպով, առանց վորեւ ծրագրի: Կազմակերպիչը պետք է կարողանա ժամանակին և վորոշակի առաջադրել այս կամ այն հարցերը՝ կապված մարտիկի պատրաստության ընդհանուր ընթացքի հետ, մի կողմից, և կարմիր բանակայինների հայտնաբերած ցանկություններին մյուս կողմից, սերտորեն կապելով այն լենանկյան աշխատանքի ընդհանուր ծրագրի հետ, զրանց շուրջը կենտրոնացնելով կարմիր բանակայինի հետաքրքրությունն ու ինքնագործունեյությունը:

Ի Ն Չ Պ Ե Ս Ս Կ Ս Ե Լ

Լենանկյան ամեն մի գործնական աշխատավոր իր սեփական փորձից զիտե, վոր այդպիսի կոնկրետ հարցեր շոշափին

ու առաջ քաշելն ենքան ել հեշտ գործ չե, ինչպես այդ թվում է
առաջին հայացքից: Առաջ քաշելով այս կամ այն հարցերը, ան-
հրաժեշտ է միշտ տեղյակ լինել կարմիր բանակայինների տրա-
մադրությունների ու հետաքրքրության հետ և համապատաս-
խան կերպով ոգտագործել ու զարգացնել այն:

Գործնականորեն այդ ինչ է նշանակում: Առաջինը՝ ռազ-
մական աշխատանքի կազմակերպչին անհրաժեշտ է ուսումնա-
սիրել կարմիր բանակայինին, իր ժամանակին վորսալ այն հե-
տաքրքրությունը, վորպիսին կարմիր բանակայինը հայտարե-
րում է ուսուցման առանձին բնագավառներում ու մոմենտնե-
րում, ոգտագործելով այդ՝ աշխատանքի համար: Որինակ՝ այն-
պիսի բնագավառ, ինչպիսին հրաձգային գործն է, քիմիական
ծխարկումն, դաշտային պարապուսներ կամ սպասվող գորաշարժե-
րը: Իսկ նորեկների հետ՝ զինքի հանձնումը, առաջին պահակու-
թյունը, գրավում են կարմիր բանակայինների ուշադրությունը:
Ֆեռկուրգը՝ անհրաժեշտ է ամեն մի կոնկրետ հարց առաջադրել
այնպես, վորպեսզի նա կապվի կարմիր բանակայինին զբաղեց-
նող ու հաջող հարցերի հետ: Որինակ՝ կարմիր բանակայինը
միշտ չի կարող հետաքրքրվել միջազգային դրությամբ ընդհան-
րապես, բայց դրա փոխարեն միշտ մի հարց կենդանի կերպով
հետաքրքրում է նրան, թե արդյոք նորից պատերազմ կլինի,
թե վոչ: Այդ պատճառով էլ միջազգային դրությունը նպատա-
կահարմար է սկսել պատերազմի հնարավորության հարցից:
Ռազմական քիմիայի հարցերի պարզաբանման ժամանակ ան-
հրաժեշտ է կապել այդ գյուղատնտեսության մեջ քիմիայի
գործածության հետ: Զորքերի տեսակների փոխադարձ գործակ-
ցության հարցերի պարզաբանումը պետք է տանել, կարմիր
բանակայիններին տեխնիկայի հետ ծանոթացնելու հիմունքնե-
րով (տրակտոր, կապը, ճարտարագիտական գործը), վորոնք
սովորաբար հետաքրքրում են կարմիր բանակայիններին: Կա-
րողանալ համադրել առաջադրվող հարցերը կարմիր բանակա-
յինների պահանջների և տրամադրության հետ, հիմք ունենա-
լով նրա ամենուրյա և մանրակրկիտ ուսումնասիրությունը՝ կա-
րևորագույն մեթոդական կանոնն է հանդիսանում արտադպրո-
ցական ռազմական աշխատանքը կազմակերպելու և կարմիր
բանակային ինքնագործունեյությունը նրա մեջ գրավելու հա-
մար:

ՉՈՐ ՈՒ ՅԱՄԱԲ ՅԵՎ ՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐՅԵՐ ՎՈՐԲԱՆ ԿԱՐԵԼԻ ՅԵ ԳԻՉ

Արտադարոցական ուղղման աշխատանքը նախորոք անկման դատապարտված կլինի, յիթե այդ աշխատանքի կազմակերպիչը մտածի կառուցել աշխատանքը չոր ու ցամաք և տեսական հարցերի ու նյութերի վրա: Ուղղման յուրաքանչյուր առարկայի ուսումնասիրությունն ժամանակ, միշտ հանձնարարվում է տեսականն անցնել գործնական վարժությունների ընթացքում: Գլխավորապես դա վերաբերվում է արտադրարոցական աշխատանքին, քանի վոր չոր ու ցամաք թևորիայով կարմիր բանակայինին հետաքրքրել չի կարելի: Այդ պատճառով էլ այն հարցը, նյութը, զրույցը և այլն, վոր նշված է մըշակելու խմբակում, պետք է վոչ թե ակադեմիկ, չոր—տեսական լինի, այլ պրակտիկ, գործնական և հնար յեղածին չափ այժմեական: Որինակ՝ լենանկյունում կարիք չկա զբաղվելու կաշաղորային կանոնադրքի կետերի ընթերցանությունը, բայց նպատակահարմար է կաշաղորային ծառայությունից վերցրած գործնական խնդիրների լուծումը: Ծիշտ այդպես, վոչինչ չի ստացվի գնդացրի մասերի ուսումնասիրությունն փորձից, բայց կարելի է կարմիր բանակայինների ուղղորությունը զբաղել գնդացրի լըջնելու և ուղղելու մրցություն վրա: Ընդհանրապես ուղղման ամեն մի հարցի մշակումը լենանկյունում պետք է զրվի վոչ թե վերացական, թևորետիկ կերպով, այլ դառնա կենդանի, գործնական աշխատանք: Գործնական աշխատանքի այդ պրոցեսում միայն կարելի է սալ կարմիր բանակայինին մի շարք, այն էլ համեմատորեն սահմանափակ տեղեկություններ: Գլխավոր ուղղությունը պետք է դարձնել վոչ թե կարմիր բանակայիններին տեսական գիտելիքներ հաղորդելու վրա, այլ նա սովորույթները կասաբելագործելու վրա, դասխարակելու նա մեջ կարողությունը պրակտիկ կերպով գործադրելու այն գիտությունը, վորպիսին նա ստացել է ուսուցման ընթացքում մի կողմից և մյուս կողմից դաստիարակելու նրա մեջ ճիշտ հասարակական — քաղաքական աշխարհայացք և այլ հատկություններ, վորոնք անհրաժեշտ են մարտիկին:

ՔԿՈՒՆՈՒԹՅՈՒՆ ԱՇԽԱՏԱՆԳԻ ՄԵՉ

Հատկապես կարևոր է հաշվի առնել արտադարոցական ուղղման աշխատանքի ժամանակ առավելագույն ձևություն

անհրաժեշտութիւնը: Որինակ՝ հաճախ փորձեր են արվում լինանկլունում ստեղծելու և ձեռակերպելու ռազմական գիտելիքների մշտական խմբակներ: Նման փորձերը մեծ մասամբ շատ հասկանալի պատճառներով անհաջողութեամբ են վերջացել: Յեկիրոք, ստեղծել ռազմական գիտելիքների մշտական խմբակ, այդ նշանակում և, ընտրել վաշտում 10—15 կարմիր բանակայիններ, վորոնք այնքան ակտիվ են, այնքան շահագրգռված ռազմական աշխատանքով, վոր համաձայն են յերկար ժամանակով (որինակ մի ամբողջ ձմեռ կամ մի քանի ամիս) տրամադրել զրան իրենց ազատ ժամանակը: Կարելի՞ յե արդոք վաշտում գտնել ռազմական գիտելիքների խմբակի այդպիսի մասնակիցները բավականաչափ կազր: Մեծ մասամբ վոչ, իսկ յեթե գտնվեն մի քանի հոգի, ապա զրանք վաշտի նկատմամբ կլինեն մի բուռն կարմիր բանակայիններ: Մինչդեռ հիմնական աշխատանքը, վորի մասին խոսեցինք, նրանում չի կայանում, վոր ռազմական աշխատանքի մեջ ընդգրկվեն ավելի ակտիվ կարմիր բանակայինները (զրա համար գնդի ակումբին կից կան ռազմական խմբակներ), այլ այն, վորպեսզի այդ աշխատանքին բազմակի կարմիր բանակային սաստաչի մեծամասնութիւնը: Դրա համար լինանկլան հիմնական ջանքերը պետք և ուղղված լինեն վոչ թե ռազմական գիտելիքների մշտական խմբակ ունենալու ուղղութեամբ և զրան ավելի ընդունելի և հարմար ձևը վոչ թե մշտական խմբակ ունենալը պիտի հանդիսանա, այլ ժամանակավոր խմբակներ, առանձին կոնկրետ խնդիրներին շուրջը: Նույնքան հաճախ, վորքան խմբակային աշխատանքը, պետք և գործադրել մասսայական աշխատանքի ձևերը—զրույց, զեկուցում, խաղեր, դարձյալ կապված ծրագրում առաջադրած խնդիրներին և կարմիր բանակայիններին հետաքրքրութեամբ հաշվետուամբ: Ընդհանրապես տարբեր շերտեր կարմիր բանակայիններին՝ ակտիվ,—վոչ ակտիվ, գարդացած,—հետամնաց, ընդգրկելու նպատակով, որինակ՝ պետք և գործադրել աշխատանքի բազմազան ձևեր, սկսած ամենահասարակով և վերջացրած ամենարագով, սկսած ռազմական ջնջին հարցերից, վերջացրած շատ թե քիչ լուրջ խնդիրների մշակութեամբ:

ԶԲԱՆԵՑՆՈՂ ՀԱՆԳԱՄԱՆԲԸ ԱՇԽԱՏԱՆԿԻ ՄԵՋ

Արտադրողական ռազմական աշխատանքի տարրեր ձեռ-

րի ընտրութիւնն ու գործնական կիրառումը սաղմական աշխատանքի համար հատուկ դեր եւ խաղում: Հաճախ ստիպված են լինում աշխատանքի այնպիսի միջոցներ ընտրել, վորոնք կարող կլինեյին հնարավորութիւն ստեղծել կարմիր բանակայիններին անհրաժեշտ տեղեկութիւններ տալ նրա համար ավելի հետաքրքիր եւ դրախնայող ձեւերով: Այդ տեսակետից դրույցը, զեկուցումը (վորոնք ի զեպ շատ են գործադրվում), վորպես արտադրողական աշխատանքի ձեւեր, այնքան էլ պետքական չեն: Դրանց փոխարեն մարտավարական խաղը, հրացան կամ այլ հրազեն լցնելու մրցութիւնները, վորեւ մոզելի պատրաստելը, քիմիական փորձերը, հետաքրքիր եւ սրամիտ խնդիրներ լուծումը, զեպի տեխնիքական մասերը կազմակերպված եքսկուրսիաները, հետաքրքիր սաղմական պատմութիւնը, Ֆելլետտոնը, նկարները եւ այլն, միշտ կենդանի կերպով եւ անմիջականորեն հետաքրքրում են կարմիր բանակայիններին: Ինքնին հասկանալի չե (այդ մասին մենք վերեզգուշացրել ենք), վոր կարիք չկա «ավելորդ գրավչութեան» հասցնելով վոչնչութեան մասնել աշխատանքի վորակը եւ ոգտակարութիւնը, այլ գործադրել աշխատանքի այս կամ այն ձեւը. պետք եւ միշտ հաշվի առնել կարմիր բանակայինի հետաքրքրութիւնը զրանց վերաբերյալ, հրաժարվելով միամիտ «յերեխայական» ձեւերից, վորպիսին չափահաս կարմիր բանակայինը վաղուց եւ անցել: (Դրանց թվին են պատկանում մի շարք գործամատերում սիրված «սաղմավիճակախաղը»): Նույնքան եւս կարեոր եւ թույլ չտալ սաղմական արտադրողական աշխատանքի մեջ վոչ կենդանի, չոր ու ցամաք ուսուցման մըթնոլորտ, եւ վարպետներն ընտրելով ձեւերը, դնել այնպես, վոր հոգնած կարմիր բանակայինին ծանր բեռ չթվա, այլ լինի դուրեկան, հետաքրքիր, զրավիչ եւ միաժամանակ ոգտակար ժամանց:

ՎՈՉ ԹԵ ԽՈՍԲՈՎ (ՊԱՏՄԵԼՈՎ) ԱՅԼ ԳՈՐԾՈՎ

Սոսելով արտադրողական սաղմական աշխատանքի մեթոդներին մասին, չի կարելի մի կողմ թողնել ցուցադրական միջոցների հարցը: Այն միաքը, վոր պետք եւ սովորեցնել վոչ թե խոսքով (պատմելով) այլ գործով (ցուցադրական միջոցով), լեւանկյան համար ստանում եւ բացառիկ կարեոր նշանակութիւն: Ցուցադրականութիւնը սաղմական աշխատանքի մեջ ա-

մենից առաջ կայանում և նրանում, Վոր այդ բոլոր աշխատանքը կառուցվի գործնական որինակի, կենդանի, ցուցադրական նյութի և փորձի վրա: Մարտավարութեան վերաբերվող պարագմունքները պետք և տանել ավագով լի արկղի վրա, քիմիական պարագմունքները փորձերի միջոցով, հրաձգային զործը—հրաձգարանում, կարմիր բանակի պատմութեանը,—մարտական հրամանատարի հուշերի ու պատկերազարդ գրքի միջոցով: Ռազմական աշխատանքի կազմակերպիչը պետք և միշտ հիշի այս կանոնը, շարունակաբար հաշվի առնի և գործնական կերպով կիրառի:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Պայքար խաղաղութեան համար, պայքար ընդդեմ նոր պատերազմների, մերկացումն բոլոր այն քայլերի, վորոնք նոր պատերազմներն նախապատրաստում, վորոնք պացիֆիզմի դրոշակի տակ իրականում ծածկում են պատերազմի գործնական նախապատրաստումը,—այդ և մեր խնդիրը:

Համ Կ. 3 (բ) 14-րդ Համագումարում արևասահմ ընկ. Սալիքի ցանոց:

Ռազմական կոնֆերանսները, Մերձ Բալթիայի յերկրները և Լեհաստանի գլխավոր շտաբները խորհրդակցութեանը,—այս բոլորը սովորական յերևույթներ են դառել և զրանց մասին մենք զաղարեկ ենք խոսել: Բայց հասարակ լեզվով այդ բոլորը նշանակում են՝ մեր զեմ պատերազմի ուժեղ և լուրջ նախապատրաստութեան:

1926 թ. նոր հրամանատարների Երջանավարժաց առիվ Ընկ. Վորոտիլովի արևասահմ ցանոց:

ԱՇԽԱՏԱՆԻ ԴՐՈՒՄԸ

Սկսենք ռազմական արտադրոցական աշխատանքի գործնական հարցերից — Խորհրդային Միութեան միջազգային զրույթունը լենանկյանում լուսարանելու հարցից:

Միջազգային գրության լուսարանումը, կապիտալիստական յերկրների պատրաստությունները նոր պատերազմների և պատերազմի վտանգի աճումը լինանկյանում միշտ չի տարվում մեզ անհրաժեշտ տեսակետից: Սակավ չեն լինում զեպքեր, յերբ կարմիր բանակայինին ծանոթացնում են միայն, թե ինչ և կատարվում կապիտալիստական յերկրներում, չրերելով նրան անհրաժեշտ յեզրակացութեան, թե ինչ նշանակություն ունի այս կամ այն զեպքը ևՍՀՄ-ի միջազգային գրության համար և զրանից ինչ խնդիրներ են բղխում կարմիր բանակի համար: Դրա համար ել ավելորդ չիւր լինի հիշեցնել, վոր մեր խնդիրն և վոչ միայն ծանոթացնել կ. բանակայինին շրջապատի իրողության հետ, այլ և այլ ծանոթացման հոգի վրա անպայման պարզորանել կարմիր բանակի մարտական խնդիրները՝ սոցիալիստական շինարարությունը հնարավոր ինքնեզնեցալից պաշտպանելու գործում, գործառնի մարտունակությունն ամբացնելու, մարտիկի մարտական պաշտպանության յեվ ուզեալիս վոգու բացրացման խնդիրները:

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆԻ ՏՐԱՄԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Վերջինս մանավանդ կարևոր է, քանի վոր կարմիր բանակայինը հաճախ բանակ է գալիս առանց հաստատ իմանալու թորհրդային Միության միջազգային գրության ելությունը, առանց պարզ գիտակցելու պատերազմի ամենորյա և իրական վտանգը: Այդպիսի պայմաններում, առաջ են գալիս տրամադրություններ, վորոնք նպաստում են այն համոզման, վոր մեր տնտեսության աճման հետ նվազում է պատերազմի վտանգը:

ՄՈՏԵՅՈՒՄԸ ԱՇԽԱՏԱՆԿԻՆ

Հազթահարել կարմիր բանակայինի այդ «խաղաղ տրամադրությունները» ընդհանուր, և միտինդային ֆրազներով չի կարելի: Այստեղ անհրաժեշտ է ամենորյա, խորը և համառ աշխատանք: Բռնելով կարմիր բանակայինին հետաքրքրող հարցերից, նրան, վորպես գյուղացու տված հարցին՝ «նորից պատերազմ կլինի՞, թե վոչ», պետք է պատասխանել, պարզորանել վորքան կարելի յ է կոնկրետ, հաստատուն և պարզ:

Փայլուն ցուցադրական տվյալներով ամեն կերպ ըրգծել ևՍՀՄ կառավարության խաղաղ քաղաքականությունը, մեր ձգտումը՝ թեկուզ և մի շարք զիջումների գնով՝ չսրել մեր հա-

բարեբուժյունը կապիտալիստական յերկրների հետ, խուսափել պատերազմից: Միաժամանակ անհրաժեշտ է համառորեն, սխտեմատիկ կերպով ցույց տալ կարմիր բանակայինին, վոր վաղ թե ուշ կապիտալիստները պիտի պատերազմը փաթաթեն մեզին և վոր մենք պետք է պատրաստ լինենք հակահարված տալու: Ի հարկե, պետք է թույլ տալ վոր միջազգային դրության բոլոր մասնր փաստերը մեկնարանվեն վորպես սկիզբ պատերազմի: Այլ պետք է գործնականորեն, փաստերի հիման վրա, ամբարցնել կարմիր բանակայինի գիտակցության մեջ Սորհրչային Միության և կապիտալիստական յերկրների մեջ յինված ընդհարման անախուսափելիությունը և մեր ամենորջա մարտական պատրաստության անհրաժեշտությունը:

ՅԵՐԿՈՒ ՊԱՀԱՆՁ

Հիշյալ մտտեցումը, լենանկյանում միջազգային դրությունը լուսարանելու նկատմամբ առաջադրում է նաև յերկու հիմնական պահանջ: Առաջին պահանջը կայանում է նրա մեջ, վոր այդ ասպարիզում բացատրական աշխատանքը պետք է խորացած բնույթ կրի: Ամենից քիչ պետք է մտածել այն մասին, վոր մենորջա մարտական պատրաստության անհրաժեշտության համար կ. բանակայինին կարելի յի դաստիրակել միտինգային յելույթներով և ընդհանուր Ֆրազներով: Յերկրորդը, վոր բխում է առաջինից, — դա անըզհատ ու սխտեմատիկ աշխատանքի անհրաժեշտությունն է: Միջազգային դրության պարզարանումը չի կարելի վերածել առանձին հարվածային կամպանիաների: Կամպանիաները անպայման պետք են, բայց զխտվորն այն է, վոր պետք է համառ ու սխտեմատիկ բացատրական աշխատանքի և թերթերի տված ամենորջա կոնկրետ փաստերի հիման վրա համառորեն, անդադար ու շարունակարար ծանոթացնել կարմիր բանակայիններին կապիտալիստական յերկրների պատերազմի պատրաստության հետ:

ԲԱՐՁՐ ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Միջազգային դրության պարզարանման կարևորագույն միջոցներից մեկն է թերթերի բարձր ընթերցանությունը: Կարմիր բանակայինը ինքնուրույն կերպով թերթ կարդալով (մանավանդ լրագրային տեղեկություններ) ամեն անգամ չի կարող առանց ոգնության պարզել փաստերը, հասկանալ անուն-

ները, յերկրները և այլն, վորոնք հաղորդվում են թերթում: Բարձր ընթերցանութեան խնդիրն էլ հենց այն է, վոր ողնի կարմիր բանակայինին յուրացնելու լրագրային նյութերը:

Բարձր ընթերցանութեանը պետք է սխտեմ դարձնել և ամեն յերկո կազմակերպել: Նախ քան ընթերցանութեանը, զեկավարը պետք է ուշադրութեամբ նայի թերթը, նշի, թե վոր տեղն է անհրաժեշտ կարգալու համար: Նյութերը պետք է ընտրել մանրակրկիտ կերպով: Լավ է ի նկատի ունենալ քիչ, բայց գունեղ, վորոշակի փաստեր և լուրեր: Բարձր ընթերցանութեան համար առաջին հերթին անհրաժեշտ է ողտագործել քաղաքական ինֆորմացիան (հեռագրերը) և առաջնորդող հոդվածը, այնուհետև զեղարվեստական նյութերը: Յերբեմն նպատակահարմար է ողտագործել ամփոփիչ հոդվածներ միջազգային դրութեան մասին: Ընթերցանութեան համար անպայման կարևոր է կա մեծ թվով ունկնդիրների հետևից ընկնել: Ընթերցանութեանը կարելի չէ սկսել 2—3 կարմիր բանակայինների հետ: Յեթե ընթերցանութեանը կենդանի և զբավիչ է, այն ժամանակ ընթերցանութեանը միանում են ևս մի քանի ունկնդիրներ:

Պետք է կարգալ բարձր, պարզ և հասկանալի, բացատրելով ամեն մի փաստը: Ընթերցածի հիման վրա հաջողութեամբ կարելի չէ կազմակերպել զրույց: Յեթե անհրաժեշտութեան կա, ընթերցածը պետք է բացատրել քարտեզով:

Բացի թերթի ընթերցանութեանից, պարբերաբար պետք է կազմակերպել նաև ժուրնալների, հանրամատչելի և փոքր զըրքույկների ընթերցանութեան միջազգային դրութեան և մեր հակառակորդների բանակների, բուրժուազիայի կողմից նոր պատերազմներ նախապատրաստելու մասին և այլն: Լենանկյան սեղանի վրա կ'բանակայինների աչքի առաջ այդպիսի բողջուրներ պետք է լինեն:

Բավարարելու համար կարմիր բանակայիններին, վորոնք ցանկութեան ունեն ինքնուրույն կերպով թերթ կարդալու, նպատակահարմար է թերթի վրա գունավոր մատիտով նշան անել այն բոլոր կարևոր կետերը, փաստերը և հոդվածները, վորոնք հանձնարարվում են կարգալու:

ՏԱԽՏԱԿ

Կարմիր բանակայինին միջազգային դրութեան սխտեմատիկ կերպով ծանոթացնելու գործում կարող է լավ ռզնել «Մի-

ջազգային զբոսիչան», կամ «Պորհրզային Մխությունը և կապիտալիստները» տախտակները: Տախտակի համար վերցրվում է ֆաներա (բարակ տախտակ), ամբացվում շրջանակի վրա, և ներկվում: Նպատակահարմար է նյութերը (նորությունները) կպցնել տախտակին կնոպկաներով: Տախտակը պետք է տեղափոխել լինանկյան լավ յերևացող տեղում (գրադարանի մոտ, կամ տեղեկատու սեղանի առջև):

Տախտակի նյութերը կազմում են ժուրնալներից և թերթերից վերցրված կարևոր կարվածքները: Բայց լավ է յեթե հնարավորություն կա վոչ թե կտրվածքներ տեղափոխելու (կտրվածքները դժվար են կարդացվում), այլ հիմնական դեպքերի համառոտ շարադրությունը, վորը պետք է գրված լինի պարզ ձևագրով, սպիտակ թղթի վրա: Նման դեպքում պետք է ցույց տալ աղբյուրները, վորտեղից է վերցված տեղեկությունը, վորպեսզի հնարավոր լինի ցանկության դեպքում մանրամասն կերպով ծանոթանալ: Լավ կլինի կենդանացնել տախտակը թերթերից վերցրած ծաղրանկարներով, վոտանավորներով, համապատասխան նյութի շուրջ ֆելիքստոններով և հանդեսներից վերցրած նկարներով:

Յուրաքանչյուր հազորդագրություն, ծաղրանկար և այլն, պետք է ունենան ձեռքով գրված պարզ և վորոշակի վերնագրեր: Վերնագրերը պետք է լինի կենդանի և կազմված այնպես, վոր կիսագրագետ կարմիր բանակայինին, վորի համար դժվար է ամբողջը կարդալ, գոնե կարողանա բավականանալ վերնագրերը կարդալով: Ամբողջ նյութը պետք է ամփոփվի մեկ կամ յերկու լոգունգի մեջ, վորոնք պետք է պարզ կերպով տան նյութի բովանդակությունը:

Տախտակի նյութերը ամեն որ պետք է փոխվեն, այլապես տախտակը կորցնում է իր դերը: Տախտակի աշխատանքը տանելու համար պետք է հանձնարարել 2-3 ակտիվ կարմիր բանակայինների, վորոնք քաղցեկի ղեկավարությամբ միշտ պետք է թարմացնեն նյութերը:

Ա Յ Լ Բ Ո Մ Ն Ե Բ

«Տախտակը» մի միջոց է հանդիսանում պարզաբանելու համար ընթացիկ նյութեր: Այն նյութերը, վորոնք շատ թե քիչ տևական նշանակություն ունեն, անհրաժեշտ է կենտրոնացնել այլըմեների մեջ, որինակ՝ «Խնչպես են կապիտալիստները պատ-

բաստովում պատերազմի» «Մեր կապիտալիստական հարեանները» (Լեհաստան, Լիտվա, Ռումինիա և այլն) «Ինչպես և աշխատում արագորժժողկոմատը»: Բացի դրանից, խորհուրդ և արվում պատրաստել այլընթաններ՝ նվիրված միջազգային առանձին և համեմատաբար ավելի կարևորագույն հարցերին:

Այլընթանները պետք է կարել սպիտակ կամ գունավոր հաստ թղթից, պատրաստելով զրա համար գունավոր շապիկ: Այլընթանում պետք է կենտրոնացնել աշխարհագրական քարտեզներ (Յեվրոպա, Լեհաստան և այլն) դիագրամներ (որինակ ԽՍՀՄ բանակը և կապիտալիստական բանակները), հանդեսներից և ամսագրերից կտրած նկարներ, (տեղավորելով այդ նկարների տակ նրանց պարզաբանութունը), առանձին կտորներ ճառերից և բանաձևերից, վոտանավորներ, առանձին փաստաթղթեր, (որինակ նոտաներ, պայմանագրեր), ինչպես նաև տվյալ հարցի շուրջ զբաղանդության և թերթերի ցուցակներ:

Այլընթանները պետք է զրված լինեն այնպիսի տեղ, վոր կարժիլ բանակայինի աչքը միշտ ընկնի (սեղանի վրա, թերթերի հետ միասին): Այլընթաների նյութերը պետք է ոգտագործել զըրույցների, խմբակային պարագմունքների համար և այլն:

ՀԱՄԱԿԱՑԱԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՆԵՐ

Միջազգային տեսութունից բացի, միջազգային գրության պարզաբանման նպատակով կարելի չե ոգտագործել մասսայական աշխատանքի մի շարք ուրիշ ձևեր, որինակ՝ հարցերի և պատասխանների ժամ, քաղաքական դատ, համակցական յերեկո և այլն:

Կարճ կերպով կանչ առնենք միջազգային գրության վերաբերվող համակցական յերեկոյի վրա: Համակցական յերեկոն կարելի չե կազմակերպել, նպատակ ունենալով կարմիր բանակայինին հետաքրքրել միջազգային գրության վորեև կարևոր հարցով (որինակ կամպանիա տանելու դեպքում):

Համակցական յերեկոն կազմակերպվում է մի վորոշ թեմայի շուրջը (որինակ, «Ինչ և կատարվում Զինաստանում» կամ թե «Լեհաստանի յետին մտքերը ընդդեմ Սորհրդային Միության»): Համակցական յերեկոյթի ծրագրերը նախորոք պետք է մանրակրկիտ կերպով մտածված և կառուցրած լինի կենդանի, զրավիչ ձևերի վրա, և յերբեք չվերածվի չոր ու ցամաք, ձգձգվող գեկույցման, կամ թե պատահական խաղի: Համաձայն սահմանված

Ֆերանաներում» լաջն չափերով առաջ են քաշվում նաև բոլոր
մնացած կարմիր բանակայինները: «Զինվորական խորհուրդա-
տունները» խմբակը կարելի չէ քաշել միջազգային դրուժյունը
պարզաբանող տախտակի աշխատանքներին, այլբովաներ կազմե-
լուն, համակցական յերեկոներին:

Ինքնին հասկանալի չէ, Վոր «Զինվորական խորհրդատու-
ները» խմբակի աշխատանքը հնարավոր է միայն, ամեն
մեկի ինքնուրույն աշխատանքի վրա մանրակրկիտ ղեկա-
վարություն ունենալու ղեպքում: Կարմիր բանակայինի համար
դժվար է թերթում և գրքերում ինքնուրույն կերպով վնտուել և
գտնել անհրաժեշտ տեղեկությունը կամ հոգվածը: Դրա համար
էլ «զինվորական խորհրդատուները» խմբակի ղեկավարը
պետք է միշտ տեղյակ լինի մասնակիցների ամեն մեկի աշխա-
տանքին, պետք է հրահանգի նրանց, ցույց տա, բացատրի ան-
հրաժեշտ նյութը և միաժամանակ ղեկավարի կոնֆերանսը:

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆԻ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐՆ ՈՒ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԻ ԵՅՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ԿԱՌՈՒՅՎԱԾԸ

Լինանկյունում բացատրելով Կարմիր բանակի եյությունը
և կառուցվածքը, անհրաժեշտ է շարունակաբար ձգտել. — **Ա-**
ռաջինը՝ վորպեսզի կարմիր բանակայինը իրեն պարզ պատկե-
րացնի Կարմիր բանակի դասակարգային խնդիրներն ու բնույթը
Յեկրոզ՝ վորպեսզի կարմիր բանակայինը հաստատ ինչպես
Կարմիր բանակի մարտիկ, գիտակցի իր խնդիրները **Յերոզ՝**—
վորպեսզի նա հասկանա միաձուլության, կենտրոնացած ղե-
կավարության և զինվորական ամուր կարգապահության եյու-
թյունն ու նշանակությունը. **Չորոզը**, վորպեսզի նա ծանոթ լի-
նի յերկրի պաշտպանության սխեմի հետ. **Էիցեբորոզը**, վոր-
պեսզի կարմիր բանակայինը հասկանա կուսակցության ղեկը՝
վորպես Կարմիր բանակի կառուցողի և առաջնորդի, ծանոթ լի-
նի բանակի քաղ մարմինների և կազմակերպության աշխատանքի
և խնդիրների հետ: Այդ խնդիրների ըստ եյության կատարումը
ընդհանուր առմամբ ընկնում է լինանկյան վրա: Ստորև կանգ
կառնենք միայն մի քանի գործնական հարցերի վրա, վորոնք
ավելի սերտ են կապված արտադպրոցական ուղղման աշխա-
տանքին:

ԱՇԽԱՏ ԻՆՔԸ ՆՈՐԱԿՈՉԿԿՆԵՐԻ ՀԵՏ

Կարմիր բանակի ելուժյունը և կառուցվածքը, զբա հետ նաև կարմիր բանակայինների՝ վորպես կարմիր բանակի մարտիկի պարտականութան պարզաբանման աշխատանքը, պետք է սկսվի անմիջապես, սկսած այն մոմենտից, յերբ նորակոչիկը գործառու և մասնու մ. Հենց կարմիր բանակայինի բանակ գալու շրջանը պետք է լայն և բազմակողմանի կերպով սպասարկվի՝ ծանոթացնելու կարմիր բանակի կյանքի կենցաղի, աշխատեց տավոց ամբողջ աշխատանքի, այն բոլոր պարտականությունների հետ, վոր զրվում է կարմիր բանակայինի վրա։ Նախորոք կազմակերպելով և հրահանգելով յերկրորդ տարվա ակտիվ կարմիր բանակայիններին, պետք է նրանց ամեն կերպ սուսջ քաշել լենանկյունում ընկերական զբույցներ, ընթերցանություն, և մի շարք պարզ աշխատանքներ տանելու, վորի ընթացքում և բացատրել կարմիր բանակի ծառայությունը, կարմիր բանակի նշանակությունը, բանակայինների պարտականությունները և այլն։ Նախորոք այդ շրջանի համար և այդ նույն խնդրի շուրջը պետք է պատրաստել զեկուցողներ, նախապատրաստել համակցական յերեկոներ և այլն, վերջապես, սպասարկելով նորեկ կարմիր բանակայինի հետաքրքրությունը, պետք է աշխատել կազմակերպել խմբակներ հեռակալ հարցերի շուրջը— «Լնչու յեսզու կանչված կարմիր բանակ», «Կարմիր բանակայինի իրավունքները և պարտականությունը» «Կուսակցությունը և կոմյերիտմիությունը կարմիր բանակում» և այլն։ Այս ամբողջ աշխատանքի ընթացքում լենանկյունը պետք է կարմիր բանակայիններին ծանոթացնի զնդի և վաշտի հրամկազմի, քաղաքական զեկավարների, ըջիջների, կոմսոմոլի կազմակերպության հետ։

ԿԱՐՄԻՐ ՅԵՐԴՈՒՄ

Լենանկյունը բացառիկ ուշադրություն պետք է դարձնի կարմիր բանակայինի յերզման շուրջը տարվելիք աշխատանքի վրա։ Կարմիր բանակայինների հետ զբա շուրջը պետք է տանել լայն բացատրական աշխատանք կարմիր յերզման ելուժյան, կարմիր բանակի խնդիրների ու դասակարգային ելուժյան և կարմիր բանակայինի՝ վորպես նրա մարտիկի պարտականությունների մասին։ Կարմիր բանակայինին յերզման պատրաստելու աշխատանքը պետք է սկսվի յերզումից բավական ժամա-

նակ առաջ: Նախորոք լինանկյունը պետք է ունենա պակաս, յերգման տեկասի հետ, տանի մի շարք յերեկուներ յերգման շուջը, կազմակերպի խմբակներ, այդ աշխատանքին լայն չտփով քաշելով կարմիր բանակայինների ինքնագործնեկությունը, կարմիր յերգման որվա շուրջը կենտրոնացրելով կարմիր բանակայիններին հասարական կարծիքը:

ԿԱՐՄԻ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆ ԿԵՆՑԱԼԸ

Ընդհանրապես զորանոցային կենցաղի փաստերը և դեպքերը, ուղղմական ուսուցման ամենորոյա ընթացքը պետք է ուղտագործվեն լինանկյունում լայն բացատրական աշխատանք ասանելու համար: Զորանոցային կենցաղի կոնկրետ փաստերի վրա, լինանկյունը ամեն կերպ պետք է մասսայականացնի հաստատուն կարգ ու կանոնի և զինվորական կարգապահության նշանակությունը, հրամ և քաղաքական կազմի դերը և այլն, ուղտագործելով զրա համար առանձին կարմիր բանակայինների կարգապահ լինելը և կատարողականությունը և ընդհակառակը, անկարգապահության, այս կամ այն կարմիր բանակայինի կողմից հաստատված կարգի խախտման դեպքեր և այլն: Այդ նույն զորանոցային կյանքի կոնկրետ փաստերի շուրջը լինանկյունը պետք է դաստիարակի կարմիր բանակայինների մեջ զեպի հրացանը, հանդերձանքը, հակազգը և գնդացիքը խնայողաբար վերաբերվելու զիտակցություն, հասկացողություն «տընտեաման ռեժիմի» ելության մասին բանակի պայմաններում: Միաժամանակ պետք է լուսարանել զորամասի ուսուցման առանձին փաստերի արդյունքները, վորոնք են՝ հրաձգությունը, մանյովրաները, զազային տագնապը և այլն: Անհրաժեշտ և զգուշանալ, վոր լուսարանելով այս կամ այն բացասական յերևույթը, լինանկյունն իր աշխատանքները չպետք է տանի այնպես, վոր ծիծաղի առարկա դարձնի առանձին կարմիր բանակայինների: Շատ ավելի լավ կլինի, յեթե այս կամ այն ծաղրանկարը կամ ֆելյետոնն ուղղվի վոչ թե կարմիր բանակայինի անձնավորություն, այլ հենց ամբողջությամբ իրենց՝ բացասական փաստին կամ յերևույթներին:

Կարմիր բանակային կենցաղի շուրջ տարվող աշխատանքի ձևը հիմնականում վոչ թե խմբակն է, այլ սխտեմատիկ և ամենորոյա աշխատանքը, — «մեր վաշտը» այլրումը, վորտեղ կենտրոնացված են ավելի հետաքրքիր կենցաղային թղթակցություն-

ներ վաշտի պատի լրագրից, ծագրանկարներից, վաշտային կեն-
ցազից ինսյինիբովկաներ, վատանավորներ և այլն: Չափազանց
կարեւոր և լուսարանելով կարմիր բանակի շինարարութեան և կեն-
ցազի հիմնական հարցերը, համադրել կարմիր բանակը ցարա-
կան և կապիտալիստական բանակների հետ, պարզել այդ բա-
նակի դասակարգային ելույթը, հակադրելով դրանց կարմիր
բանակի դասակարգային ելույթը:

ՔԻՆՎՈՐԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՈՐԵՆԲԸ

Կարմիր բանակայինին շատ և հետաքրքրում կարմիր բա-
նակի զորակոչի ծառայութեան կարգը: Լենանկյանն անհրա-
ժեշտ և հաշվի առնել այդ հետաքրքրութեանը, վորպեսզի հա-
մապատասխան աշխատանք ծափայի՝ մասսայականացնելու կար-
միր բանակային մասսայի մեջ զինվորական ծառայութեան հիմ-
նական որենքը: Դրա հետ կապված պետք և հիմք գնել կար-
միր բանակայինին բանակի շինարարութեան, յերկրային սիս-
տեմի և յերկրի պաշտպանութեան կազմակերպման հարցերի հետ
ծանոթացնելու աշխատանքին: Այդ աշխատանքը նույնպես կա-
րող և ընթանալ բազմազան ձևերով, — կախ տալով պատին զին-
վորական ծառայութեան որենքի հիմնական կետերը պարզաբա-
նող պլակատներ, կազմակերպելով այդ կետերը քննող ընթեր-
ցանութեան, և այլն: Անհրաժեշտ հետաքրքրութեան նկատմե-
լու ղեպքում, կարելի չե Կ. բանակի շինարարութեան հարցերով
հետաքրքրող կ. բանակայիններից կազմակերպել խմբակ, զրա
համար վորպես նյութ վերցնելով վոչ միայն այդ որենքից ար-
ված քաղվածքները, այլ և այդ հարցը պարզ կերպով լուսարա-
նող վորեն գրքույկ:

Դրան զուգընթաց անհրաժեշտ և նշել, վոր լենանկյանը
կարմիր բանակայինների մեջ Կ. բանակի շինարարութեան վե-
րաբերյալ գրականութեան տարածմանը պետք և հատուկ ուշա-
դրութեան դարձնի, հանձնարարական ցուցակներ կախելու և
յերեկույթներում ու խմբակների պարապմունքներում գրքույկ-
ներ հանձնարարելու միջոցով և այլն:

ՌԱԶՄԱԿԱՆ ԳԵՂԱՐՎԵՍԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Ոչ ոք նշանակութեան ունի ուղղակի գեղարվեստական
գրականութեանը: Կ. Բանակի և Կ. բանակայինների խնդիրնե-
րը նկարագրող գեղարվեստական նյութերի ոգտագործման

հետ միաժամանակ, աշխատանքի համար չափազանց կտրեոր ե ճիշտ սպասարժնը նաև այնպիսինյութեր, վորոնք նկարագրում են զինվորների կյանքը և զրուխթյունը ցարական և կապիտալիստական բանակներում: Այդ նյութերը պետք է լայն զործադրություն գտնեն զեղարվեստական ընթերցանության և սպամության ժամանակ, համակցական յերեկուխթյուններում (ընթերման և ինսցինիբովկայի ժամանակ) և այլն:

Ա Յ Լ Բ Ո Մ Ն Ե Ր

Բացի վերև հիշված ցուցադրական նյութերից, անհրաժեշտ է հանձնարարել նաև Կարմիր բանակի շինարարության և եյության վերաբերյալ այլ բովանդակներ: Ամեն մի լեհանկյան առաջին հերթին անհրաժեշտ են հետևյալ յերկու այլ բովանդակները:

Կուսակցությունը Կարմիր բանակի առաջնորդն է: Այստեղ տեղափոխել քաղվածքներ համագումարների վորոշումներից, Կարմիր բանակի մասին Լենինի զրվածքներից փաստեր և թվեր, վորոնք ցույց են տալիս կոմունիստների մասնակցությունը քաղաքացիական կռիվներին, քաղաքամիները և կոմունիստական բջիջները Կարմիր բանակում, կոմյերիտականները Կարմիր բանակում և այլն:

Ինչպես է կառուցված Կարմիր բանակը: Կարմիր բանակի կազմը, թվեր, վորոնք նկարագրում են Կարմիր բանակը, վորպես ՍՄՇՄ-ի բոլոր ժողովուրդների աշխատավորության բանակ, քաղվածքներ Կարմիր բանակի մասին Սորհուրդների համագումարների վորոշումներից, Կարմիր բանակի կազմակերպության սխեման և այլն:

ՄԱՐՏԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ. ՀՐԱՁԳԱՅԻՆ ՓՈՐՁԱՌՈՒԹՅՈՒՆ. ՏԵՂԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ. ԿԱՆՈՆԱԳՐՔԵՐ. ՍԱՊՅՈՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾ

«Փոխանակ զբաղվելու վերացական-տեսական հարցերով, պետք է ծանրության կենտրոնըն այժմ փոխադրել առորյա, անմիջական, ընթացիկ զործնական աշխատանքի ուսումնասիրության վրա»:

Ռազմագիտական ընկերության շամախուրեհակառն խորհրդակցությանն արեստանամ ընկ. Ֆրունզեյի նախից:

Վերը, ռազմական արտադարոցական աշխատանքի մեթո-

դիկայի հարցերը քննելիս նշեցինք մի շարք կանոններ, վորոնցով կարելի յե դեկավարվել այդ աշխատանքը տանելու ժամանակ, կրկին անգամ հիշեցնենք— 1) խուսափելով պարապմունքին ուսուցման բնույթ տալուց, աշխատանքի մեջ զուգակցել գործնական ոգտակարությունը զբաղեցուցիչ և զվարճալի տարրի հետ. 2) Վորքան կարելի յե քիչ թեորիա և շատ գործնական աշխատանք. 3) Վորքան կարելի յե քիչ պատմություն և շատ ցուցադրողականություն. 4) Ամբողջ աշխատանքը տանել հայտնաբերելով և կենտրոնացնելով կարմիր բանակայիններին ինքնագործունեյությունը և 5) աշխատանքը կազմակերպել ճկուն և ամեն մի տարբեր դեպքում գործադրել աշխատանքի բազմազան ձևեր, խնդիր գնելով անպայման ընդգրկել վաշտի կարմիր բանակայիններին մեծ մասը: Այդ պայմանները լինանկյունում պետք և պահպանվեն առանձնապես այն դեպքում, յերբ մշակվում են ուղղման խնդրական հարցեր— որինակ՝ հրաձգային գործը, մարտավարութույն, տեղագրություն և այլն:

Հ Ր Ա Ձ Գ Ա Ր Ա Ն

Ամենից առաջ կանգ առնենք հրաձգային գործի վրա: Հրաձգային գործը լինանկյունում պետք և կառուցվի վոչ կանոնազրբի, վոչ «ելեքտրոֆիկացիայի յենթարկված հրացանի», և վոչ ել հրացանի քանդելու և հավաքելու վրա: Այդ աշխատանքի ծանրության կենտրոնը պետք և հրաձգարանը լինի: Հարյուր անգամ կարևոր և լինանկյունում ունենալ ամենատարրական հրաձգարանը, քան թե կազմակերպել գեղեցիկ, բայց ըստ եյության անոգուտ և միայն պլակատներ կախ տված «ուղղման բաժին»:

Ամեն մի լինանկյան անհրաժեշտ և ձևք բերել մի յերկու գործիքներ կոտորիկներով կրակելու համար: Յեթե միջոցներ կան, լավ և ունենալ փոքր տրամաշափի հրացան: Յուրաքանչյուր լինանկյունում կարելի յե ունենալ ձգարան (10—20 քաջլ յերկարությամբ) փոքր տրամաշափի հրացանով կամ կոտորիկներով կրակելու համար: Լինանկյան պատը պնդակներից ապահովելու համար հարկավոր և միայն մի վահան, հնարավորության դեպքում մի արկղ, լիքը ավազով: Ձգարանի անհրաժեշտ պարա-

զաներն են թիրախներ^{*)}, ամենաանհրաժեշտ գործիքները, — նը-
շանառության հաստոց, հաշիւի (հատուկ), դիաֆրագմա, լուսար-
ձակ թիրախներ և այլն: Այս բոլոր գործիքները հարկավոր և
կենտրոնացնել մի տեղ, կահավորել մի «հրաձգության կատա-
րելագործման անկյուն», վորտեղ միաժամանակ հրաձգության
նախապատրաստական վարժություններ են տարվում (նշան առ-
նել և այլն):

Չգարանի և հրաձգության կատարելագործման անկյու-
նին կից պետք և ղեկավարներից կանոնավոր կերպով հերթա-
պահություն սահմանել, վորոնք պետք և հետևեն հրաձգության
գործին և հրահանգներ տան վարժություններ կատարող բոլոր
կարմիր բանակայիններին:

Հ Բ Ա Ձ Գ ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն Ն Ե Ր

Վաշտային ձգարանում անհրաժեշտ և կանոնավոր կերպով
կազմակերպել հրաձգություններ փոքր տեսակի հրացաններից
և ննարավորության ղեկավարման քիչ լիցք ունեցող փամփուշտ-
ներով: Միշտ ձգակելով վոր հրաձգությունը լինի զբաղեցուցիչ
և հետաքրքիր, մտցնելով հրաձգության մեջ մրցակցության
տարր, միաժամանակ պետք և այնպես անել, վոր հրաձգու-
թյունը փամփուշտների աննպատակ վատնում չզգանա: Դրա
համար կարևոր և, վոր՝ առաջինը, տանելով հրաձգությունը,
կարմիր բանակայինների մեջ դաստիարակել փամփուշտները խը-
նայողաբար գործադրելու գիտակցություն, քանակով չտարվել,
քիչ արձակել, բայց արձակածը խոշոր չափով նպատակին հաս-
ցնել: Յերկրորդը՝ ողտագործել հրաձգությունը և նրա արդ-
յունքները, հաղորդելու կարմիր բանակայինին հրաձգային գոր-
ծից ամենակարևոր գործնական տեղեկությունները: Դրա հա-
մար կատարել հրաձգության արդյունքների կոլլեկտիվ քննու-
թյուն, թիրախների զննություն, ղիպկության գնահատական և
այլն:

Հրաձգությունները պետք և կատարվեն ղեկավարի անմի-
ջական հսկողության տակ, վորը հետևում և հրաձգության ըն-
թացքին, հրահանգում և կարմիր բանակայիններին, ղեկավարում

^{*)} Վաշտի ձգարանի համար ավելի լավ և բացի նորմալ թիրախներից,
գործադրել մարզական կոլոր թիրախներ №№ 5, 6 իսկ հեռանկարային պլան
ունեցող ձգարանի համար, մարզկանց, կենդանիների ֆիզիոլոգներ, թիթեղյա
փոքրիկ զինվորներ և այլն:

անհատական մրցությունները և այլն: Անկախարի համար հատկապես կարևոր է անհատապես ուսումնասիրել ամեն մի հրաձիգի, ամեն մեկին առանձին ցուցումներ տալ, հանձնարարություններ անել:

Պարհուրդ և տրվում ձգարանի մշտական հաճախորդներին՝ մասնակիցներին, տալ հատուկ հրաձգային հաշվառման զրքայիներ, վարտեղ և նշանակել նրանց հաջողություններն ու հրաձգության արդյունքները:

ՀՐԱՁԳԱՅԻՆ ԽՄԲԱԿ

Հրաձգային գործով այնչի հետաքրքրող կարմիր քահակայիններին պետք է կազմակերպել հրաձգային խմբակ:

Յուրաքանչյուր հրաձգային խմբակում պետք է ընդգրկել այնպիսի հրաձիգներ, վորոնք միատեսակ պատրաստականություն ունին: Անհրաժեշտության դեպքում կարելի չէ կազմակերպել մի քանի համանման հրաձգային խմբակներ, Հրաձգային խմբի պարապմունքների ծրագիրը իր մեջ ընդգրկվում է մի շարք հետևողական, գործնական հրաձգություններ, նրա արդյունքներին համապատասխան մշակմամբ: Ահա որինակի համար խմբակի հրաձգային ամենատարրական պարապմունքի ծրագիրը:*)

Ինչպես դիպուկ կրակել

ԹԻՐԱՅԻ. կոյ-ը և, նայած տարածութայն, հրացանաձիգի վորակին, 10 մետր տարածութայն վրա կատարելներով կրակելու դեպքում կարելի չէ վերցնել № 6 թիրախը:

ՑՈՒՅՑ ՏԱԼԸ. վորձնական յերեք ձիգը կատարվում է ցույց տալով մի ձիգին հետո: Մնացած հրնզը կատարվում է առանց ցույց տալու:

ԳՆՀԱՏԱԿԱՆԸ. վորձնական ձիգի արդյունքների հիման վրա հրաձիգը վորում է նշանառման կետը: Պահանջներ—հինգ ձիգով № 6 թիրախի վրա խփել վորոշ քանակութամբ թվերի (աշտներ, նայած հրաձիգի պատրաստականութայն):

ՄՐՅԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ժամանակ առ ժամանակ պետք է կազմակերպել անհատական և խմբակային մրցակցություններ: Որինակ, վերև հիշված պարապմունքներն անցկացնելու ժամանակ, կարող է հայտարարվել մրցություն, թի թոյ և ամենից զի-

*) Հիսնականում սա զրված է ակումբային հրաձգային խմբակներին ծրագրի համար:

պուկ հրաձիգը»։ Յուրազգազրվածներին ամեն մեկն իրավունք է ստանում վորոշ քանակությամբ փամփուշտներ կրակելու։ Հրաձգություն համար վորոշ ժամանակ է տրվում։ Բոլոր ցանկացողներն այդ ժամանակվա ընթացքում հրաձգության մեջ իրենց ուզածի պես կարող են փորձառություն ձեռք բերել։ Արդյունքները ձգարանի հերթապահի կողմից միշտ հաշվի չեն առնվում և նշանակվում։ Նշանակված ժամանակին բոլոր հրաձիգները բերում են իրենց մրցակցական թիրախները, վորոշք բոլոր կողմերի բանակայինների ներկայությամբ ղեկավարի կողմից նայվում և իրենց գնահատականն են ստանում։

ԽՄԲԱՎԱՅԻՆ ՀՐԱՁԳՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Յեթև լինանկյունը հնարավորություն ունի գտնել թեկուզ և ժամանակավորապես, անհրաժեշտ քանակությամբ հրացաններ, կարելի չէ, բայց մրցակցություններից, կազմակերպել խմբակային և «մենամարտային» հրաձգություններ։

Այդպիսի հրաձգության ելույթները կայանում և հետևյալում։ Արխնակի համար, 6 հրաձիգներ են, նրանք բաժանվում են 2 մասի, ամեն մի խմբի մեջ 3-ական հոգի։ Մեկը այդ խմբից անվանվում և կարմիր, մյուսը կապույտ։

Ամեն մի հրաձիգի սույժ կանգնեցվում է ընկնող թիրախ, վորը պայմանորեն կատարում է «հակառակորդ» հրաձիգի դերը։ Թիրախների ընկելուն դիտելու համար, յուրաքանչյուր խմբում նշանակվում են հակառակորդի խմբից դիտողներ։ Դիտողը պարտականություն մեջ է մտնում դիտել ընկնող թիրախները, հենց վոր թիրախն ընկնում է, նա պարտավոր է իսկույն և յեթ համապատասխան հրաձիգի կրակը գաղաբեցնել և հանել նրան շարքից։

Հրաձգությունը շարունակվում է մինչև այն ժամանակ, քանի դեռ այս կամ այն խմբի թիրախները հակառակորդի կողմից չեն զցվում։ Այն խմբակը վորի թիրախները զցվում են, արդեն համարվում և պարտված։

ՄԱՐՏԱՎԱՐԱԿԱՆ ՅԵՎ ՀՐԱՁԳԱՅԻՆ ՄԱՐՏԱՎԱՐԱԿԱՆ ԽՆԳԻՐՆԵՐ

Ինչպես հրաձգային գործում, անպես էլ մարտավարական հարցերի մշակման ժամանակ պետք է խուսափել նրանց տեսական, չոր ու ցամաք և վերացական բնույթ սալուց։ Յեթև հրաձգային աշխատանքի հիմնական միջոցը հանդիսանում է

հրաձգութեանը, ապա մարտավարական աշխատանքի հիմնական մեթոդը կլինի մարտավարական, հրաձգային—մարտավարական խնդիրը և այլն:

Մարտավարական խնդիրները ավազով արկղի վրա կարող են բազմաառնակ լինել: Սկզբի շրջանում, ղեռ յերիտասարդ կարմիր բանակայինի հետ, վորը ղեռ այնքան էլ ծանոթ չե մարտավարութեանը, կարելի չե սկսել վոչ բարդ խնդիրներէից, որինսկ այս տեսակի:

Անհատ հրաձգի հումար

Վորտեղ սեղավորվել, Հակառակորդի վաշտը, զբաղելով այսինչ կետը, (հրաձգային կամ գնդացրային) կրակ և բացել ավելի վաշտի վրա: Վորտեղ և ինչպես դուք պետք և տեղավորվեք:

Գիմացը գեթե՞ Է: Մեր հրաձգային ջոկը ուղարկված և պահպանելու հարձակվող վաշտի աջ թևը:

Դուք այդ վաշտի հրաձիգն եք, գտնվում եք վաշտից դուրս վորտեղ գտնու: Հակառակորդի կողմից յերեացել են մի քանի սխիստություններ՝ բոս յերեւոյթին դեպքը, վորք առաջ և շարժվում դեպի մեզ: Ինչ պետք և անեք դուք:

ՀԵՏԱՆՈՒՋՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ: Ջոկը հետախուզութեան մեջ և նրա կորիզը գտնվում և լանջի վրա, ինչ վոր ծառի մոտ: Դուք ձեր ընկերոջ հետ հասել եք ինչ վոր բարձունքի և նկատել, վոր մյուս բարձունքից 500 քայլի վրա դեպի ճանապարհն են իջնում հակառակորդի յերկու հետախույզներ: Ինչ պետք և անեք դուք:

Ջոկի հումար

ՀԱՆԱՌԱԿՈՐԳԸ ՀԱՐՁԱԿՎՈՒՄ Ե: Հակառակորդը հարձակման և անցել մեր հրաձգային ջոկի վրա: Ձեր ջոկին հրամայված և կանգնեցնել հակառակորդի խմբի առաջխաղացումը: Ինչ են անում ջոկի հրամանատարը և հրաձիգները:

ԻՆՉՊԵՍ ՀԱՐՁԱԿՎԵԼ, Հակառակորդը մեր զբաղված վայրից յերկու կիլոմետր առաձուլեան վրա զբաղվում և ինչ վոր կետ: Մեր ջոկին, վորը թշնամու վրա հարձակման անցնող դասակի կազմի մեջ և, հրամայված և հարձակվել աջ թևի վրա և զրոհել հակառակորդին: Ինչ պետք և անեն ջոկի հրամանատարները և հրաձիգները, ինչպես պետք ն նրանք առաջ խաղան, և կրակ բանան:

Կարմիր բանակայինին մասնակից զարձնելու և հետաքրքրելու համար, մարտավարական խնդիրները լուծումը պետք և ընթանա մրցակցութեան հիմունքներով: Անհատ կարմիր բանակայինին առաջադրված խնդիրն, առաջարկվում և կարմիր բանակայինների այն խմբին, վորոնք հավաքված են ավազով լի արկղի մոտ: Մասնակցողներից ամեն մեկը խնդիրը ինքնուրույն կերպով լուծում և և այնուհետև ընդհանուրի կողմից քըն-

նության անհետ համար զեկուցում է իր արած հետևության
մասին: Զոհի համար վերցրած ինդրի լուծման ժամանակ, մաս-
նակցողներից առանձնացվում է մեկը, — ջոհի հրամանատար,
վորը և բաժանում է զերերը մնացածների միջև և հանձնարա-
րություններ տալիս:

Ժամանակ առ ժամանակ կարելի չե կազմակերպել մրցա-
խաղեր, խնդրի լուծման համար մրցանակ տալով այն կարմիր
բանակայինին, վորը լավագույն արդյունքներ և ցուցանանել:

ՄԱՐՏԸ ԱՎԱԶՈՎ ԼԻ ԱՐԿՂԻ ՎՐԱ

Յերկկողմանի խաղի-խնդրի թվին է պատկանում մարաբ
ավագով լիքը արկղի վրա: Խաղը անցկացնելու համար զեկա-
վարը արկղի վրա պատրաստում է անհրաժեշտ սեղեֆը, շաշկանե-
րը (փայտիկներ) և չափացուցական քանոնը: Արկղը միջնապատով
յերկու մասի բաժանելու կարիք չկա, քանի վոր հակառակորդները
միջև չեղած տարածությունը, համեմատած նախկին խնդիրները
հետ, աննշան է, ընդամենը մեկ յերկու վերստ և յերկու կողմերը
կարող են տեսնել իրար:

Խմբակին հանձնարարություն տալու զեպքում խնդիր
ստացողներին կարելի չե չհեռացնել արկղից, այլ տալ մյուսի
ներկայությամբ, քանի վոր հակառակորդներն իրարից այդքան
մոտ տարածության վրա գտնվելով ամեն մեկը կարող է մյուսի
խնդիրը վորոշել:

Բաժանելով խաղացողներին յերկու մասի, զեկավարը հայտ-
նում է նրանց ամեն մեկի խնդիրները: Մեկ կողմին տրվում
է պաշտպանության խնդիր, մյուսին նահանջի: Խնդիրները մո-
տավորապես այսպես են ձևակերպվում.

ՊԱՇՏՊԱՆՎՈՂԻ ՀԱՄԱՐ, Հակառակորդը՝ մոտ մի վաշտի չափ ուժերով հար-
ձակվում է այս ինչ կետի վրա, նպատակ ունենալով զբաղելու յենթադրերը
կայարանը (յեթե քարեղբի վրա չկա, կարելի չե ասել, վոր գտնվում է շրջա-
նակից դուրս): Մեր վաշտին հրամայված է համառորեն պաշտպանել կայարանը,
մինչև նոր, ոճանդակ ուժերի հասնելը: Թե աջ և թե ձախ, մենք զորամասեր
չունենք: Մեր վաշտը զբաղվում է այսինչ շրջանը (տեղական առարկաներով՝
ձառ, շենք և այլն նշանակել պլանի վրա): Դասակին, վորի կազմի մեջ մտնում
է համապատասխան ջոհը, հրամայված է պաշտպանելու այսինչ ձևակառ: Զոհը
առաջ է քաշված առաջին գիծը և հրամայված է տեղավորվել այս ինչ վայրում
և պատրաստվել պաշտպանության:

Տեղավորման վայրի մասին բոլոր տվյալները ջոհին տալիս է զեկավարը:
Զոհի հրամանատար ցույց է տալիս միայն մարզկանց տեղավորման վայրը և
պլանի վրա նշանակում այդ շաշկաներով:

ՀԱՐՁԱԿՎՈՒԹ ԸՆԴՈՒՄ. Հակառակորդը մտա մի վաշտի շափ ուժերով բեր-
նել և աշխնչ տեղը. նպատակ ունենալով պաշտպանել յերկաթուղային կայա-
րանը: Մեր վաշտին հրամայված և գրավել կայարանը: Գոտակին հրամայված և
հարձակում գործել այս ինչ ուղղութեամբ, գրավել հակառակորդի վաշտի այս-
ինչ շրջանը: Ձեզին, վորը գտնվում և աշխնչ գոտակի կազմի մեջ, հրամայված և
աշխնչ ուղղութեամբ հարձակման անցկենալու և գրոհելու հակառակորդի աջ
(կամ ձախ) թե՛վը:

Հակառակորդի թե՛վից գրոհելը նոր միջանկյալ ավյալներ
մտցնելու տեսակետից ավելի հետաքրքիր և և դրա համար ել գրո-
հի ուղղութեանը տալու դեպքում, ավելի լավ և խաղը կատարել
թե՛վերի մասում:

Յերբ վոր հանձնարարութեանները արված են, ղեկավարը
առաջարկում և յերկու ջոկերին ել տեղավորվել պլանի վրա,
մարդկանց տեղ զնելով շաշկաներ: Յերկու կողմերի դասավորու-
թեանը ամենամանրակրկիտ կերպով քննվում և, գնհատվում
տարբեր տեսակետով, բայց յերբեք չփոխելով գրաված վայրը և
առանց ղեկավարի գիտութեան տեղից չշարժելով շաշկաները:

Հենց այդտեղ ել արվում են մի շարք հարցեր, մտքովում
են նոր միջանկյալ ավյալներու Հարց և արվում՝ ինչպիսի կրակ
և բանում հարձակվող ջոկը կամ թե մատնանշվում և, վոր հար-
ձակման անցնող ջոկը ընկել և պաշտպանութեան հեռավոր գըն-
դացիբային կրակի տակ և այլն:

Այնուհետև ղեկավարն առաջարկում և առաջ շարժվել հար-
ձակվող ջոկին՝ թե՛թե գնդացիբային կրակի հեռակայութեանից
1000-1200 մետրի վրա, հարցեր տալով այդ ջոկը ներկայացնող ան-
ձանց—ինչպիսի կարգով կկատարի ջոկն այդ առաջխաղացու-
մը, նրա շարժման արագութեանը, ինչպիսի մատուցյնելով
և ուղղվում ջոկը, արդյոք կրակ կբանա, իսկ յեթե բանա, ապա
ինչպիսին և ինչպիսի նշանացուցցով:

Նայած թե ինչ պատասխաններ կտա հարձակվող ջոկը,
հարցեր են արվում պաշտպանվողներին: «Գուք 1500 մ. տարա-
ձութեան վրա նկատել եք վազելվազ առաջ շարժվող հրաձիգնե-
րի, ինչ պետք և անեք: 1200 մետր տարածութեան վրա, բոր
ձուներում յերեք մարդ են յերեացել, վճրը պիտի լինի ձեր վո-
րոշումը և գործուցութեանը: Թե՛թե գնդացի կրակի հեռավորու-
թեան վրա գտնված հարձակվող ջոկը ժամանակավորապես կանդ
և առնում և ղեկավարը նորից ստուգում և նրա գրութեանը և
հարցեր և տալիս:

Գոտակի հետևյալ առաջախաղացումը կարելի չի տալ 100—

300 մետր տարածութեան վրա: Դա կլինի այն տարածութեանը, վորից գործել են սկսում նաև հրացանները: Նորից հարցեր են արվում—հարձակողին (որինակ՝ «ձեր զեմ յերկու հրաձիգներ են յերևացել, ինչ պետք է անեք»): Հարձակող ջոկին մի շարք այնպիսի հարցեր են արվում, վոր վերաբերում են բացի կրակից նաև ջակի առաջախաղացմանը: «Ինչպես պետք է առաջ շարժվեն հրաձիգները: Ձեր ջոկի վրա հրացանի կամ գնդացրային կրակ է տեղում, ինչ պետք է անեք: Յեթե պետք է շարժվեք, ապա ինչպես: Առաջինը ով կգնա, ինչպես պետք է նա առաջ շարժվի: Ինչ պետք է անեն նրանք, վորոնք տեղում են մնացել: Հրաձիգներից մեկը սպանված է, ջոկի հրամանատարը վերափորված է և մարտի գաշտում, ինչ պետք է անի ջոկը: Ով պետք է հրաման տա և այլն»:

Այս կերպ խաղը հասցրվում է մինչ այն աստիճանին, վորից կարելի չէ սկսել գրոհը: Այդ գրութեան մեջ մասնակիցներին հետ միասին ղեկավարը քննում է այն հարցը, թե ջոկն ինչպիսի կազմով ավյալ տեղը հասավ, ինչպիսի դիրք կրոնի գրոհի նկատմամբ և գնահատում է ջոկերի փողոցարձ գրութեանը պաշտպանութեան համար տեղ գտնելու և գրոհի յեկալետ վորոնելու տեսակետից: Խաղը վերջանալուց հետո կատարում է յուրաքանչյուր կողմի գործողութեանների վերլուծումն: Յեթե կարմիր բանակայինները ծանոթ են քարտեզին, խնդրի լուծումը կարելի չէ բացատրել և քարտեզի վրա: Ծամբարային պայմաններում լավ է կազմակերպել խնդիրների լուծում, անմիջապես գաշտում, տեղանքի վրա:

ՍԱՐՏԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԽՄԲԱԿ

Յեթե սկզբներում մարտավարական խնդիրների լուծումը կարող է պատահական կերպով ընթանալ, ապա հետագայում, հետաքրքրվող կարմիր բանակայիններին պետք է կազակերպել խմբակներում, վորոնք մշակում են առանձին մարտավարական խնդիրներ, այն է՝ «Ինչպես հետախուզութեան կատարել» «Ինչպես հարձակվել» «Ինչպես պաշտպանվել» և այլն:

ՏԵՂԱԳՐԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ԼԵՆԱՆԿՅՈՒՆՈՒՄ

Տեղագրութեանը, ինչպես և մարտավարութեանը, պետք է կառուցված լինի գործնական աշխատանքի և առանձին խընդիրների լուծման վրա: Այդպես էլ պետք է կառուցված լինի

և տեղագրութեան խմբակներն աշխատանքը Անա մի քանի գործնական խնդիրներ խմբակի համար — «տեղանքը և քարտեզ»:

Ռեյեմի կառուցումը ավագով լի արկղի վրա

Ղեկավարն առաջարկում է արկղի մտա հավաքվածներնց մեկին ավագի վրա գանձով թիակը վերցնել և քանդել արկղի ավազը՝ կազմելով քարձուռքներ և փորվածքներ, ինչպիսի ձևի ուղում է լինի: Յույց տալով անհավասարութեան այս կամ տեսակը, հարց է տալիս մեկ կամ մյուս կարմիր բանակայինին, ինչպես է կազմվում այս, ինչպես այն և այլն, միտամանակ բացատրելով այն բոլորը, ինչ կարմիր բանակայինները չգիտեն: Կարմիր բանակայինները թիակով ուղղում են անհավասարութեանները, ավագի վրա տնկում են կամ գնում տեղական առարկաներ, նշում ջրային տարածութեանները, ճանապարհ անցկացնում և այլն:

ԻՆՉ Ե ՄԱՍՅԱԼԸ

Գործնականորեն ցույց տալով մասշտաբը, ղեկավարը առաջարկում է խմբակին գծել թերթի վրա սենյակի հատակագիծը, ավագով լի արկղը, սեղանը և այլն, և ինքնուրույն կերպով մի շարք խնդիրներ լուծել, որինակ՝ վոր հատակագիծն է՞ ավելի խոշոր, չե՞ք մեկի մասշտաբը $\frac{1}{1000}$: Իսկ մյուսինը $\frac{1}{2000}$ ական է և քանի անգամ: Գուր նկարիչի մտ նկարվել էք ամբողջ հասակով, ըստացել 5 սանտիմետր մեծութեամբ (հասակի) մի նկար, իսկ ձեր հասակը 155 սանտիմետր է: Փոքր ձեր հասակների մասշտաբը:

Հատակագիծը հանելու ինչպիսի մասշտաբ է հարկավոր գործադրել, վորպեսզի 4 քառակուսի կիլոմետր տարածութեանը դուրս գա 100 քառակուսի սանտիմետր մեծութեամբ և այլն:

ԻճԵ և կողմնացույցը: Ղեկավարը ցույց է տալիս կողմնացույցը, բացատրում նրա կառուցվածքը և առաջարկում հենց սենյակում ցույց տալ, վոր կողմն է հյուսիսը, վորը հարավը, արևելքը և արևմուտքը: Գնելով կողմնացույցը ավագի վորեև սեյիֆի վրա, այնպես վոր սլաքի սե կողմը ցույց տա «Ն» տառը, ղեկավարը մի շարք հարցեր է տալիս, թե կողմնացույցի նկատմամբ վոր կողմն է գանձում այսինչ գյուղը, այսինչ բարձրունքը և այլն: Այնուհետև ավագի վրա կողմնացույցի սկսում են քարտեզի (կամ հատակագծի) կողմնորոշման աշխատանքը: Խմբակին առաջարկվում է կողմնորոշել այն պլանը, վորի վրա ավագով լի արկղում ստացված է սեյիֆային պլանը, բացատրելով, ինչպես կողմնորոշել և այլն:

ԻճԵՎԱԿԱՐԳԱԷ ԲԱՐՏԵԿԸ: Ղեկավարը ցույց տալով կարմիր բանակայիններին քարտեզը, առաջարկում է արկղի մտա հավաքված կարմիր բանակայիններին վերցնել մի մի թերթ թուղթ և մատիտով գրել թղթի վրա այն բոլորը, ինչ վոր արված է ավագով լի արկղում:

ՌԵԻՆՔԸ ԸՍՏ ԱՂԱՆԻ: Ղեկավարը տալիս է խմբակին պլանը և առաջարկում է այդ նույնն անցկացնել ավագով լի արկղի վրա:

ԿԱՅԱԶՈՐԱՅԻՆ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԸ

Աշխատանքի խնդիրն է հանդիսանում կայագորային ծառայութեան

կանոնադիրքը լեւանկյունում ուսումնասիրելը:

Այդ դեպքում խնդիրը հետեւյալ պատկերն է ստանում:

Ժամապահի մաս է զալիս պարետը, առջարկում է հանել կոշիկներն ու
ցույց տալ փաթաթանները: Ինչ է անում ժամապահը:

Գնդի հրամանատարն անցնելով ժամակեալի մասով, հանում է զբառը և
առջարկում է ժամապահին պահել այն: Ինչ է անում ժամապահը:

Պաշտանվող շենքի կտուրն է բարձրացել ինչ վոր մի մարդ: Ինչ է ան-
ում ժամապահը:

Փոխադիրը հրամայում է ժամապահին իրեն հանձնել հրացանը: Ինչ է
անում ժամապահը

Ժամակեալի մասով անցնող վարկե մարդ ժամապահին հայտնեց: Ժամապահը
սուլճով կանչում է փոխադիրին: Ինչ է անում փոխադիրը:

Ինչու են բանտարկայալններին տեղափոխում առանձին շենքերում:

ՍԱՊՅՈՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸ

Ինչ վերաբերում է լեւանկյան մեջ տարվող սաղյուրական աշխատանքին,
ապա հիմնականում այդ պետք է անել գործնականորեն մոզերներ, խրամա-
տներ, կամբջակներ, պատրաստուելու հիման վրա, և այլն: Այդպիսի աշխատանքի
շուրջը պետք է ստեղծել սաղյուրական գործի զանազան խմբակներ:

ՌԱԶՄԱԿԱՆ ՏԵԽՆԻԿԱ, ՔԻՄԻԱ, ԱՎԻԱՑԻԱ, ԾՈՎԱՅԻՆ ՆԱՎԱՏՈՐՄ

«Մենք պետք է մեր տեխնիքական թերու-
թյունները լրացնենք նաև նրանով, վոր ան-
մեն մի կարմիր բանակային պատկերացում
ունենա տեխնիքական այն միջոցների մասին,
վորոնք պետք է գործադրվեն հակառակորդի
կողմից: Յեթե մենք այդ պատկերացումը տանք,
յուրաքանչյուրը կտեսնի և կիմանա, թե ինչ պետք
է ուղղված լինի իր դեմ և գործնականում կտես-
նի այդ տեխնիքական միջոցների գործադրու-
թյունը, ապա մենք կարմիր բանակի անձնական-
կազմի կոլման և մարտական դաստիարակու-
թյան տեսակետից շատ բանի կհասնենք»:

Ռազմագիտական ընկերության խորհրդակ-
ցությունում արհասանած ընկ. Քրուեգեյի
ձառից:

Ռազմական տեխնիկան, քիմիան, ավիացիան, սրանք լե-
ւանկյան ռազմական աշխատանքի շնորհունակ հարցերից են:
Կարելի չէ միշտ նկատել, վոր այդ հարցերով կարմիր բանակա-

յինները շատ ավելի յեն հետաքրքրվում, քան մյուս հարցերով: Այդ յերևույթը միշտ էլ չի նշանակում, թե կարմիր բանակա-
յինն անպայման ուզում է ուղղմական գործը սովորել, այլ ուղ-
ղակի ցանկություն է ունենում բանակում սովորել մի շարք
տեխնիքական գիտելիքներ, վորոնք հետո նրան առորչա կյաք-
քում, գործարանում, գյուղատնտեսության մեջ կարող են պետք
գալ: Հետաքրքրությունը զեպի տեխնիկան առանձնապես նկատելի
յե լինում մասնագիտական զորամասերում, ուր կարմիր բանա-
կայինն առանձին հափշտակությամբ նվիրվում է մասնագիտա-
կան ուսուցման՝ մոտորի, հեռագրային և հեռախոսային գործի
ուսումնասիրությանը և այլն: Իիքնին հասկանալի յե, վոր սխալ
կլիներ վտանգալ կարմիր բանակայինի այդորինակ հետաքր-
քրությունից և հնարավորություն շտալ նրան թույլատրելի սահ-
մաններում բավարարել այդ հետաքրքրությունը: Ընդհակառակը,
այդ անհրաժեշտ և բավարարել, զնել պետք յեղած հունի մեջ և
ողտազործել մարտիկի դաստիարակության խնդրի համար: Այդ
պատճառով ուղղմական աշխատանքի ամեն մի կողմակերպչի
առաջին պարտականությունն է ժամանակին արձանագրել կար-
միր բանակայինի տեխնիկայի նկատմամբ ունեցած կենդանի հե-
տաքրքրությունը և ողտազործել այդ կենտրոնացնելու կարմիր
բանակայինների ուշադրությունը ուղղմական տեխնիկայի հար-
ցերի վրա և ծանոթացնել նրանց տարբեր տեսակների հետ:

ԻՆՉԻՆ ՊԵՏԲ Ե ԶԳՏԵԼ

Հիմնականը, վորին պետք է ձգտել ուղղմական տեխնիկայի
հարցերի շուրջ յեղած աշխատանքներում, այդ այն է, վոր կար-
միր բանակայինները հասկանան պայքարի զանազան տեխնի-
քական միջոցների նշանակությունը, վերացնելով այն անա-
ռողջ վերաբերմունքը, վոր յերբեմն ունենում են կարմիր բանա-
կայինները զեպի մոշ իրենց զենքի տեսակը, (որինակ հեծելազորը
հետևակի մասին), պետք է ամեն կերպ բացատրել կարմիր բա-
նակայինին միաձուլության, կենտրոնացված ջանքերի և բոլոր
տեսակի զենքերի համազործակցության անհրաժեշտությունը
մարտի և ուսուցման ժամանակ:

ԶՊԵՏԲ Ե ՎԱՄԵՑՆԵԼ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆԻՆ

Սոսելով ուղղմական տեխնիկայի պարզարանման մասին,
պետք է հատկապես զգուշացնել մի խոշոր սխալից խուսափելու

մասին, վորը հաճախ նկատվում է աշխատանքի մեջ: Այդ սխա-
լը կայանում է նրանում, վոր ժամանակակից տեխնիկայի
հզօրությունը, ապագայի պատերազմներում նրա ունեցած
նշանակութունը պարզաբանելու ժամանակ թույլ են արվում
չափազանցությունների կամ գույների անտեղի խտացում: Դրա
հետևանքով մարտական վոզու բարձրացման փոխարեն կարմիր
բանակայինների մեջ յերկչոտ տրամադրություն է ստեղծվում
զեպի ապագայի պատերազմները և թերահավատություն հակա-
ռակորդի տեխնիքական միջոցների դեմ պաշտպանվելու նկատ-
մամբ: Այդ սովորը ընկ. Ֆրունզենի իր մի ճառում ասել է «Տեխ-
նիկան ապագա ճակատամարտերի զաշտերում վոչ միայն ան-
միջական նշանակութուն պետք է ունենա այս կամ այն նյու-
թական վնասը հասցնելով, այլ և պետք է ունենա միջանկ-
յալ, կողմնակի դեր, բարոյական ազդեցություն գործելու տես-
կետից: Հաճախ նա անմիջական նյութական վնաս հասցնելու
սահմաններից շատ հեռուն է անցնում: Շատ հաճախ հաջողու-
թյունը վորոշվում է վոչ թե նրանով, վոր Ֆրիդրիքսպես հակառ-
կորդի շարքերից զուրս է նետում շարքային Ֆրիդրիքսական ուժի
մի մասը, այլ և նրանով, վոր այդ փաստը բարոյապես ճնշող
ազդեցություն է ունենում մնացածի հոգեբանության վրա, միաց-
նելով նրա մեջ դիմադրության ընդունակությունը: Մենք պետք
է մեր նախորդ կատարելիք աշխատանքով տանք տեխ-
նիկայի իսկական դերի ճիշտ հասկացողությունը և նրա իսկա-
նանշանակությունը: Մենք պետք է ասենք, վոր այնուամե-
նայնիվ վճռական դերը տեխնիկային չի պատկանում: Տեխնի-
կայի հետևում կանգնած է կենդանի մարդը, առանց վորի տեխ-
նիկան մեռած է»: Ֆրունզեյի այս խոսքերը պետք է հիմք ծա-
ռայեն ռազմական տեխնիկայի հարցերի շուրջ տարվող աշխատան-
քում: Պետք է առանձնապես բացատրել կարմիր բանակայինների
տեխնիքական միջոցներից պաշտպանվելու ձևերը և խիստ կար-
գապահության ու մարտական վոզու դերը, վորոնք զրավական են
տեխնիկայով գերազանցող թշնամու հարձակումը յետ մղելու
համար:

ԶՐՈՒՅՑՆԵՐ

Անցնելով լինանկյունում և ռազմական տեխնիկայի հար-
ցերի լուսաբանման վերաբերյալ աշխատանքի կոնկրետ ձևերի

նշման, ամենից առաջ պետք է մատնանշել աշխատանքի բանա-
վոր ձևը — գրույցը: Յեթե այդ ձևը սակավ ոգտակար է այնպիսի
բնագավառի համար, վորպիսին են հրաձգային գործը կամ մար-
տավարությունը՝ ապա այս դեպքում նա հաջողությամբ գոր-
ծադրելի չէ: Կարևոր է, վոր գրույցը լինի բավականաչափ հե-
տաքրքիր և զբաղեցուցիչ, պատկերավորվի պրակտաներով, նկար-
ներով և մինչև իսկ մոգական լապտերով: Այն դեպքում, յեթե
կարմիր բանակայինները մեծ հետաքրքրություն կցուցանան
ապմական տեխնիկայի հարցերի շուրջ՝ տարվող գրույցների
նկատմամբ, ցանկայի չէ, վոր այդպիսի գրույցները տարվին
սխառմատիկոսին, հետևողական կերպով և վորոշ ծրագրով: Անա,
վորպես որինակ, «ինչպես են այժմ պատերազմում» նյութին
վերաբերվող մի շարք գրույցներ:

**Ներգակներից ու նետերից գեպի հրեանքի, սովառնակ
չեվ սանկ:**

ժամանակակից հրեանքին չեվ ինչպես է նա կրակում.

**Ֆամաբային գրահակիրներ, սանկեր, գրահամեմեհաներ,
գրահագեցեցներ.**

Քիմիական պատերազմ.

Ոգային պատերազմ.

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԶՐԻ ՎՐԱ ՅԵՎ ԶՐԻ ՏԱԿ

Նման գրույցներ կարելի չէ տանել նաև տեխնիկայի ա-
ռանձին հարցերի շուրջը, քիմիայից, ավիացիայից, տանկերի
մասին. կառուցելով գրույցը վորքան կարելի չէ կենդանի և ցու-
ցադրական:

Պետք է զգուշացնել, վոր կարմիր բանակայիններին քիմի-
ական փորձերին մասնակցելը պետք է տեղի ունենա ղեկավա-
րի անմիջական հսկողության տակ և ամենալուրջ գործը կա-
տարում է ինքը ղեկավարը:

ՌԱԶՄԱԿԱՆ ԲԻՄԻԱՅԻ ԽՄԲԱԿ

Եզրիզողիկ փորձերից պետք է անցնել քիմիական խմբակի
կազմակերպման, կառուցելով այդ աշխատանքը փորձերի ցու-
ցադրության, ցուցադրական միջոցների, հակադրերի և այլնի
հիման վրա:

ՆԱՎԱՏՈՐՄԻ ԽՄԲԱԿ

Կարմիր բանակայիններին կողմից հետաքրքրություն լի-
նելու դեպքում, քիմիական խմբակից բացի, կարելի չէ կազ-

մակերպել մի շարք այլ տեսակի ռազմական տեխնիկային վերաբերող խմբակներ. «հաղթանակ ողբ զեմ» (ավիացիա) «Ինչ է տանկը և ինչպես կռվել նրա դեմ» «Ինչպես և կրակում ժամանակակից հրետանին» և այլն:

Բերում ենք այդպիսի մի խմբակի՝ «Կարմիր նավատորմի խմբակի» աշխատանքի ծրագրերը:

ԻնչՊԵՍԻ ՌԱԶՄԱԿԱՆ ՆԱՎԵՐ ԵՆ ԼԻՆՈՒՄ Ռազմանավի մարտական խնդիրները: Ռազմանավերի կարգերն ու տեսակները: Գծանավ, Հածանավ: Նավախմբակային ականանավ: Ականավորս: Սուզանավ:

ԻՆՉՊԵՍ Ե ԿԱՌՈՒՅՎԱԾ և ԻՆՉՈՎ Ե ԶԻՆՎԱԾ ՌԱԶՄԱՆԱՎԵՐ Ռազմանավը՝ զորպես յոգացող մի զործարան: Նավի նկարագրությունը: Զբահը, Հուր անցնելուն արգելիչ միջնադասեր, վերնակար: Արագությունը: Թափը: Նավի մեքենաները: Ական: Հրետանի: Քիմիական զենք:

ՄԱՐՏԸ ԾՈՎՈՒՄ: Նավի մարտական նշանակությունը: Ծովային հետախուզություն: Ափերի պահպանությունը: Ականակիրների և սուզանավերի հարձակումը: Հակատամարտ հակառակորդի նավատորմի դեմ: Նավատորմի մարտական մասը բանակի հետ:

ՍՈՒԶԱՆԱՎ: Նրա նկարագրությունը, կառուցվածքը և մարտական զործունեությունը:

ԻՆՉՊԵՍ Ե ԱՊՐՈՒՄ ԿԱՐՄԻՐ ՆԱՎԱՏՈՐՄԱՅԻՆԸ Կարմիր նավատորմայինի ծառայությունը և կենցաղը: Ինչպես և անցնում կարմիր նավատորմայինի որը: Ուսուցում քաղուս աշխատանք: Կայրեկամիությունը նավատորմում: Կամեքիտիությունը շեֆությունը նավատորմի վրա:

ԻՆՉՊԵՍ ԵՆ ԶԻՆՎՈՒՄ ԿԱՊԻՏԱԼԻՍՏՆԵՐԸ ԾՈՎՈՒՄ: Նավատորմի կառուցումը կապիտալիստական պետություններում: Անգլիա, Յապոնիա, Ֆրանսիա, Ամերիկա: Կարմիր նավատորմի խնդիրները:

ՄՈԴԵՆՆԵՐԻ, ԳՈՐԾԻՔՆԵՐԻ ՅԵՎ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄԸ

Կ. բանակայիններին լայն չափով պետք է մասնակից դարձնել զանազան մոդելներ, գործիքներ և ձեռնարկներ պատրաստելուն:

Կարմիր բանակայիններին հետ տարվող այդ աշխատանքը ռազմա-տեխնիքական մի շարք հարցերի գործնական բացատրություն լավագույն միջոցն է: Մոդել պատրաստելու պրոցեսում կարմիր բանակայինը գործնականորեն ծանոթանում և ապարատի այս կամ այն հարմարանքի կառուցվածքին ու տեխնիքական պրիյոսիներին, վորի մասին պատմելը և ձանձրալի չէ

և՛ դժվար Այսպես որինակ, ուղղմական քիմիայի ասպարիզում կարելի չե պատրաստել գազապատարանի, հողմաչափի մոդելը, սենյակ՝ գազային ամպի շարժումը ցուցադրելու համար, գազորոշիչ, գազազնդային մարտկոցի մոդել: Ծովային նավատորմի ասպարեզում՝ սուզանավի կտրվածքային մոդել, ականի մոդել, նավի ամենապարզ մոդել: Ավիացիայի և ոդազնացութեան ասպարիզում ոդանավակայանի, ոդապարիկի, պլանյորի, թռչող սավառնակի մոդել:

ՔԻՄԻԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Ռազմական քիմիայի լուսարանման ձևերից նշենք նաև քիմիական խնդիրները: Այդ խնդիրները կարող են լինել չափից դուրս բազմազան և կարեղ են ոդտագործվել յերեկույթներում մրցակցութեաններում և այլն:

ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԱԿԱՆ ԽՄԲԱԿՆԵՐ

Սոսկով ուղղմական տեխնիքայի հարցերի մասսայականացման մասին, չի կարելի կանգ չառնել դրա համար գեղարվեստական ձևերի ոդտագործման անհրաժեշտութեան վրա: Ռազմական աշխատանքի վոչ մի ասպարեղ չի ստացել այնքան հարուստ գեղարվեստական ձևավորում, քան ուղղմական տեխնիկան: Քիմիան, ավիացիան, տանկերը և այլն իրենց լայն արտահայտութեանն են գտել բազմաթիվ վտանավորներում, պիլյաներում, պատմվածքներում և այլն: Սրանք հաջողութեամբ կարող են ոդտագործվել յերեկույթներում, վորպես պատկերավորում գրույցների համար:

ԿԱՊԸ ՊԱԶԸ-ԱՎԻԱՔԻՄԻ ԲԶԶԻ ՀԵՏ

Վերջում պետք է շեշտել, վոր ավիացիայի, քիմիայի հարցերի շուրջը տարվող ամբողջ աշխատանքի ընթացքում, պետք է ամեն կերպ մասսայականացնել ՊԱԶԸ—Ավիաքիմը և նրա խնդիրները, կապել այդ աշխատանքը Ավիաքիմի բջիջի հետ, ոժանդակել վերջինես նրա գործնական աշխատանքում, բջիջի շարքերը քաշելով կազմի բանակայիններին: Մյուս կողմից հասկապես կարևոր է ամբողջ աշխատանքի մեջ քաշել ավյալ բջիջի ակտիվ անդամներին և ձգտել, վորպեսզի նրանք լինեն լենանկյան բոլոր աշխատանքներում նախաձեռնողները և ակտիվ մասնակիցները:

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԻ ՅԵՎ ՏՎՅԱԼ ԶՈՐԱՄԱՍԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ՏՐԱԴԻՑԻԱՆԵՐԸ

Լինանկյան ռազմական աշխատանքի հիմնական խնդիրներից մեկն է հանդիսանում:—սխտեմատիկորեն ծանոթացնել կարմիր բանակայիններին Կարմիր բանակի հերոսական անցյալին և իր զորամասի մարտական պատմությունը:

Պետք է ասել, վոր սովորաբար այդ աշխատանքի վրա քիչ ուշադրություն է դարձվում: Մինչդեռ այդ շափազանց կարևոր է: Մեր բանակի և զորամասի մարտական պատմությունից վերցրած փաստերը լավագույն նյութերն են կարմիր բանակայինների մեջ մի շարք այնպիսի բարոյական հատկություններ պատիրակելու տեսակետից, վորոնք անհրաժեշտ են Կարմիր բանակի մարտիկին: Այդ բանը գիտեր դեռ հին բանակը, վորտեղ այդ ուղղությունը տարվում էր համառ աշխատանք: Նրանք շարագրում էին զինվորներին համար հատուկ պատմվածքներ, մասսայականացնում էին հերոսներ, պատվաստում էին տվյալ զորամասի զինքի տեսակին հատուկ տրադիցիաներ և այլն: Կարմիր բանակում բանակայինին հերոսական տրադիցիաներ պատվատելն առանձնապես կարևոր նշանակություն է ստանում: Եվ այդ աշխատանքը պետք է ծավալվի անընդհատ, կ. բանակայինի բանակի շարքերում գանվելու ամբողջ ժամանակամիջոցում: Աշխատանքը պետք է սկսել կարմիր բանակայինին ծանոթացնելով իր զորամասի մարտական և վարժական անցյալին, նրա պատմությունը, տրադիցիաներին, հերոսներին և վերջացնել քաղաքացիական պատերազմի փորձի լուսաբանումով, ծանոթացնելով Կարմիր բանակի հերոսական պատմությունը և տրադիցիաներին: Պետք է ընդգծել կուսակցություն զերն այդ պայքարում վորպես կոոուցող և առաջնորդ Կարմիր բանակի:

ԲԱՂԱԲԱՑԻԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՈՐԱՑՈՒՅՑԸ

Զափազանց կարևոր է, վորպեսզի լինանկյունը սխտեմատիկորեն նշի Կարմիր բանակի և իր զորամասի պատմության կարևորագույն մոտենտները: Այդ նպատակով հարկավոր է ունենալ հատուկ «քաղաքացիական պատերազմի որացույց»: Կարմիր բանակի պատմության կարևորագույն անցքերի որերին (որինակ Պերեկոպի գրավումը, Սիրիբի ազատագրումը Կոլչակից,

Յուզենիչի յետ մղելը Լենինգրադի մոտից և այլն) պարբերաբար լենանկյունում պատրաստվում և կախվում են թերթիկ-պլակատներ, փաստի համառոտ նկարագրությունամբ, իլյուստրացիաներով, մասնակցողների նկարներով, գեղարվեստական նյութերով յեթե այդպիսին կա և այլն: «Քաղաքացիական պատերազմի որացույցի», ինչպես նաև «մեր զորամասերը» այլընթացքի շուրջը պետք և կազմակերպել համապատասխան աշխատանք:

ՄԱՐՏԱԿԱՆ ՀԻՇՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Լենանկյունում պետք և կանոնավոր կերպով կազմակերպել քաղաքացիական պատերազմներին մասնակցած հրամանատարներին, կուսակցականներին, կոմյերիտականներին և կարմիր բանանակալիններին մարտական հուշեր: Այդ հուշերն անպայման չպետք և հատուկ յերեկույթի ձև ստանան, (թեև յերբեմն այդպիսի յերեկույթներ կազմակերպելը հանձնարարվում և): Այդ հուշերը տարվում են ընկերական զրույցի ձևով, լենանկյան ամենորյա աշխատանքի ընթացքում: Հուշերը տալու կազմակերպման գործում (մանավանդ յերեկոնների կազմակերպման ժամամանակ) չափազանց կարևոր և խուսափել ամեն տեսակի կազյուն շչինայից, միտրինակությունից, կազմակերպելով այն աշխուժ և անբռնազրոսիկ, նորեկ բանակալիններին՝ հին մարտիկների կողմից արած կենդանի պատմությունների ձևով:

ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԱԿԱՆ ՆՅՈՒԹ

Հիշողությունների հետ միաժամանակ, մեծ նշանակություն պիտի ստանա կարմիր բանակի պատմությունյան վերաբերվող գեղարվեստական նյութերի լայն ոգտագործումը: Այդպիսի գեղարվեստական նյութ բավական չափով կա: Կանոնավոր կերպով լենանկյունում անհրաժեշտ և կազմակերպել ավելի գունեղ վտանանավորների, գեղարվեստական պատմվածքների ընթացանույթներ, կ. բանակալիններին մեջ տարածելով քաղաքացիական պատերազմին վերաբերվող գեղարվեստական գրականություն: Ժամանակ առ ժամանակ կարելի չե կազմակերպել հատուկ յերեկույթներ կարմիր բանակի պատմությունից և տրադիցիաներից վերցրած նյութերով, մեկ առ մեկ այդ յերեկույթներում ոգտագործել գեղարվեստական վորեև նյութ, պատմական յերգ, քաղաքացիական պատերազմի մասնակցի կենդանի պատմությունը և այլն: Ավելի լավ և այդ յերեկույթը հարմարեցնել պատմական վորոշ որվա:

ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՏՐԱԳԻՑԻԱՆԵՐԸ

Բացի նրանից, վոր լինանկյունը ծանօթացնում ե կարմիր բանակայիններին իր զորամասի մարտական անցյալի հետ, մի-ամամանակ նա ամեն կերպ պետք ե պատվաստի կարմիր բանակային մասսաների մեջ իր զորամասի ուսուցման տրագիցիաները: Մրցանակը, վոր ստացել ե վաշաբ հաջող հրաձգության կամ այլ մրցակցության ժամանակ, աչքի ընկնող կարմիր բանակայինների ազգանունները, վաշտային ուսուցման հատուկ նվաճումների փաստեր (մանյովբաներում ե այլ) պետք ե լայն կերպով մասսայականացվին կարմիր բանակայինների մեջ ե իրենց շուրջը կենտրոնացնեն կարմիր բանակայիններին լայն հասարակական կարծիքը:

ԾՐԱԳՐԱՅՆԱՅՈՒՄ, ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ, ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՀԱՇՎԱՌՈՒՄ

Վերջում անհրաժեշտ ե մի քանի խոսքով կանգ առնել ծրագրայնացման, արտագլորոցական ռազմական աշխատանքի փորձի հաշվառման, ինչպես նաև ռազմական աշխատանքի կազմակերպիչներին ինքնուպատրաստության հարցերի վրա:

ԱՇԽԱՏԱՆԿԻ ԾՐԱԳԻՐԸ

Արտագլորոցական աշխատանքը լինանկյանում հանդիսանում ե լինանկյան աշխատանքի անրաժաման մասը: Այդ պատճառով ռազմական արտագլորոցական աշխատանքի ծրագիրը սերտ կերպով կապված ե լինանկյան այն ընդհանուր խնդիրներին հետ, ինչպես վերջինիս ծրագրի մի մասը: Արտագլորոցական ռազմական աշխատանքի ծրագիրը կազմելիս մեծ խնդիր ե զբ-վում նրա կազմակերպիչների, հրամանատարների ե լինանկյան ակտիվիստների վրա: Նրանք պետք ե առաջինը մանրակրկիտ կերպով ուսումնասիրեն կարմիր բանակայինների պահանջներն ու շահերը ե ուսումնասիրության արդյունքների մասին տեղեկացնեն քաղցկիկին ե լինանկյան խորհրդին, վորպեսզի առաջ քաշեն հատկապես այն հարցերը, վորոնցով իրոք կարմիր բանակայինը հետաքրքրվում ե: Յերկրորդը, նրանք պետք ե ռազմական ուսուցման ընդհանուր ընթացքի հետ միասին հաշվի առնեն, թե առաջիկա շրջանում վոր հարցերն են ավելի կարևոր ե առաջադրեն այդ հարցերը քաղցկիկին: Պետք ե հիշել, վոր ար-

տաղաբոցական ուղղմական աշխատանքի ամեն մի ղեկավար վոչ թե պետք է լինի հանձնարարութեան պատսիվ կիրառողը, այլ և քաղցեկի ակտիվ ոգնականը լենանկյան ղեկավարութեան գործում:

ՂԵԿԱՎԱՐԻ ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄԸ

Այս վերև թված միջոցների կիրառման և կարմիր բանակայիններին իրօք արտաղաբոցական աշխատանքով հետաքրքրելու գրավականն է առաջին հերթին ուղղմական աշխատանքի ամեն մի կազմակերպչի մանրակրկիտ նախապատրաստումը՝ իրեն տված հանձնարարութեանը կատարելու համար: Նախքան այդ հանձնարարութեան կատարման անցնելը, կազմակերպիչը պետք է մանրամասնորեն մտածի այդ առթիվ, նշի աշխատանքի միջոցներն ու մեթոդները, ծանոթանա համապատասխան հրահանգներին և այդ ուղղութեամբ յեղած գրականութեանը և այլն: Առանց բոլոր ղեկավարներին ղեկի իրենց աշխատանքն ունեցած լուրջ վերաբերմունքի, առանց մտածելու ամեն մի աշխատանքի բազմակողմանի մանրամասնութեանների մասին ուղղմական արտաղաբոցական աշխատանքը վաղորոք մասնաված է անհաջողութեան:

Հ Ր Ա Հ Ա Ն Գ Ո Ւ Մ Ը

Ռազմական աշխատանքի կազմակերպչին, իր վրա գրած հանձնարարութեանների կատարման գործում շատ կոզնեն հրահանգչական պարագմունքները: Հրահանգչական պարագմունքները լինում են յերկու կարգի՝ վաւսոււ՝ մի շարք մեթոդական հարցերի շուրջը և գեղի մաւսաբու՝ առանձին, ուղղմական աշխատանքի ավելի կարևոր այնպիսի հարցերի շուրջ, վերոնք հետաքրքրական են վոչ միայն մի վաշտի, այլ և ամբողջ գնդի համար, (որինակ՝ վաշտում հրաձգային կամ թե ավաղով լի արկղի վրա աշխատանքներ կազմակերպելու մասին, գորամասի տունը անցկացնելու մասին և այլն): Բացի հրահանգչական պարագմունքներից, արտաղաբոցական ուղղմական աշխատանքի կազմակերպիչը պետք է շարունակաբար խորհուրդ հարցնի վաշտի հրամանատարից ու քաղցեկից և զիմի նրանց ոգնութեան՝ այս կամ այն անհասկանալի և բարդ հարցի լուծման ժամանակ:

Ը Ն Թ Ա Յ Ի Կ Ն Յ Ո Ւ Թ Ե Ր

Արտագլորոցական ռազմական աշխատանքի կազմակերպիչը պետք է միշտ տեղյակ լինի բոլոր ընթացիկ նյութերի հետ, թե պաշտոնական և թե զրական, վորոնք վերաբերում են արտագլորոցական ռազմական աշխատանքի կազմակերպմանը բնդհանրապես, և առանձնապես նրան անհրաժեշտ և շարունակաբար տեղյակ լինել «Военный Вестник»-ի մեջ յեղած նյութերի հետ, վորտեղ տրվում են մի շարք արժեքավոր նյութեր լինանկյան գործնական աշխատանքի համար: Իր հերթին ռազմական աշխատանքի ամեն մի կազմակերպիչ ինքը պետք է իր ստացած փորձը թղթակցության ձևով ուղարկի մամուլին տպելու համար, հայտնի իր աշխատանքի արդյունքներին, աշխատանքի ընթացքում ունեցած իր հաջողություններին և դժվարություններին մասին:

ԱՐԽԱՏԱՆԻ ԿԱՇՎԱՌՈՒՄԸ

Արտագլորոցական ռազմական աշխատանքի հարցը ամենաանմշակ հարցերից մեկն է: Այս զրքույկը ռազմական աշխատանքի կազմակերպության մեթոդիկայի բոլոր հարցերը չի սպառում: Անհրաժեշտ է շարունակաբար փորձ կուտակել հենց գործնական աշխատանքի ընթացքում, տալ նրանց հանրագումարը և գտնել լինանկյան ռազմական աշխատանքի զարգացման միշտ նոր միջոցներ: Դրա համար աշխատանքի հաշվառումը հանդիսանում է լինանկյունում ամեն մի ռազմական աշխատանք տանողի գլխավոր պարտականություններից մեկը: Նա պետք է մանրակրկիտ կերպով ի մի գումարի իր աշխատանքի արդյունքները, շարունակաբար գրի առլ վոչ միայն լինանկյան որագրում, այլ և իր մոտ, աշխատանքի ծոցատետրում, պարբերաբար ընդհանրացնի յուր փորձը, բաժանի այն մյուս ընկերների հետ, հրահանգչական խորհրդակցություններում և ՊԱՁԸ — Ավիաբիմի բջիջում ու մամուլում:

Աշխատանքի հաշվառումը առաջին զրավակառնն և արտագլորոցական ռազմական աշխատանքի վորակը լավացնելու և զրանով կարմիր բանակայիններին ամենալայն մասսաները ներգրավելու համար:

ԻՆՉ Ե ԽՄԲԱԿԸ

Խմբակ մեքն անվանում ենք կարմիր բանակայինները կամավոր ինքնագործոն այն միությունը, վորտեղ կարմիր բանակայինները միասեղ ուսումնասիրում են յեզ վերլուծում իրենց հեռաբերող հարցերը կամ կողեկեթվ կերպով լեհիցյան անկյունում կազմակերպում յեզ անցկացնում վորյեվե առթասանք:

ԽՄԲԱԿՆԵՐԻ ՏԵՍԱԿՆԵՐԸ

Յմբակները կարող են կազմակերպվել զանազան հարցեր ուսումնասիրելու, զանազան աշխատանք տանելու համար: Ըստ այն հարցերի, վորոնց վրա աշխատում են խմբակները, կարելի յե նշել վերջիններիս մի քանի հիմնական տեսակները: Այդ տեսակներն են՝ 1) առանձին կուսակցական քաղաքական հարցեր մշակող խմբակներ, 2) ռազմական տեխնիկայի զանազան հարցերի վերաբերյալ, կարմիր բանակի պատմության և այլ խմբակներ, 3) ընդհանուր կրթական խմբակներ, 4) հակակրոնական թեմաների խմբակներ, 5) զբաղարանի աշխատանքի շուրջը, զբթի, լրագրի շուրջը կազմակերպված խմբակներ, 6) կարմիր բանակայինների կյանքի հետ կապված խնդիրները խմբակ, 7) թատերական աշխատանք տանող, կարմիր բանակայինների հանդիստն ու զվարճությունը կազմակերպող խմբակներ, 8) ֆիզիկուլտի խմբակներ, 9) լենանկյանը, նրա կահավորման և սարքավորմանն ուղնող խմբակներ և այլն:

ԿՐՈՒԺՈՒԿՆ ՈՒ ԽՄԲԱԿ

Կրուժոկն աշխատում և սիստեմատիկաբար, տեսական ժամանակ: Նրա մասնակիցներից յուրաքանչյուրը պետք և յերկար ժամանակամիջոցում, որինակ, ամբողջ ձմեռը, կանոնավոր, շարաթը մեկ կամ յերկու անգամ շարունակ իր ազատ ժամանակից մի քանի ժամ հատկացնի նշած ծրագրի մշակման համար: Յմբակը պարապվում և առավել կարճ ժամանակաշրջանում, հետևաբար խմբակին մասնակցողից պահանջվում և ավելի քիչ, քան խմբակ հաճախողից: Ակտիվ բանակայիններ, վո-

զոնք իսկապես կանոնավոր կպարապեն խմբակում, համեմատաբար քիչ կգտնվեն: Ավելի քիչ զարգացած, ավելի պակաս չափով ակտիվ, վերջապես, պարզապես սիստեմատիկ նստակյաց աշխատանքին քիչ ընտելացած կարմիր բանակայինները, կրուժոկ չեն հաճախի, կամ չափազանց անկանոն կպարապեն: Միևնույն ժամանակ այդ կարմիր բանակայինները բավականութեամբ կհաճախեն խմբակները, վորպեսզի ուսումնասիրեն հատկապես իրենց հետաքրքրող հարցերից մեկը, իսկ այդպեսի բանակայինները համարյա միշտ մեծամասնութունն են կազմում: Ձանազան հարցերի շուրջ խմբակներ ստեղծելով, զանազան ժամանակներով նրանց աշխատանք տալով, կարելի չի զանազան խմբակների միջոցով բավարարել կարմիր բանակային մասսայի ամենատարբեր խավերի՝ ավելի զարգացած և պակաս զարգացած, ավելի ակտիվ և պակաս ակտիվ խավերի պահանջներին:

ԽՄԲԱԿԻ ԱՇԽԱՏԱՆԿԻ ԽՈՐԱՅՎԱԾ ԲՆՈՒՅԹԸ

Ինչու այդքան կարևոր և վորոշել այդ: Վորովհետև կազմակերպված խմբակի վրա, հաճախ նայում են մատների արանքից, վորպես դատարկ, անպետք ձևականութեան վրա: Գործնականում ել հաճախ այնպես և ստացվում, վոր խմբակը մշտական կողմ չունի, ղեկավարն աշխատում և պատահաբար հավաքված կարմիր բանակայինների հետ,—մի անգամ մեկի հետ, մյուս անգամ մի ուրիշի հետ: Ինչուիմն և խմբակի կազմակերպվածութեան նշանակութունը: Նա կայանում և նրանում, վոր խմբակի աշխատանքը հնարավորութուն և տալիս հարցը լուսարանել և վերլուծել ավելի մանրամասն և լուրջ կերպով, քան մասսայական աշխատանքի ձևերից վորև և մի ուրիշը: Մի անգամից դրույցի միջոցով զժվար և կարմիր բանակայինին բավարար քանակութեամբ նյութի հաղորդել և հարցը լավ և մանրամասն լուսարանել: Խմբակի մի քանի միմյանց հաջորդող պարապմունքներում այդ միանգամայն հնարավոր և, յեթե այդ պարապմունքներում շարունակ ներկա չեն գտնվում միևնույն անձնավորութունները: Ձեկուցման, դասախոսութեան և անգամ զրույցի ժամանակ կարմիր բանակայինը սովորաբար լրսում և միայն, ինքը նյութի վրա չի աշխատում: Խմբակում կարելի չի հասնել նրան, վորպեսզի կարմիր բանակայինը ինքնուրույն և ակտիվ կերպով մշակի նյութը, մտածի և ուսումն

նասիրի հարցը: Այդ ամենը կարելի չե ձեռք բերել, յեթե խրմբակն ունի մասնակիցներ ժշտական և կայուն կազմ, այսինքն յեթե նա կազմակերպչորեն ձևավորված է:

Այդպիսով, խմբակի կազմակերպչորեն ձևավորված լինելը հնարավորութունն է ապրիս ծանոթացնել կարմիր բանակայինին առաջադրած խնդրին ավելի մանրամասն, խորը և լուրջ կերպով, քան այդ կարելի չե անել մասսայական աշխատանքի միջոցով:

ԽՄԲԱԿԻ ԹԵՄԱՆ

Յերբեմն հանդիպում են այսպիսի վեճի, թե առհասարակ ինչպիսի խմբակներ կարող են և պետք է լինեն լենինյան անկյունում, հաշվում են թե քանիսը պետք է լինեն նրանք և նույնիսկ փորձեր են անում վորոշելու լենինյան անկյան խրմբակների ճշգրիտ քանակն ու անունները: Այդ վեճերն աննպատակ են: Սխալ և վնասարար է խմբակային աշխատանքի ռեզլամենտացիայի յենթարկելը և այդ աշխատանքը մեկ ընդմիջտ սահմանված շրջանակների մեջ աւնել: Սխալ է նրա համար, վոր չի հասնում իր առաջադրած նպատակին, վորովհետև խմբակների անունների և թեմաների քանակը նույնքան զանազան են և բազմաթիվ, վորքան զանազան և բազմաթիվ են կարմիր բանակային պահանջները, շրջանայտող իրականութան յերևույթները և փաստերը: Վնասակար է նրա համար, վորովհետև սահմանել խմբակների վորոշ քանակ, նշանակում է խմբակային աշխատանքին զրկել ճկունութունից, դուրս կորզել նրա հիմնական ելույթունը, — այժմեականութունը, հրատապութունը, դարձնել այդ աշխատանքը չոր, անկենդան, ձևական:

ԹԵՄԱՅԻ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ԱՌԱՋԱԴՐՈՒՄԸ

Անհամեմատ կարևոր է խմբակների քանակը հաշվելու փոխարեն — մտածել ուրիշ խնդրի մասին: Յեթե խմբակները կարող են լինել չափազանց զանազանակերպ, ապա փոքրիկները կազմակերպել տվյալ պայմաններում, տվյալ պարագայում: Ինչպես ընտրել խմբակներ յայն թեմաները, վորոնք այսուրվա որը անհրաժեշտ են, կենսական և իրական: Հասկանալի չե, վոր այդ հարցին չի կարելի պատասխանել, վաղորոք վորև է սպառիչ հրահանգ զրկով կյանքի բոլոր զեպքերի համար, բոլոր ժամա-

նակների համար: Խմբակների համար պետք է տարբեր պայ-
մաններում տարբեր թեմաներ ընտրել: Այդ պայմանները միշտ
հանգում են յերեք հիմնականի, առաջինը, ավյալ զորամասի կոն-
կրետ կացութունը, յերկրորդ, յայն կոնկրետ անելիքները, վոր
այսորվա որը կանգնած են զորամասի ռազմաքաղաքական աշ-
խատանքի և կուսակցական ըջիջի առաջ, և յերրորդ այն հար-
ցերը, վորոնք ներկայումս զբաղեցնում են կարմիր բանակայի-
նին:

Խմբակի աշխատանքի համար թեմաներ և հարցեր սովորա-
բար առաջադրվում են յերկու կերպ—կամ թեման հուշում է ին-
քը կարմիր բանակայինը և խմբակը ստեղծվում է նրան հետա-
քըքրող հարցին պատասխանելու համար, կամ թե թեման առա-
ջադրվում է լեճիճյաց անկյան յեվ կամ բջիջի կողմից—այդ
գեպքում խմբակը կարմիր բանակային մասսայի մեջ քաղաքա-
կան և կուսակցական աշխատանքի որակարգում զբված հարցի
լուսարանման մի միջոց և ծառայում: (Հասկանալի յե, վոր նը-
ման բաժանումը պայմանական է, քանի վոր աշխատանքի պը-
լանը միշտ նշվում է սերտ կապված կարմիր բանակայինների
տրամադրութունների և պահանջների հետ):

Քննենք նախ առաջին դեպքը:

ՎԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆՆԵՐԻ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԸ ՅԵՎ ԽՄԲԱ- ԿԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆԲԸ

Յեթե խմբակային աշխատանքի կարևորագույն խնդիրնե-
րից մեկն է պատասխանել կարմիր բանակայինների աված հար-
ցերին, ապա ընական է, վոր խմբակային աշխատանքի յուրա-
քանչյուր կազմակերպիչ ամենից առաջ պետք է միշտ հիշի,
թե ինչ հարցերով և հետաքրքրվում կարմիր բանակայինը, ինչ
հարցեր և նա առաջադրում: Ուստի յուրաքանչյուր կազմակերպ-
չի և խմբակի աշխատանքի ղեկավարի առաջին պարտականու-
թյունն է շարունակ և սրտեմատիկաբար ուսումնասիրել կար-
միր բանակայինի կարիքները, շահերն ու պահանջները, շարու-
նակ տեղյակ լինել կարմիր բանակայինների տրամադրութուն-
ներին ու պահանջներին: Սակայն, խմբակի համար ճիշտ թեմա
ընտրելու համար բավական չէ միայն իմանալ կարմիր բանա-
կայինների պահանջները: Այն հարցերը, վոր տալիս է կարմիր
բանակայինը, վորոնցով հետաքրքրվում է կարմիր բանակայի-
նը,—անսահման շատ են: Յեթե այդ հարցերից յուրաքանչյուրի

համար հատուկ խմբակ ստեղծվի, վոչ ուժերը կբաժանանան, վոչ միջոցները և վոչ ել ժամանակ կլինի: Ուստի և կարևոր և հաշվի առնել կարմիր բանակայինների պահանջները բնույթը: Ամենից առաջ, կան հարցեր, վոր դնում են առանձին կարմիր բանակայիններ, և կան հարցեր, վոր հուզում են կարմիր բանակային լայն մասսային: Միայն առանձին կարմիր բանակայինն հետաքրքրող հարցին պատասխանելու համար խմբակ կազմակերպելն անպատակահարմար և: Այդ կարելի չե լուծել որիշ ճանապարհով—տեղեկանք տալով, անձնական պարզաբանման միջոցով, ցուցումներով: Բայց արդեն թվով շատ կարմիր բանակայիններին հետաքրքրող հարցերի լուծման և լուսաբանման համար անպայման անհրաժեշտ և խմբակ ստեղծել: Յերկրորդ, կարմիր բանակային մասսայի մեջ ծայր են առնում պահանջներ և արամազրույթյուններ, վորոնք նպաստում են կարմիր բանակայինի հետ տարած մեր աշխատանքին (որինակ՝ կարմիր բանակայինի հետաքրքրությունը դեպի հրաձգային գործը) և արամազրույթյուններ, վորոնք խանգարում են մեր աշխատանքին (որինակ, խորհրդային իշխանություն տեղական մարմիններին չվստահելը): Մենք պետք և ամեն կերպ խրախուսենք առաջինը և ամեն կերպ վերացնենք յերկրորդը, այդ խնդիրներին հարմարեցնելով խմբակային աշխատանքի բովանդակությունը: Ուստի և խմբակային աշխատանքի կազմակերպիչը պետք և վոչ միայն իմանա, այլ և կարող կերպով **ընդհանրացնի** կարմիր բանակային պահանջները, հաշվի առնել նրանցից ամենակարևորներն ու բնորոշները, և այդ ամենից ընտրի **մասսայական հիպիկ** հարցերը, վորոնք և պետք և զբվեն խմբակների աշխատանքի համար թեմաներ ընտրելու հիմքում: Բայց խմբակային աշխատանքը միայն կարմիր բանակայինների հովմից առաջադրվող հարցերի շուրջը չի ծավալվում: Կուսակցական—քաղաքական և ռազմական հերթական կարևորագույն հարցերը կարմիր բանակային մասսային պարզաբանելու գործում խմբակը մի միջոց և հանդիսանում: Նորից պարզ և, վոր այդ հարցերից յուրաքանչյուրի համար անպայման խմբակ չի ստեղծվում: Նրանցից մի քանիսը կարող և լուսաբանել լենինյան անկյունը մասսայական աշխատանքի միջոցով, (չբույց, գեղուցում, յերեկույթները կազմակերպում): Նրանցից մի քանիսը ընթացիկ լուսաբանում և իր կուսակցական դոնրաց ժողովների միջոցով, խմբակայինների և անհատականների աշխատանքի մի-

Չօցով և այլն: Սակայն, յեթե դորձը վերաբերի առավել կարե-
վոր և լուրջ հարցերին, ապա նրանց լուսարանումն ու պարզա-
բանումը չի կարող սահմանափակվել միայն մասսայական աշ-
խատանքի ձևերով: Անհրաժեշտ և ավելի մանրամասն և խորը մը-
շակել այն կարմիր բանակայինների հետ: Ուստի և խմբակային
աշխատանքի թեմայի ընտրությունը պետք է ընթանա սերտ
կապված լինինյան անկյան և բջիջի ամբողջ աշխատանքի հետ:
Վերջինների—աշխատանքի որակարգում գրված հարցերից ավե-
լի կարևորները հենց պետք է հերթական թեմաներ ծառային
խմբակային աշխատանքի համար:

Այդպիսով մենք սահմանեցինք այն գլխավոր պահանջները,
վորոնցից կախված պետք է ընթանա թեմաների ընտրությու-
նը խմբակային աշխատանքի համար ամբողջապես: Կենտրոնաց-
նենք այժմ մեր ուշադրությունն այն պահանջների վրա, վոր
պետք է ներկայացվեն յուրաքանչյուր առանձին խմբակի թե-
մային:

ԹԵՄԱՅԻ ԿՈՆԿՐԵՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ԳՐԱՎՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ամենից առաջ խմբակի համար ընտրած յուրաքանչյուր
թեմա պետք է լինի միանգամայն կոնկրետ և լրացված: Որի-
նակ՝ քաղաքական խմբակի համար յերրեք չպետք է այնպիսի
ընդհանուր թեմա նշել, ինչպիսին է «խորհրդային շինարարու-
թյուն», «հեղափոխական շարժումն Արևմուտքում», «Պրոֆին-
տերնի աշխատանքն ու խնդիրները» և այլն: Նման հարցերը
հաճախ և կրուժոկի ուժերից վեր են: Այդ խմբակների համար ի-
րագործելի թեմաներ կարող են լինել առանձին կոնկրետ խըն-
դիրներ—«Ինչ ստեց խորհուրդների Համառուսական Կենտրոն-
կոմի նստաշրջանը խորհրդային շինարարության մասին», «Ին-
չու յենք մենք տոնում Փարիզյան Կոմմունայի տոնը», կամ
«Ինչու մենք պայքարում ենք արհշարժման համաշխարհային
միասնության համար»: Ճիշտ այդպես չի կարելի կազմա-
կերպել այնպիսի խմբակ, վորպիսին «ոսպմական խըմ-
բակն» է, կենսունակ չի լինի և այն խմբակը, վորը նպատակ
կզնի ուսումնասիրել տակտիկան ամբողջովին: Այն ինչ, «հետա-
խուզության մարտական նշանակությունը», «Ինչպես կարգալ
քարտեզը» թեմայով կազմված խմբակները, անկասկած կկարո-
ղանան մինչև վերջը մշակել նշված հարցերը: Ընդհանուր կրթա-
կան խմբակները նույնպես պետք է ստեղծվեն միանգամայն

վորոշ նպատակով—ուսուցիչները կարմիր բանակայինին հե-
տաքրքրող միայն մի սահմանափակ հարց, պետք է վոչ թէ թը-
վարանություն անցնեն այլ «ինչ է մետրական չափերի սխա-
տը», կամ «ինչ է տասնորդական կոտորակը», պետք է վոչ թե
աշխարհագրություն անցնեն, այլ ուսուցիչներեն Անգլիան, կամ
Լեհաստանը: Չպետք է ձգտել նույնպես, ինչ գնով էլ լինի մըշ-
տական դրամատիքական խմբակներ ստեղծել կամ թե ունե-
նալ մշտական խմբակ՝ խաղեր կազմակերպելու համար: Ավելի
գործնական է կարմիր բանակայիններին կազմակերպել մի
խմբակում առաջին կոնկրետ հանձնարարություն կատարելու
համար—վորեն պիլյետի բեմագրություն, նշած խաղի կիրառում
և այլն:

Յմբակի համար թեմա ընտրելիս, պետք է վճռականապես
խուսափել շատ վերացական, տեսական հարցերից: Յմբակի թե-
ման պետք է անպայման լինի կենդանի, գրավիչ և հետաքրք-
րիր: Հաճախ խմբակները չեն գրավում կարմիր բանակայինների
հետաքրքրությունը նրա համար, վոր նրանց թեմաները ըն-
տրվում են չափազանց անհաջող և տառապում են վերևում հիշ-
ված բոլոր պակասություններով: Պատահում է, վոր հանդիպում
ես «ներքին ծառայության կանոնադրքի ուսուցիչություն»
կամ թե «խորհրդային սահմանադրություն ուսուցիչություն»
խմբակներին: Փորձը ցույց է տվել, վոր վերոհիշյալ խմբակներին
նման խմբակները յերբեք կենսունակ չեն լինում: Յեվ այդ
հասկանալի չէ: Իհարկ է, և ներքին ծառայության կանոնա-
գիրքը և խորհրդային սահմանադրությունը կարմիր բանակա-
յինը պետք է իմանա անպայման: Բայց դրանք նա ուսուցիչ-
ություն և սովորում է պարտադիր կարգով ուսուցման ժամանակ,
իսկ խմբակների աշխատանքը դիտել վորպես վարժական պար-
ապմունքների կրկնողություն և՛ ճիշտ չէ և՛ վնասակար ե: Այն
կարծիքների գեմ, վոր իբր խմբակը—յեք ընկնող կարսի բանա-
կայինների հետ լրացուցիչ վարժական պարապմունքներ կազ-
մակերպելու միջոցներից մեկն է—եման կարծիքների գեմ պեթ
է պայմարել:

Յմբակների աշխատանքը, ինչպես և լենինյան անկյան ամ-
բողջ աշխատանքը, վոչ միայն չի կարող ուսուցման կրկնողու-
թյունը լինել, այլ և պետք է ըստ իր էություն կարմիր բանա-
կայինի համար դժվարին ուսուցման որն ավարտելուց հետո մի
հանգիստ հանգիստանա: Յմբակի թեմայի գրավչությունը, կեն-

զանությունը, հրատապուծյունը — աշխատանքի հաջողության առաջին պայմանն է:

Դրա հետ կապված կարևոր է նշել, Վոր կարմիր բանակա-
յինն մեջ հետաքրքրություն առաջացնելու գործում յերբեմին
վճռական նշանակություն է ունենում խմբակի անունը: Այն-
պեսի ակադեմիական թեմա, ինչպիսին է «ՍՍՀՄ Ֆինանսական
քաղաքականությունը», կարմիր բանակայինին չի գրավի: Կար-
միր բանակայինը այդ թեման չի հասկանա, չի յուրացնի:
Բայց յեթե նույն այդ խմբակին արվի «ուր են գնում ժողո-
վրդական փողերը» անունը, նա, անկասկած, կարմիր բանակա-
յին մասսայի մեջ հետաքրքրություն կառաջացնի: Թեմայի մը-
շակման համար հարցը նշելով, զեկավարը պետք է միշտ ման-
րամասը մտածի, թե իր խմբակին ինչ անուն է տալու, ընտրած
թեման տա կարմիր բանակայինին հասկանալի լեզվով, խմբա-
կի համար ընտրի հետաքրքիր, գրավիչ անուն:

ԻՆՉՊԵՍ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԵԼ ԽՄԲԱԿՆԵՐԸ

Անցնելով խմբակի կազմակերպմանը, մենք պետք է քն-
նեք մի շարք կարևորագույն հարցեր:

Խմբակը կարմիր բանակայինների կամավոր է ինքնագոր-
ծոն միություն է: Մենք պետք է այժմ կանխենք այդ հարցի
սխալ և գոհնիկ հասկացմանը: Պարզ է, Վոր պետք է խըմ-
բակների մասնակիցներ հավաքելու գործում վճռականապես
հրաժարվենք ամեն տեսակի ստիպողականությունից, ինչ ձևե-
րով էլ արտահայտվի այդ ստիպողականությունը: Բայց, մյուս
կողմից, անստույթյուն է կարծել, թե խմբակի կամավոր բնույ-
թի հետ կապված զեկավարի գործը հանգում է նրան, Վորպես-
զի փակցնի հայտարարություն և ձեռքերը ծալած սպասի հե-
տևանքների: Իհարկե, հայտարարությանը կարձագանքեն 2-3
ակտիվ կարմիր բանակայիններ: Սակայն, գլխավոր խնդիրը
յերբեք չի կայանում նրանում, Վորպեսզի խմբակի մեջ գրավեն
մի քանի ակտիվ կարմիր բանակայիններին — նրանց գրավելը
դժվար է, — այլ նրանում, Վորպեսզի գրավեն շարքային կար-
միր բանակայիններին, ավելի պակաս ակտիվին և նույնիսկ
հետամնացներին, Վորոնք միշտ մեծամասնություն են կազմում:
Շարքային կարմիր բանակայինը միայն հազվագյուտ զեպե-
րում է միանգամից արձագանքում խմբակին մասնակցելու հա-
մար արված — հրավերին, այն էլ յերբ խմբակում մշակվող հար-

ցերը նրա համար բացառիկ հետաքրքրութիւնն են ներկայացնում, իսկ սովորաբար այդպիսի կարմիր բանակայինին առանց նախնական աշխատանքի չի հաջողվի գրավել խմբակի մեջ: Այդ տեղի յե ունենում վոչ միայն նրա համար, վոր կարմիր բանակային մասսային քիչ և հետաքրքրում առաջադրած հարցը, այլ և ամենից առաջ նրա համար, վոր կարմիր բանակայինը շահագրգռված և այդ հարցով վոչ այնքան ակտիվորեն, վորպեսզի նրա մտտ ցանկութիւնն առաջանա այդ հարցն ավելի խորն ուսումնասիրել խմբակում: Դրա համար ել, նախքան մասնակիցներ հավաքելուն ձեռնամուխ լինելը, զեկավարը պետք և մանրազննին շոշափի և ուսումնասիրի կարմիր բանակային լասսայի տրամադրութիւնները առաջադրած հարցի նկատմամբ, և յիթե խմբակ կազմակերպելու համար բավականաչափ հող չկա, ուշի ուշով մտածել այն մասին, թե կարմիր բանակային մասսային ինչպես շահագրգռել առաջադրած հարցով այնքան, վորպեսզի կարմիր բանակայինը կամավոր և ակտիվ աշխատի խմբակում: Առհասարակ, վորպես կանոն կարելի յե սահմանել, վոր խմբակներ լի մասնակիցներ գրավելուն պետք և նախորդի լայն նախապատրաստական աշխատանք և լայն ազիտացիա խմբակ կազմակերպելու ոգտին: Առանց նախապատրաստական աշխատանքի, խմբակ կազմակերպելու փորձերը հազիվ թե հաջողութիւնով պսակվին:

ՆԱԽԱԳԱՏՐԱՍՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆԸ

Ինչու՞մ պետք և արտահայտվի այդ նախապատրաստական և ազիտացիոն աշխատանքը: Խմբակի համար հող պետք և պատրաստվի ամենից առաջ լայն և զանազանակերպ մասսայական աշխատանքի միջոցով: Այդ աշխատանքը պետք և ծավալել աստիճանաբար, սխտեմատիկաբար, նախորոք նշված և մշակված ծրագրով: Ամենից առաջ անհրաժեշտ և ոգտագործել ակտիվիտա կարմիր բանակայիններին, վորոնք առաջադրել են խմբակ կազմակերպելու միտքը, հրահանգել նրանց և առաջարկել ամեն կերպ հետաքրքրութիւնն առաջ բերել իր քննիչներ լի մեջ զեպի առաջադրած հարցերը, զրույցի, խոսակցութիւն ժամանակ ազիտացիա մղել հոգուտ խմբակի ստեղծման: Այնուհետև անհրաժեշտ և լինանկիւնում նշված հարցի մասին մի յերեկո անց կացնել աշխուժ գրույցներ կամ քննիչներու միջև: Անհրաժեշտ և լայն ոգտագործել ազիտացիայի տեսողական ձևերը— պատրաստել և փակցնել գունավոր և վառ պլակատ, պատրաստել փոքրիկ

ցուցահանդես: Նույնիսկ կարելի չե լինինյան անկյունում կազմակերպել մի փոքրիկ զեկուցում կամ դասախոսութուն, բայց անպայման կարմիր բանակայիններին հետաքրքիր և զբաղիչ ձևով, չեթե կարելի չե կազմակերպել եքսկուրսիա, մրցանակաբաշխութուն կամ մրցութուն, անցկացնել տված թեմայի շուրջը մասսայական յերկույթներ: Նախապատրաստական աշխատանքի թափն ու տեղութունը ամբողջովին կախված և կարմիր բանակայինների հետաքրքրության ասումից: Այն չափով, ինչ չափով վոր նրա աշխատանքի պրոցեսում հետաքրքրութունը կզարգանա, կարելի չե սկսել խմբակում մասնակցեցանկացող կարմիր բանակայինների ցուցակ սլոյդին: Դրա համար ամենից առաջ պետք և հայտարարութուն փակցնել խմբակի կազմակերպման մասին: Ինչպես կազմել այդ հայտարարութունը: Խմբակի կազմակերպման մասին հայտարարութունը կազմելուն պետք և մոտենալ հնարավորին չափ խնամքով, մրտածված: Մատնանշենք հիմնական խնդիրները, հայտարարութունը պետք և պատրաստված լինի հնարավորության չափ ներկերով: Հայտարարության մեջ, խմբակի թեմայից բացի պետք և մի քանի կարճ և վառ դարձվացքներով ընդգծել այն հիմնական հարցերը, վոր պետք և քննվեն խմբակում: Բացի այդ անպայման պետք և ճշգրիտ մատնանշած լինի խմբակի առաջին պարագմունքի վայրն ու ժամանակը և զեկավարի ազգանունը: Ներքևում պետք և տեղավորել մի թերթ թուղթ, վորտեղ խմբակում աշխատել ցանկացողները կկարողանան գրել իրենց ազգանունը: Դրա համար էլ, հայտարարության մոտ պետք և ունենալ և մատիտ: Հայտարարութունը պետք և փակցնել վոչ միայն լեռանկյունում, այլ և հնարավորության համեմատ գորանոցի 2-3 վայրում, վորտեղ ամենից շատ հավաքվում և կանգ են առնում կարմիր բանակայինները (վաշտային զբաղարանում, ծխարանում և այլն):

Ասկայն հայտարարութունը չպետք և միակ միջոցը լինի խմբակի մասնակիցներ զբավելու գործում: Նա չի կարող և հիմնական միջոց լինել: Ամենից ճիշտ և վատահելի միջոցը հետևյալն և—զբավման գործին քաշել այն մասնակից-կարմիր բանակայիններին, վորոնք առավել շահազրգոված են խմբակի աշխատանքներով և ակտիվ մասնակցում են նրա կազմակերպմանը: Մեկ յերկու այդպիսի ակտիվները ավելի շատ բան կանեն, քան տասը լավ զբաված հայտարարութունը: Նրանք կկա-

րողանան իրենց ընկերներին գրել առ խմբակում, նրանք կը հաղորդեն խմբակի առաջին ժողովի ժամանակի և տեղի մասին և կկազմակերպեն այն կարմիր բանակայինները հրավիրման գործը, վորոնք խմբակի մեջ մտնելու ցանկություն են հայտնել:

ՊԱՐԱՊՄՈՒՆԲԸ ՅԵՎ ԽՄԲԱԿԻ ԲԱՆԱԿԱԿԱՆ ԿԱԶՄԸ

Յերբ ցուցակազրությունը կատարված և և խմբակի մասնակիցը հաշվի յե առնված, անհրաժեշտ և չսահմանափակվելով արտաքին հայտարարություններով, կրկին բանավոր կերպով ծանուցել կարմիր բանակայիններին խմբակի առաջին պարապմունքի ժամանակի և տեղի մասին: Այդ կարելի յե անել ստուգման ժամանակ, լենինյան անկյունում, վաշտի ժողովում և այլն: Հատկապես կարևոր և, վորպեսզի խմբակի յուրաքանչյուր անդամի հնարավորության սահմաններում անհատապես ծանուցվի խմբակի առաջին պարապմունքի մասին:

Ահա հիմնականը, վոր կարելի յե ասել խմբակի ստեղծման մասին:

Կազմակերպչական յերկրորդ հարցը, վոր մենք պետք և քննենք, խմբակի քանակնական կազմի հարցն և

Ամենից առաջ պարզենք, թե վորքան պետք և լինի խմբակի մասնակիցների քանակը: Փորձի հիման վրա կարելի յե ամենավորոշ կերպով սահմանել, թե խմբակի մասնակիցների միջին թիվը չպետք և 10-12 հոգուց անցնի: 15 հոգի արդեն մեծ թիվ և, 20 25 հոգուց բաղկացած խմբակում պարապմունք տանել չի կարելի: Նման քանակության դեպքում խմբակի ղեկավարն ի վիճակի չի յինի մասնակիցներից յուրաքանչյուրի ակտիվությունը հայտարարելու, նրանց ինքնագործոն աշխատանքի քաշելու, իսկ սովորաբար այն պարապմունքները, վորին ներկա յե լինում 20-25 հոգի, անցնում են ունկնդիրների ամբողջական, կամ համարյա ամբողջական անգործության պայմաններում: Ուրիշ և, յերբ աշխատանքին մասնակցել ցանկացողների թիվը մեծ և, ավելի լավ և նշված հարցի համար ստեղծել զուգահեռաբար աշխատող յերկու խմբակներ: Հիշատակենք միայն, վոր այդպիսի բաժանումն ավելի լավ և կատարել վո՞չ թե մինչև խմբակի աշխատանքն սկսելը, այլ կազմակերպչական ժողովի գումարելուց հետո, յերբ կպարզվի մասնակիցները իսկական քանակը: Խոսելով խմբակի կազմի մասին, պետք և հատկապես ընդ-

գծել, վոր զեկավարի ամենահիմնական և կազմակերպչական ասանակարեւոր անելիքներից մեկը—այդ խմբակի մասնակիցներէ կաշունց ցուցակ ձեռք բերելն է:

Դժբախտաբար հաճախ հանդիպում են այնպիսի տեսակետի, թե խոր սկի կազմի մշտականութունը երկուսն նշանակութուն չունի: Հետեանքն այն լինում, վոր խմբակում մշտական մասնակիցներ չեն լինում, նա չի ձևավորվում, կորցնում և իր կազմակերպչական գեմքը: Այսոր պարագմունքին մասնակցում և մեկը, մյուս անգամ մի ուրիշը: Մի կողմից խմբակի մասնակիցները իրենք անկանոն են հաճախում պարագմունքներին և հաճախ հաստատ չեն իմանում, վոր իրենք խմբակի կազմի մեջ են: Մյուս կողմից՝ զեկավարը չի իմանում իր լսարանին, չի կարողանում մասնակիցներին ինքնուրույն աշխատանքի քաշել, մի պարագմունք մյուսի շարունակութունը չի կազմում և խմբակի ամբողջ ձրագիրը քանդվում է: Դրանից խուսափելու համար, առաջին իսկ պարագմունքին զեկավարը պետք է վերջնականապես վորոշի և կազմի իր խմբակի մշտական մասնակիցների ցուցակը, ձգտի պահպանելու այն մինչև վերջը: Այդ ինչորի, չի նշանակում, թե պետք և արգելել խմբակում չցուցակագրված կարմիր բանակայինների ներկայութունը խմբակի պարագմունքներին: Նման յենթադրութուն անելը վճռապես վնասակար է: Բայց զեկավարը իր ամբողջ աշխատանքը պետք է ամբողջապես և լիովին կառուցի վոչ թե պատահականորեն մասնակցող կարմիր բանակայինների վրա, այլ խմբակի մշտական մասնակցի վրա, և խմբակը դիտել վորպես կազմակերպչորեն ձևակերպված մի ամբողջութուն: Առաջին իսկ պարագմունքում սահմանելով խմբակի մասնակիցների ճշգրիտ կազմը, անհրաժեշտ և ամբողջ աշխատանքի ընթացքում պարագմունքներին հաճախելու սխտեմատիկ հաշվառում կատարել: Հանձնարարութունների և ինքնուրույն աշխատանքների բաշխման ժամանակ ևս պետք է նկատի ունենալ մշտական մասնակիցներին: Վերջապես, ավագի ընտրությանը, մի շարք կազմակերպչական հարցերի լուծմանը և այլն, պետք է նորից մասնակից արվեն վոչ թե պատահաբար պարագմունքներին ներկագտընվող կարմիր բանակայինները, այլ խմբակում գտնված մշտական կազմը: Միայն այդ պայմանների պահպանման զեպքում կարելի է իրենի կազմակերպել խմբակի պլանային և գործարար աշխատանքը:

ՎՈՐՏԵՂ ՊԵՏԲ Ե ԱՇԽԱՏԻ ԽՄԲԱԿԸ

Ամենից առաջ խմբակի աշխատանքի վայրի մասին: Վորտեղ պետք է աշխատի խմբակը: Վորպես կանոն, խմբակի պարապմունքները չպետք է տեղի ունենան լենինյան անկյան շենքում: Հակառակ դեպքում, կամ խմբակը պետք է արգելք հանդիսանա լենինյան անկյունում տարվող մնացած ամբողջ աշխատանքին, կամ թե խմբակի աշխատանքների համար հանդիսա և զործարար պայմաններ չի լինի: Խմբակի միայն այն պարապմունքները, վորոնք հատուկ հետաքրքիր են ամբողջ կարմիր բանակային մասսայի համար, — որինակ, քիմիական փորձերը, ավազով լիքը արկղի վրա կազմակերպվող խաղերը և այլն, — նպատակահարմար են անցկացնել լենինյան անկյունում: Իսկ առհասարակ, խմբակի աշխատանքը պետք է լենինյան անկյունից փոխադրել վաշտի մնացած շենքերը — վաշտային զբաղմունքային, դասարանները, (վորտեղ այգուխիները կան), վերջապես զորանոցի խաղաղ անկյուններից մեկը: Հատկապես եյական է, վորպեսզի խմբակն իր պարապմունքների սկզբից ունենա աշխատանքի մշտական և հաստատ վայր, վորին կընտելանան մասնակիցները: Չափազանց վատ է, յեթե այդպիսի վայր չկա, յեթե կարմիր բանակայինները վաղորոք չեն իմանում, թե վորտեղ պետք է տեղի ունենա պարապմունքը: Այդ հանգամանքը շարունակ և միշտ ուժեղ չափով անդբաղանում է խմբակի կազմակերպվածության և լրջության վրա:

Ինչ վերաբերում է պարագային, վորը անհրաժեշտ է խմբակի ճիշտ աշխատանքի համար՝ ապա այդ պարագան նշանակալից չափով կապված է խմբակի բնույթի հետ, նրա աշխատանքի ձևերի հետ: Բայց այնուամենայնիվ յերկու պայման անպայմանորեն անհրաժեշտ են: Այդ պայմաններից առաջինն է — ապահովել խմբակի հանգիսը յեվ զործարար աշխատանքը: Յեթե խմբակի մասնակիցը հնարավորություն չունի իր առաջը դնելու իրեն անհրաժեշտ գրքույկը և տետրակը սեղանի բացակայության պատճառով, յեթե ազմուկը խանգարում է նրան կենտրոնանալ քննվող հարցի վրա, յեթե այնքան ցուրտ է, վոր պետք է պարապմունքի նստել գրատները և գլխարկները հագնել, — կարելի չէ համոզված ասել, վոր աշխատանքի արդյունքը չափազանց աննշան կլինի: Յերկրորդ պայմանն է — ապահովել մասնակիցներից յուրաքանչյուրի համար ինքնուրույն աշխատանքի սեխտիկակա

ՖԻՆԱՆՍԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ: Թախժալի պատկեր և ստացվում, յերբ խրմ-
քակի պարագմունքք իր տեսքով նմանվում և սովորական գրույցի
կամ թերթի ընթերցման, վորի ժամանակ տեխնիքական պա-
կասությունները պատճառով հնարավոր չի լինում հանձնարարել
մասնակիցներին ամենահասարակ հանձնարանությունների կա-
տարումը: Առհասարակ անհրաժեշտ և նկատել, վոր խմբակի նոր-
մալ աշխատանքի պարագագ ստեղծելու վրա պետք և ավելի մեծ
ուշադրություն դարձվի, քան դարձվում և սովորաբար: Հաճախ
վորեն, նույնիսկ ամենանշան տեխնիքական բացը կործանա-
բար և անդրադառնում ամբողջ աշխատանքի վրա: Այնինչ նա
կարող եր միանգամայն վերացվել, յեթև ժամանակին և վաղո-
րոք մոսձվեր և մոտհողվեր այդ մասին: Ուստի և զեկաւարը
պետք և վաղորոք նախատեսի այն բոլոր կազմակերպչական
ձեռնարկումները, վորոնք անհրաժեշտ են պարագմունքների
ճիշտ տարվելու համար, և իրենց՝ մասնակիցներին պնդությամբ
նախորոք պարագագ ստեղծի հանդիստ և գործարար աշխատանքի
համար, ձեռք առնելով բոլոր միջոցները վերացնելու տեխնի-
քական բանքը, անկաշղոթյունները և անկազմակերպվածու-
թյունը:

ԱՅԻՆԱՏԱՆԻ ԺԱՄԱՆԱԿԸ

Հիմա խոսենք խմբակի աշխատանքի ժամանակի մա-
սին: Պարագմունքների որերը և ժամերը անպայման պետք և
նշվեն խմբակի մասնակիցների կողմից, նալաձ նրանց ցանկու-
թյան և ազատ ժամանակ ունենալուն: Հիմնականում, ավելի
լավ և պարագմունքներն անց կացնել շաբաթական 1-2 անգամ,
սակայն միջոցներ ձեռք առնել, վորպեսզի խմբակի աշխատան-
քի բավականին տեական ժամանակը չթուլացնի կարմիր բա-
նակալիներին հետաքրքրությունը և շխանգարի նշված թեմայի
մշակումը մինչև վերջը հասցնելու: Պետք և ձգտել, վորպեսզի
հաստատ և վորոշ որեր սահմանվեն խմբակի աշխատանքի համար,
վորը իհարկե, վոչ մի պայմանով չպետք և վերացնի պարագ-
մունքը հաջորդ որվան փոխադրելու հնարավորությունը, յեթև
ցանկանում են այդ ունկնդիրները: Խմբակի յուրաքանչյուր ա-
ռանձին պարագմունք 1¹/₂—2 ժամից ավելի չպետք և տևի: Պա-
րագմունքի ժամանակ անպայման հարկավոր և հայտարարել
հինգ բույե ընդմիջում: Այդ ընդմիջման կիրառելը խմբակի մաս-
նակցին հնարավորություն կտա մի քիչ հանգստանալ և միշտ
կվեծացնի աշխատանքի արդյունավետությունը:

ԽՄԲԱԿԻ ԱՎԱԳԸ ՅԵՎ ՆՐԱ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Խմբակի մասնակիցներն իրենց միջկց առաջադրում են ա-
վագ: Խմբակի ավագն ոգնում է խմբակի ղեկավարին աշխատան-
քի կազմակերպման և դասավորման գործում: Նա վարում է
խմբակի մասնակիցները ցուցակը և շարունակ տանում է հա-
ճախումների հաշվառումը: Անհրաժեշտ ղեկաբերում նահավարում
է խմբակին, ծանուցում նրանց առաջիկա պարագմունքների մա-
սին: Ավագը մտահոգվում է խմբակի աշխատանքի տեղի
և պարագայի մասին, ղեկավարի հանձնարարությունները կեն-
սագործում է այս կամ այն կազմակերպչական ձևերով, այլ
և սուանձին հանձնարարությունների իրագործմանը մաս-
նակից է դարձնում խմբակի բոլոր մասնակիցներին: Դեկավա-
րի կարևորագույն պարտականությունն է հանդիսանում ման-
րամասը հրահանգել ավագին և աստիճանաբար բարձրացնել նրա
կազմակերպչական դերը խմբակի աշխատանքի մեջ:

ԽՄԲԱԿԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ ՅԵՎ ՄԱՍՆԱԿԻՑՆԵՐԻ ԻՆԲՆԱԳՈՐԾՆԵՅՈՒԹՅՈՒՆԸ

Վերջին հարցը, վոր պետք է մենք քննենք, հանդիսանում
է խմբակի կազմակերպման մեջ մասնակիցների ունեցած դերի
հարցը:

Հասկանալի չէ, վոր այդ հարցը վերջում դնելով, մենք
ամենևին մտադիր չենք նվազեցնելու նրա նշանակությունը:
Ավելին, պետք է վորոշակի ասել, վոր կազմակերպչական հար-
ցերի ամբողջ շղթայի մեջ նա հանդիսանում է ամենակարևորը
և յեթե մենք նրա քննությունը կատարում ենք ամենից վերջը,
ապա այդ անում ենք մենք միայն մի նպատակ ունենալով—
չեշտված կերպով ցույց տալ խմբակի մասնակցի դերը մեր նշած
բոլոր ձևերով: Բոլոր այն առաջարկու-
թյունները, վոր մենք արինք վերևում, իմաստ կունենա մի-
այն այն ժամանակ, յերբ նրա կենսագործմանը անմիջական
մասնակցություն ցույց կտա խմբակում աշխատող յուրաքան-
չյուր կարմիր բանակային, ամբողջ խմբակը, վորպես ինքնու-
րույն կազմակերպություն: Վոչինչի պետք չէ այն խմբակը, վո-
րի աշխատանքի կազմակերպմամբ շահագրգրված չեն նրա մաս-
նակիցները, այն խմբակը, վորի մասնակիցները հանդիսանում
են պասիվ լսողներ միայն, վորոնց հետ ղեկավարը աշխատանք-

և տանում: Մասնակիցներին ինքնակազմակերպման մասնակից գարձնելն և խմբակի մասնակից կարծիք բանակայինի հասարակական դաստիարակութեան միակ ճիշտ ճանապարհը: Պրա համար ել ղեկավարը ամենից առաջ պետք է լինի ավագ, ավելի փորձված ընկեր, կարծիք բանակայինի ինքնազործոն աշխատանքի հրահանգիչ և ղեկավար: Պետք է հասնել այնպիսի դրութեան, յերբ խմբակի յուրաքանչյուր մասնակից կտեսնի, վոր իր աշխատանքի ճիշտ կազմակերպումը կախում է ամենից առաջ հենց իրենից. կդիտակցի, վոր ինքը ղեկավարի հետ միասին կազմակերպում է խմբակը և պատասխանատու չէ նրա աշխատանքների կանոնավորութեան համար: Հատկապես ամենից առաջ այդ անկյան տակ պետք է քննել խմբակի կազմակերպման հարցերը:

ՄԱՍՆԱԿԻՑՆԵՐԸ ՅԵՎ ԽՄԲԱԿԻ ԻՆԳՆԱԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄԸ

Ամենից առաջ ղեկավարը պետք է ամեն կերպ մասնակից անի ամբողջ խմբակին նրա աշխատանքի կազմակերպման և կանոնավորման հետ կապված բոլոր հարցերի քննութեան և լուծման գործին: Ամենից առաջ, նախքան պարապմունքներին անցնելը, անհրաժեշտ է ուշադիր և լուրջ կերպով խոսակցել խմբակի մասնակիցներին հետ և հնարավորութեան տալ նրանց արտահայտել իրենց կարծիքը նշված ծրագրի մասին, մեթոդների և աշխատանքի դասավորման մասին: Իհարկե, հազիվ նպատակահարմար լինի խմբակի հատուկ կազմակերպչական ժողով հրավիրել այդ աստիճան, բայց առաջին պարապմունքին հատկապես ժամանակից, այդ հարցերի քննութեանն անհրաժեշտ է տրամադրել 15-20 րոպե: Քննութեանը կարգը, նախատեսվում է այսպես: Ղեկավարը համառոտ ընդգծում է խմբակի նշանակութունը, թվում է քննութեան յենթակա հարցերը, նկարագրում այդ աշխատանքը, վորը պետք է տարվի, մատնանշում ոչտազործման յենթակա նյութերը, բացատրում աշխատանքի մեթոդները և կարգը: Այնուհետև խմբակի մասնակիցները մտցնում են իրենց յենթազորութեանները, դիտողութեանները: Վերջնականապես համաձայնութեան գալով այդ խնդիրների վերաբերյալ, ղեկավարը մասնակիցներին հետ միասին պայմանավորվում է պարապմունքների վայրի և ժամանակի մասին: Խմբակն ընտրում է իր ավագին, և անհրաժեշտութեան դեպքում առանձին մասնակիցներին հանձնադրութեաններ տալիս—կապվել զբաղարանի հետ, նյութեր գտնել և այլն:

կազմակերպչական այդ առաջին խորհրդակցությունը պետք է հիմք դնի խմբակի մասնակիցներին ինքնակառավարման գործադրմանը: Պետք է գործը այնպես դնել, վերպեսզի աշխատանքի կարգին վերաբերվող վոչ մի հարց չվճռվի զեկավարի կողմից առանց կարմիր բանակայինների մասնակցության: Յեթե խմբակավարը անհրաժեշտ է գտնում խմբակում նոր մեթոդ մտցնել, խմբակի համար նոր հանձնարարություններ առաջարկել, փոխել նրա աշխատանքի կարգը—անհրաժեշտ է, փորպես կանոն, վաղորդք ծանուցել այդ մասին խմբակին և լսել նրա յինթագրություններն ու դիտողությունները: Ղեկավարը վոչ մի զեպքում չպետք է խմբակի վրին փաթաթի իր առաջարկությունը, այլ կիրառի այդ հետեողականորեն, տակտով, համոզելով, ուշադիր ունկնդրելով մասնակիցների դիտողություններին և շարունակ հաշվի առնի նրանց, ձգտելով, փորպեսզի կարմիր բանակայինը տեսնի, վոր իր կարծիքներին և առաջարկություններին հետ ուշադրությամբ հաշվի յին նստում, վոր առանց նրա մասնակցության չի լուծվում խմբակի աշխատանքին վերաբերվող և վոչ մի հարց:

ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆԸ ԽՄԲԱԿՈՒՄ

Մենք հատուկ ուշադրություն կգարձենք խմբակի հասարական կարգապահության խնդիրներին վրա: Ամուր հասարակական կարգապահությունը—խմբակի աշխատանքի կազմակերպության և հաջողության առաջին գրավականն է: Հաճախ լսում ենք, թե խմբակի կանոնավոր պարապմունքները խախտվել են՝ մասնակիցների չնեղկայանալու պատճառով, թե մասնակիցները չեն կատարում իրենց տրված հանձնարարությունները և այլն: Հաճախ է պատահում, վոր զեկավարը աշխատանքի հաստատ կարգ սահմանելու համար համոզման մեթոդից անցնում է վարչավորման, հրամայում է, ստիպում: Իհարկե, կարգապահությունը խմբակում չի կարող հենվել ստիպողականության վրա: Խմբակը—կամավոր կազմակերպություն է և նրա ներքին կարգապահությունը—հասարակական կարգապահություն է, վորը պետք է և կարող է կառուցվել կամավորականության վրա: Ճիշտ է, կարող է պատահել, վոր կարմիր բանակայինի մեջ հասարակական կարգապահության սովորույթներ գարգացնելը—զեկավարի ավելի դժվարին անելիքն է: Բայց կազմակերպչական բոլոր հարցերից, թերևս նա հանդիսանում է ամենակարևորներից մեկը: Ղեկավարը ամուր հասարակական կարգապահություն պետք է ստեղծի վոչ թե վարչավորման և «ճնշում» գործ դնելու միջոցով, այլ մասնակիցներին հետ ամենորոյա սխտեմատիկ և

համառ դաստիարակչական աշխատանքի շնորհիվ: Ի՞նչ ուղղու-
թյուններով նա պետք է ընթանա: Ամենից առաջ պետք է շա-
րունակ կարմիր բանակայինի մեջ պատասխանատվության գի-
տակցություն գաստիարակել իր ընկերների առաջ այն աշխա-
տանքի նկատմամբ, վոր նա կատարում է: Մանր բաների վրա,
գործնական որինակներով, կոնկրետ որինակներին վրա պետք
է աստիճանաբար ցույց տալ կարմիր բանակայինին, վոր նա
կատարում է ընդհանուր գործի մի մասնիկը և վոր առանց իր
մասնակցության այդ գործը կտուժի: Դիցուք մասնակիցներից
մի քանիսը ժամանակին չեն ներկայացել պարապմունքի—ան-
հրաժեշտ և պարզաբանել նրանց, վոր ժամանակին չներկայա-
նալու իրենց այդ արարքի շնորհիվ ստիպել են մյուսներին չերկար
սպասել և շատ ժամանակ կորցնել: Կամ թե, կարմիր բանակայինը
չի կատարել իրեն հանձնարարած աշխատանքը—կարևոր է հաս-
կացնել նրան, վոր իր հանձնարարության չկատարելը անդրա-
դարձել է խմբակի ամբողջ աշխատանքի վրա:

Յերկրորդ, կարգապահության հարցերը նշանակալից չափով
կապված են խմբակի մասնակիցների միջև սերտ ընկերական
միաձուլություն հաստատելու հետ: Յեթե խմբակը կազմակերպ-
չորեն ձևավորված չէ, յեթե նրա կազմը մշտական չէ, խոսք
անդամ լինել չի կարող խմբակի հասարակական կարգապահու-
թյան մասին: Այն վոր չի կարելի կարմիր բանակայինից կարգա-
պահություն պահանջել, չերբ այդ կարմիր բանակայինը նույնիսկ
չգիտե, թե ինքը խմբակի մասնակից է: Միաձուլել խմբակ, մաս-
նակիցների իսկական մտերմություն և միահամուռ աշխատանքի
պայմաններ ստացվել, ըստ ելուժյան նշանակում է, ամբապըն-
դել խմբակի ներքին կարգապահությունը:

Յերրորդ, կարևոր հանգամանք է և այն, վորպեսզի կար-
գապահությունը ամրացնելու գործին մասնակից արվեն և ի-
րենք մասնակիցները: Յեթե խմբակավարը չանի այդ սկզբից,
սպա նրա հետագայի ջանքերը անհրաժեշտ արդյունքներ չեն
տա: Խմբակի առաջին ժողովում ղեկավարը պետք է մանրամա-
սըն նկարագրի կարմիր բանակայիններին նրանց պարտա-
կանությունները վորպես խմբակի մասնակիցներ, առաջադրի
կարգապահության ամբապնդման և աշխատանքի կարգավորման
անելիքները, ներկայացնելով այն վորպես իրենց մասնակից-
ների անելիք: Հետագայում ղեկավարը պետք է շարունակ այդ
խնդիրը դնի մասնակիցներին առաջ և հասարակական կարգա-
պահություն ստեղծելու համար տարած իր աշխատանքում հեն-
վի վորչ միայն ավագի վրա, այլ և մասնակիցներից յուրաքան-
չյուրի վրա, խմբակի վրա ամբողջովին:

ԽՄԲԱԿԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՄԵԹՈԴՆԵՐՆ ՈՒ ՉԵՎԼԵՐԸ

ԽՄԲԱԿԻ ՄԵԹՈԴԻԿԱՆ ՎՈՐՊԵՍ ԱՎՈՒՄԲԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆ- ՔԻ ՁԵՎ

Սխալ կլինի կարծես, թե խմբակային աշխատանքի մեթոդիկան չի տարբերվում ուսուցման մեթոդիկայից, թե քաղաքական խմբակի աշխատանքը չի տարբերվում քաղաքական պարապմունքներից, իսկ սոցիալական խմբակի աշխատանքը սոցիալական պարապմունքներից:

Սմբակային աշխատանքի դժբախտությունը սովորաբար կայանում է հատկապես նրանում, վոր նրա զեկավարները հաշվի չեն առնում և չեն կարողանում հաշվի առնել այդ աշխատանքի առանձնահատկությունները և զբախով իսկ մեքենայաբար խմբակում կիրառում են մեթոդներ, վորոնք ավելի հատուկ են ուսուցմանը, կենդանի աշխատանքը զարձնում են վատ և անայնպիսիորեն զբաղված վարժական պարապմունքներ, և վոչ միայն չեն իրագործում խմբակի առաջ զբաղված խնդիրները, այլև յերբեմն կարմիր բանակայինին յետ են մղում խմբակից:

Յեթե ուշադիր հաշվի առնվեն այդ առանձնահատկությունները, ապա պարզ կլինի, վոր խմբակային աշխատանքի մեթոդիկան պետք է էյապես տարբերվի վարժական պարապմունքների մեթոդիկայից: Սմբակի զեկավարը ստիպված է շարունակ նկատի ունենալ յերկու կարգի մեթոդական խնդիրներ— նախ **հատուկ** մեթոդիկայի խնդիրներն ու կանոնները, վորոնք տարբեր են խմբակների տարբեր տեսակների համար, և **յերկրորդ**, խմբակային աշխատանքի մեթոդիկայի խնդիրներն ու կանոնները, խմբակային աշխատանքը, վորպես **այգպիսից**, վորպես ակմբային ինքնագործոն աշխատանքի տեսակներից մեկը: Հասկանալի յե նույնպես, վոր վերջին խնդիրները կլինեն ընդհանուր և միատեսակ բոլոր տիպի խմբակների համար, վորովհետե բոլոր խմբակներում, անկախ թե նրանք ինչ հարցերով են պարապում տարած աշխատանքի միջոցով պետք է միատեսակ զարգացնել կարմիր բանակային ինքնագործունեյությունը, բոլոր խմբակներում անհրաժեշտ է միատեսակ հաշվի առնել կարմիր բանակայինի հանգստանալու ցանկությունը և այլն:

Այդպիսով, խոսել խմբակային աշխատանքի մեթոդիկայի մասին, չի նշանակում քննել քաղաքագիտութեան, ազգամական գործի և թվարանութեան ուսուցման մեթոդիկայի հարցերը: Քաղաքագիտութեան, ազգամական գործի և թվարանութեան ուսուցման ձևերը, ինչպես ասեցինք, հիմնականում միանման են և՛ խմբակի համար, և՛ ուսուցման համար: Մենք պետք է կանգ առնենք միայն խմբակային աշխատանքի մեթոդների առանձնահատկութիւնները վրա, վորպէս ակճբային ինքնագործւոյ աշխատանքի տեսակներից մեկը:

Գործնականորեն, ինչպէս մենք արդեն տեսանք, այդ նըշանակում է, վոր մենք պետք է պատասխանենք յերեք հիմնական հարցի—1) ինչպէս զուգակցել խմբակի աշխատանքը մասնակիցների մշտական կենդանի հետաքրքրութեան հետ, ինչպէս պահպանել և բարձրացնել այդ հետաքրքրութեանը, 2) ինչպէս զննել խմբակի աշխատանքը կարմիր բանակային հանգստի պահանջների բավարարման հիմնան վրա, 3) ինչ է հարկավոր անել, խմբակում լայն և ամբողջական չափով կարմիր բանակային ինքնագործնեցութեանը և ակտիվութեանը հայտարարելու և զարգացնելու համար: Փորձենք լուծելու այդ հարցերը:

ԽՄԲԱԿԻ ԿԱԶՄԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Այնքան, վորքան խմբակի մեթոդիկայի կարևորագույն խնդիրներից մեկն է—զուգակցել նրա աշխատանքը կարմիր բանակայինի մշտական և կենդանի հետաքրքրութեանը, ապա ընական է, վոր զեկավարի առաջին մեթոդական քայլը պիտի հանդիսանա իր խմբակի մասնակիցների նրանց պահանջները ակտիվութեան և արամագրութեանները ամենորոյս և մանրազննին ուսումնասիրութեանը: Ձի կարելի պարագամունքները միատեսակ մեթոդներով մոտենալ զարգացած և հետամնաց կարմիր բանակայինին, ակտիվին և վոչ ակտիվին և լավ զբաղեցնելու և կիսագրագետին: Դրա համար էլ աշխատանքին լուրջ վերաբերվող զեկավարը մինչև պարագամունքը պետք է իրեն համար թեկուզ մոտավոր պատկեր ստեղծի իր խմբակի կազմի մասին, պարզի թեկուզ ամենամանհրաժեշտ տվյալները,—ինչպիսին և մասնակիցների սոցիալական կազմը, նրանց կուլտուրազգաբանական մակարդակը, ինչպիսին և նրանց ընդհանուր գրագիտութեանը, մասնակիցների մեջ կան արդյոք կոմյերիտականներ և ակտիվ կարմիր բանակայիններ, խմբակում գրվածներն ինչ են ուզում ստանալ նրանից, վորքան են նրանք շա-

հազրգոված խմբակի աշխատանքով և այլն և այլն: Բայց նույն
խոհ աշխատանքի առաջին շրջանում անգամ այդ ընդհանուր
ավյալներն ամենեկին բավարար չեն լինելու:

Անհրաժեշտ և մասնակիցների ավելի խորը և ուշադիր ու-
սումնասիրություն կատարել պարապմունքների ընթացքում:
Ուժեղացնել մասնակիցների թիվը համեմատաբար մեծ չե, և վատ
կլինի այն խմբակավարը, վոր չի կարողանում սկզբից
իր առաջ մասնակիցների անհատական ուսումնասիրության
խնդիրը դնել: Լուրջ ղեկավարը պետք և ուշադիր հաշվի առնի
մասնակիցներից յուրաքանչյուրի տրամադրությունները, նրա
վերաբերմունքը ղեկի աշխատանքը, նրա շահագրգռվածություն-
նը, այն հարցերը, վոր տալիս և նա պարապմունքների ժամա-
նակ և վորոնք նրան հուզում են, ղեկի այս կամ այն հանձնա-
րարությունը ցույց տված հետաքրքրությունը, ղեկի խմբակի
աշխատանքի մեթոդները և այլն: Ուսումնասիրության ար-
դյունքները պետք և ոժանդակեն ղեկավարին աշխատանքի այս
կամ այն մեթոդներն ընտրելու մեջ: Առանց այդպես կառույց-
ված և խնամքով կազմակերպված ուսումնասիրության, ավելորդ
և խոսել խմբակում կարմիր բանակային հետաքրքրությունը
բավարարելու մասին, հետևաբար, ավելորդ և խոսել խմբակի
աշխատանքի մեթոդիկայի մասին:

ԽՄԲԱԿԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆԳԻ ՄԵԹՈԴԻԿԱՆ

Ուժեղացնել կազմի խորը և մտածված ուսումնասիրությունը
ղեկավարին հնարավորություն և տալիս ճիշտ մոտենալ մասնա-
կից կարմիր բանակայինին, հետևաբար և խմբակի աշխատան-
քին:

Ինչու՞ն և մոտեցման ելությունը:

Այդ կարևորագույն հարցին հնարավորության չափ ճշգրիտ
և պարզ պատասխանելու համար, քննենք մի կոնկրետ օրինակ:
Ընդունենք, թե խմբակ և կազմակերպվել այն հարցի շուրջը
«Թե դուրսացին այս տարի ինչքան հարկ պիտի վճարին»: Այդ
խմբակի աշխատանքը կարելի չե կառուցել զանազան կերպ:

Կարելի չե, վորպեսզի ղեկավարը պատրաստվի և խմբակը
հավաքելով ինքը պատմի, թե ինչու՞ն և հարկի նոր օրենքի ե-
լությունը, ինչպես պետք և գանձվի այն, ում և ինչ արտոնու-
թյուններ պետք և տրվեն և այլն: Ուժեղացնել մասնակիցները հար-
ցեր կտան, ղեկավարը կպատասխանի հարցերին և կցրի առաջ
յեկամ տարակուսանքները:

Կարելի չե վարվել և այլ կերպ: Ինքը չպատմելով հարկի մասին, ղեկավարը դրա փոխարեն կարող է նշել մի շարք հարցեր, զենև այն խմբակի մասնակիցներին առաջ և առաջարկել, վորպեսզի նրանք իրենք պատասխանեն— թե ինչու՞նք և հարկի էյուլթյունը, ինչպես պետք է գանձվի նա և այլն: Վորպեսզի մասնակիցները կարողանան պատասխանել զրված հարցերին, ղեկավարը պետք է հանձնարարի նրանց կարգով մի շարք նյութեր, մի քանի քաղվածքներ որենքից, մի քանի եջ հարկի մասին զրած զրքույկից և այլն:

Ղեկավարի ոգնությամբ կարմիր բանակայիններն ինքնուրույն մշակում են այդ նյութը, աղյուսակով հաշվում են իրենց տնտեսությունից գանձվելիք հարկի քանակը, ղիազրամ են զրծում հին և նոր նորմաներով միջակից և չքավորից գանձվելիք հարկի մասին: Մշակումից հետո կուլեկտիվ կերպով քննում են զրված հարցերը, պատասխանում են նրանց, ուղղում միմյանց սխալները և ղիտում առանձին մասնակիցներին աշխատանքը:

Ինչով է տարբերվում խմբակի աշխատանքի առաջին մեթոդը յերկրորդից: Տարբերությունը բացահայտորեն նրա մեջ է, վոր առաջին ղեպքում մասնակցին հրամայվում էր պատրաստի նյութը և յեզրակացությունները: Սոաջին ղեպքում մասնակիցը պասսիվ, կամ համարյա պասսիվ ունկնդրող էր: Ընդհակառակը, յերկրորդ ղեպքում նա պասսիվ ունկնդիր չէր, նրան պատրաստի յեզրակացություններ չէյին հրամցնում: Նա ինքն իր նյութը մշակում, ինքն էր անհրաժեշտ յեզրակացություններին հանգում:

ՅԵՐԿՐՈՒ ԶԵՎԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆԸ

Ղոր ձևն է լավ: Գուցե առաջինը: Ձե վոր, այսպես թե այնպես կարմիր բանակայինի համար ավելի հեշտ է լսել ղեկավարին, քան փորժել նյութերը: Պարզ է, առաջին ձևը հեշտ է, բայց ոգտակար չէ: Ոգտակար չէ, յերկու հիմնական պատճառներով, վորոնց աչքաթող անել չի կարելի: Նախ խմբակի մասնակցին չի կարելի պասսիվ մասնակից— ունկնդիր դարձնել: Խմբակի նշանակությունն ամենից առաջ կայանում է նրանում, վորպեսզի ոգնի կարմիր բանակայինին ինքնուրույն կերպով հասկանալու իրեն հետաքրքրող հարցը և ինքնուրույն կերպով յեզրակացություններ անել: Յերկրորդ, կարմիր բանակայինն ուրիշի պատմածը վատ է յուրացնում, միշտ չի համողվում: Իսկ

յնքե իրեն հնարավորություն տան մտածել հետաքրքրող հարցի շուրջը, կարդալ նյութը, հաշվել թվերը, համոզվել օտաջարկվող փաստերի ճշտության մեջ, ապա հաստատ և տեսական ժամանակով նրա ուղեղում կտպավորվին ստացած տեղեկությունները, ինքը յեզրակացության կհանդի, և համոզված կլինի նրա ճշտության մեջ: Ուստի և խմբակի աշխատանքի ելությունը կայանում և վոչ թե նրանում, վորպեսզի կարմիր բանակայինների զլուխը փաստական տվյալներով «լցնեն», այլ նրանում, վորպեսզի նրան փաստական և համոզիչ տվյալներ հաղորդելով, ձգտեն, վորպեսզի նա ինքը մշակի իրեն հետաքրքրող հարցերը, ինքը գտնի նրանց ճիշտ լուծումը:

ԿՈՄՊԼԵՍԸ ԽՄԲԱԿՈՒՄ

Խմբակային աշխատանքի մեթոդիկայի մեջ չափազանց կարևոր հարց և հանդիսանում կոմպլեքսի կիրառումը: Խմբակում պատասպմունք տանելով, նյութեր ժողովելով, պետք և շարունակ ձեռք տել, վորպեսզի մասնակիցը խմբակում ուսումնասիրելով մոչ միայն առանձին հարցեր, այլ և այդ ուսումնասիրությունը հիմք ծառայի նրա ընդհանուր աշխատանքի լայնացման, նրա ընդհանուր զարգացման բարձրացման համար: Հաճախ, որինակ, պատահում, վոր թվաբանական խմբակի աշխատանքը ընթանում և վոչ թե առորյա կոնկրետ նյութի վրա, այլ վերացական թվերով որինակների և խնդիրների հիման վրա: Կարելի՞ չե այդպես վարվել, թե չե: Իհարկե չի կարելի: Թվաբանական խմբակի աշխատանքը պետք և կառուցվի վոչ թե վերացական թվերի վրա, այլ ընթացիկ ուղղական և քաղաքական նյութի վրա, թարմ լրագրական տվյալների վրա:

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆ ՀԱՐՑԵՐԸ ԽՄԲԱԿՈՒՄ

Խմբակավարը մեծ ուշադրություն պետք և դարձնի այն հարցերի պատասխանը բավարարելու վրա, վոր տալիս են մասնակիցները պարասպմունքի ընթացքում: Պետք և ասել, վոր ինքնուրույն աշխատանքի ընթացքում խմբակի մասնակիցների մոտ միշտ առաջանում և մեծ քանակությամբ զանազան հարցեր, վորոնց լուծման համար նրանք զիմում են խմբակավարին: Հաճախ և պատահում, վոր այդ հարցերը միայն շատ հեռավոր կապ են ունենում մշակվող թեմայի հետ: Հասկանալի չե, վոր զեկավարը պետք և միշտ պատրաստ լինի կարմիր բանակայինների կող-

մից տրվող հարցերին պատասխանելու կամ անձամբ, կամ թե խմբակի մասնակիցներին հետ միասին՝ կուլեկտիվ կերպով: Յեթե նույնիսկ կարժիր բանակային հարցը բուլբուլին կապված չե պարապմունքի առարկայի հետ, այդ ղեկավարն էս ղեկավարը պետք է հնարավորութեան սահմաններում այդ հարցերին պատասխանի պարապմունքի ժամանակ (հատկապէս, յերբ նա հետաքրքիր է ամբողջ խմբակի համար, և նրան պատասխանելը յերկար ժամանակով չի կարի քննվող առարկայից) կամ թե անձնական զրույցի միջոցով՝ պարապմունքից անմիջապէս հետո: Այդ պայմանները ղեկավարին առջադրում են մի շարք արտակարգ լուրջ պահանջներ: Պետք է զգուշացնել մի բանի մասին: Պատահում է, վոր խմբակավարը ձգտում է անմիջապէս պատասխանել բոլոր տրվող հարցերին անխտիր, յեթե անգամ պատասխանի համար նա միանգամայն պատրաստ չէ: Վորպէս կանոն, յեթե ղեկավարը ավելի պարապմունքին իվիճակի չէ սպասիչ բացատրութեան տալու, — ավելի լավ է այդ անթիվ զբոսայցը հետաձգել մի ուրիշ անգամ, քան թե տալ մակերեսային վոչ ճիշտ և վոչ համոզիչ պատասխան: Միայն կարևոր է, վորպէսզի ղեկավարը չմոտանա իր խոստումը, «պատասխանել հաջորդ անգամ», և ժամանակին պատրաստվելով մասնակիցներին սպասող պատասխան տալ: Առհասարակ, պետք է լիովին ազահոովել խմբակում տրվող կարժիր բանակային հարցերին պատասխանելը:

ԶՊՈՂՆԵՑՆԵԼ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆԻՆ

Յերբմն այդ միանգամայն ճիշտ զրութեանը մեկնարանվում է վոչ ճիշտ — գանում են, վոր խմբակի ղեկավարը պետք է «տանը կատարելու հանձնարարութեաններին» դասեր տալ: Պատահում է նույնպէս, վոր խմբակի ինքնուրույն աշխատանքը փորձում են կառուցել հետևյալ կերպ. — վաղորդք բաժանում են զրականութեանը, մասնակիցներն ազատ ժամանակ կարգում են, իսկ խմբակի պարապմունքներին ղեկուցումներ են անում տրվող թեմաների շուրջը: Վորպէս կանոն, «տանը կատարելու հանձնարարութեանները» չպետք է գործադրվեն (միայն բացառիկ ղեկքերում, մասնակիցներին չափազանց պատրաստված և հետաքրքրվածութեան ղեկքում) և մասնակիցներին ամբողջ աշխատանքը պետք է ընթանա միայն խմբակի պարապմունքի համար հատկացրած ժամանակամիջոցում: Ինչո՞ւ: Վորովհետև կառու-

ցելով խմբակի աշխատանքը, վոչ մի կերպ չի կարելի հոգնեցնել կարմիր բանակայինին, ծանրաբեռնել նրան աշխատանքով: Այդ վերաբերում է վոչ միայն «տանը կատարելու հանձնարարություններին», այլ և խմբակում տարած անմիջական աշխատանքին: Չի կարելի խմբակի պարապմունքը ծանրաբեռնել մեծ քանակությամբ նյութերով, հարցերով և այլն: Այդ ամենի չափը պետք է խիստ համաձայնեցված լինի հնարավորությունների, ժամանակի և կարմիր բանակայինի ցանկության հետ: Վորքան էլ վոր հետաքրքիր չլինեն պարապմունքները, բայց ծանրաբեռնված լինելով, նրանք կարող են ձանձրացնել և զբաժնով իսկ յետ մղել մասնակից՝ կարմիր բանակայինին: Մենք կատելինք՝ ազելի լավ և տալ հնարավոր յեղածից քիչ, քան թե շատ:

ՅԵՆԹԱԽՄԲԱԿՆԵՐԻ ԲԱԺԱՆՎԵԼԸ

Սկսվում է մասնակիցների ինքնուրույն աշխատանքը: Նրա լավագույն կազմակերպման համար հատկապես նպատակահարմար է խմբակը բաժանել մի քանի յենթախմբակների: Յուրաքանչյուր յենթախմբակում, միջին հաշվով, պետք է լինի 3-5 (բայց վոչ ավելի) հոգի, այլ հաշվով, վորպեսզի յենթախմբակների քանակը 3-4-ից այն կողմը չանցնի: Բաժանելն ամենից լավ է թողնել, վորպեսզի կատարեն իրենք մասնակիցներն այնպես, ինչպես իրենց հարմար է, սակայն ղեկավարը պետք է ուղղումներ մտցնի այդ բաժանումների մեջ, ձգտելով, վորպեսզի յենթախմբակների մասնակիցները լինեն սիատեսակ իրենց զարգացմամբ և մակարդակով, այլ և վորպեսզի յենթախմբակներից յուրաքանչյուրի մեջ լինի մեկ՝ քիչ թե շատ զարգացած մասնակից, այսպես ստած յենթախմբակի ավագը: Յենթախմբակի այդ ավագը պետք է հանձնարարություններ ստանա իր ամբողջ յենթախմբակի համար, կազմակերպի նրա ներքին աշխատանքը և այլն:

Յենթախմբակների այդպիսի բաշխումը կարևոր է նրա համար, վոր մասնակիցներին անհամեմատ հեշտ և կողտակար աշխատել հանձնարարության վրա վոչ թե մեկ մեկ, այլ կողքիկողքի կերպով, միատեղ: Ուստի, նույնիսկ խմբակի փոքր կազմ լինելու դեպքում, յենթախմբակների ստեղծելն այնուամենայնիվ նպատակահարմար է (պարզ է, պետք է քշանա նրանց քանակը, այլ և նրանցից յուրաքանչյուրի մասնակիցներին քանակը):

Յենթախմբակները կազմակերպելուց հետո ղեկավարը բաժ-

խում և միայն հաճեցաւ արուեստները, աշխատեցի ձեռնարկ-
ները յեզ ցուրերը:

Մ Շ Ա Կ Մ Ա Ն Ն Յ Ո Ւ Թ Ը

Ի՞նչ նյութ պետք է ընտրել խմբակում մշակելու համար: Այստեղ կարևոր է նշել մի քանի հիմնական կանոններ, յիշելով այն ամենից, ինչ մենք ասեցինք մեթոդիկային վերաբերող բաժնում: **Ամենից առաջ**, նյութը պետք է կրի ընթացիկ բընույթ: Խմբակին չի կարելի հանձնարարել քաղցրագիրտության ձեռնարկ, կանոնագրերք, հնացած փաստաթղթեր և այլն: Թարմ լրագիր, նոր բրոշյուր, հանդեսի հերթական համարը, մոտ անցյալում վերջացած համազումարի վորոշումները—մասնակիցների ինքնուրույն աշխատանքի լավագույն ձեռնարկները կարող են լինել: **Յեւկորոզ**.—հակայական նշանակութիւն ունի նյութի լեզվի հասարակ և հանրամատչելի լինելը, նյութի պարզ բացատրութիւնը: Պատահում է, վոր մի շարք շատ կարևոր փաստաթղթեր չեն ուղտագործվում խմբակի աշխատանքում միայն նըրա համար, վոր նրանք չեն բավարարում այդ պահանջները: Ուստի և հատկապես կարևոր է, վորպեսզի ղեկավարը խմբակին այս կամ այն հողվածը կամ գրքույքը հանձնարարելուց առաջ, ինքն ուշադիր դիտի այն, հնարավորության չափ հանի չափագանց բարդ կտորները՝ կազմի անհասկանալի բառերից կազմած վորքերիկ բառարան և այլն: **Յերրորդ**, նյութը պետք է լինի բազմազան և կենդանի: Քաղաքական կամ սոցիալական հողվածի հետ միասին պետք է տալ վոտանավոր, մի վորքը կտոր գեղարվեստական պատմվածքից, հետաքրքիր պատմական փաստաթուղթ, թերթում տված կենցաղային թղթակցութիւն և այլն: **Չորրորդ**—նյութը հնարավորին չափ պետք է տեսողական լինի: Դեկավարին վաղորոք անհրաժեշտ է ջոկել վառ դիտարամ, աղյուսակ կամ սխեմա, գեղարվեստական իլյուստրացիա, յեթե անհրաժեշտ է աշխարհագրական քարտեզ և այլն: **Էիցերորդ**,—հատկապես կարևոր է վորպեսզի նյութը լինի կարճ, ամփոփ, և կոնկրետ, Միջին հաշիվով խմբակն ինքնուրույն մշակման համար մի ժամից ավելի ժամանակ չունի, շարքային մասնակիցի համար չափազանց դժվար կլինի այդ ժամանակամիջոցում վեր լուծել 6—10 յնքեսից ավելի նյութ: Իրա համար էլ, առաջարկելով մեծ գրքույկ, հողված և այլն, ղեկավարը պետք է վաղորոք ճշգրիտ նշի այն տեղերը, վորոնք պետք է մշակվեն, զուրս նետելով այն ամենն ինչ ավելորդ է, թողնելով միայն ամենից

անհրաժեշտը: Վերջապես, վեցերորդ, անհրաժեշտ է նշել, Վոր նյութը ընտրելով, պետք է յիշնել նրանից, թե վորքան քավարար քանակութեամբ կա այդ նյութից խմբակի նորմալ աշխատանքն ապահովելու համար:

Մասերով կանկրեա, խմբակների աշխատանքի համար վորպես նյութ պետք է վերցնել հետևյալը, — **բերքից՝** առաջնորդող հողվածոները և թերթիւնները, կարմիր բանակային և գյուղացիական լազրերից, քաղվածքներ զեկուցումներից, հաշվետվութեան ներից, սղագրութեան ներից, առավել վառ փաստեր քաղաքական ինֆորմացիայից, առանձին կենդանի թղթակցութեան ներ կենցաղային բնութեով և այլն: **Հաճախակի գրելու**, ավելի ճիշտ մի քանի յերեսից քաղկացած մի կտոր այնպիսի գրքույկից, վորի չափը չանցնի լրագրական միջին հողվածի չափից: **Զանազան փաստաթղթեր** — զեկրեաներ, խորհրդային և կուսակցական կազմակերպութեան ների վորջումներ, պատմական փաստաթղթեր և այլն: **Գեղարվեստական կտորներ**, վտանավորներ, վորք պատմվածք, մարտական հիշողութեան ներ, գիտագրամներ, ամենահասարակ սխեմաներ, փոքրիկ աղյուսակներ, քարտեաներ:

ԻՆՉՊԵՍ ԿԱԶՄԵԼ ՀԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Հավարած նյութի հիման վրա յել կազմվում են հանձնարարութեան ները՝ յենթախմբակների ինքնուրույն աշխատանքի համար: Ինչ ձևով են տրվում այդ հանձնարարութեան ները: Այստեղ հաճախ սխալներ են թույլատրում, մեր կարծիքով, կոպիտ սխալներ: Յերբեմն կարծում են, թե մասնակիցներին միայն պետք է առաջարկել կարող այն նյութը, վոր նշել է զեկավարը: Այդ ճիշտ չէ: Այդ միջոցը կարող է մասնակիցների ինքնուրույն աշխատանքը վերածի նյութի մեքենայական ընթերցման, — մեքենայական նրա համար, վոր կարմիր բանակայինը չպետք է պարզ հասկացողութեան տա իրեն, թե ինչ նպատակով է նա կարգում իրեն առաջարկած կտորը, ինչի վրա պետք է հատուկ ուշադրութեան զարձնել, և ինչն է յերկրորդականը: Ուստի և մասնակցին չի կարելի միայն առաջարկել կարող և մշակել այս կամ այն նյութը, այլ պետք է նրա առաջ գնել մի շարք հարցեր և առաջարկել պատասխանել այդ հարցերին: Հողվածը, գրքույկը, զիտգրամը պետք է, այդպիսով, մասնակցի համար միայն՝ ձեռնարկ ծառայել տրված հարցերին ճիշտ պատասխան տալու գործում: Այսպես, որին ա՛լ, պետա՛լան բյուջեն ուսումնասիրող խմբակի հանձնարարութեանը մոտավորապես այս ձևը կնդուներ. —

Պատասխանեմք հետեւյալ հարցերին

1. Ի՞նչ բան է պետական բյուջեն և նա ինչու չէ պետք
2. Ի՞նչպիսին է ԽՍՀՄ բյուջեն, արդյոք նա չի տարբերում կապիտալիստական յերկրներէ բյուջէից:
3. Վորտեղից է մեր պետութիւնը դրամ վերցնում: Նա արդյոք շատ է ստանում հարկերից, յերկաթուղուց, արդյունաբերական և անտրական ձեռնարկութիւններից և այլն:
4. Ինչպե՞ս է ծախսում մեր պետութիւնն իր զբաժաները: Չի կարելի արդյոք քչացնել բանակի և նավատորմի վրա կատարվող ծախսերը: Չի կարելի, արդյոք, ավելացնել դուրսդատնետեսութեան տրվող հասկացումները, և քչացնել արդյունաբերութեան համար կատարվող ծախսերը: Բացատրեք, թե ինչու չի կարելի կամ կարելի չէ:

ՀԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊՎԱՍԻ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆԿ

Յանկալի չէ, վորպեսզի յուրաքանչյուր հանձնարարութեան մեջ, նյութը ընթերցելուց բացի, մտցվի փոքրիկ գործնական աշխատանք յեկոթարկի համար, որինակ, գծել զիստապարտապէս պետական գրել ընթերցած հողվածի կամ գրքույկի համար, հանդեսներից մի քանի համապատասխան նկարներ կարելի թողնակցութիւն գրել և այլն: Անհրաժեշտ է միայն հաշվի առնել, վորպեսզի իր չափով այդ գործնական աշխատանքը շատ էլ մեծ չլինի և մասնակիցներից նրա իրագործման համար շատ ժամանակ և աշխատանք չխլի: Յուրաքանչյուր յենթաաշխատանքի պետք է տալ տարբեր բնույթի գործնական աշխատանք: Որինակ ԽՍՀՄ բյուջեն ուսումնասիրող խմբակի համար կարելի չէ նշել այսպիսի գործնական աշխատանք — Յենթաաշխատանքներից մեկը գծում է ԽՍՀՄ յեկամուտների և ծախսերի դիագրամը, մյուսը — պետական և գրում բյուջէի մասին կարողացած գրքույկի մասին, յերրորդը — պատասխանում է հարց ու պատասխանի տեսքում բյուջէի վերաբերյալ տված հարցին, չորրորդը — կազմում է ԽՍՀՄ բյուջէի մասին լրագրի վերջին համարներում լույս տեսած հողվածների ցուցակը և այլն:

Ամենից լավ կլինի, յեթե խմբակի ղեկավարը վաղորդ յենթաաշխատանքի հանձնարարութեանները գրի առնի առան-

ձին-առանձին թերթիկների վրա: Ծայրահեղ դեպքում այդ հանձնարարությունները կարելի չի գրել զբառատարակի վրա, կամ թելագրել բոլոր մասնակիցներին:

ՀԱՆՃՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԻՐԱԳՈՐԾՈՒՄԸ ՅԵՆԹԱ- ԽԱԲԱԿՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՑ

Հանձնարարությունները տրվելուց հետո յենթախմբակներն անցնում են նրանց իրազորման: Յուրաքանչյուր յենթախմբակ աշխատում է մյուսներից առանձին: Ցանկալի չի, վորպեսզի աշխատանքի համար, հնարավորություն սահմաններում, նախորոք պատրաստրած լինի 2—3 սեղան կամ նստարան, վորոնց վրա մասնակիցները կկարողանան տեղավորվել ինքնուրույն աշխատանքի ժամանակ: Սակայն, ծայրահեղ դեպքում կարելի չի կառավարվել և առանց նրանց: Հանձնարարությունների կատարումը տեղի չի ունենում հետևյալ կերպ: Յենթախմբակի բոլոր մասնակիցները ուշադիր ծանոթանում են առաջարկված հանձնարարությունը և առաջադրված հարցերին: Այնուհետև նրանցից մեկը բարձր կարգում է նշված նյութը, մասնա, յուրաքանչյուր հիմնական մտքից հետո կանգ առնում: Ընթերցման ընթացքում մնացածները գրի չեն առնում հիմնական մտքերը, հարցեր են դնում, միատեղ քննում նրանց, պարզում են անհասկանալի բառերը, դարձվածքները, վեր են լուծում դիագրամները, աղյուսակները և այլն: Ընթերցումի վերջացնելուց հետո յենթախմբակի մասնակիցները միատեղ քննում են տրված հարցերը, կոլլեկտիվ կերպով գտնում անհրաժեշտ պատասխանը և դրանից հետո միատեղ ձեռնարկում գործնական աշխատանքի իրազորման:

ՅԵԶՐԱՓՈՒԿԻՉ ԶՐՈՒՅՑ

Աշխատանքի վերջին և կարևորագույն շրջանը հանդիսանում է յեզրափակիչ գրույցը: Հանձնարարությունները վերջացնելուց հետո, բոլոր յենթախմբակները միանում են ամփոփումներ կատարելու համար: Ինչպես տանել յեզրափակիչ գրույցը: Չպետք է ստիպել յենթախմբակների մասնակիցներին վոր և է զեկուցմներ անել այն մասին, թե նրանք ինչ են վերլուծել և յուրացրել:

Յեզրափակիչ գրույցի առանցքը պետք է կազմեն այն հարցերը, վոր դրվել են յենթախմբակների առաջ (ինչ է, որի-

նակ, բյուջեն, ինչո՞ւ համար և նա, ինչպիսի՞ն և ՊՍՀՄ բյուջեն և այլն): Աեկավարը հետևողական կերպով դնում է ամբողջ խմբակի առաջ այդ հարցերից յուրաքանչյուրը և առաջարկում է դրանց շուրջը արտահայտվել: Մշակման ընթացքում մասնակիցները կուտակել են վորոշ նյութ և միշտ ել կենդանի մասնակցութուն ցույց կտան հարցերի քննությանը: Յուրաքանչյուր առանձին հարց վերլուծելուց հետո, ղեկավարը ամփոփում է յեզրակացությունները (իր խոսքերով կամ հեղինակավոր փաստաթղթերից քաղած մեջբերումներով) և անցնում հաջորդ հարցին: Այնուհետև կոլլեկտիվ կերպով քննվում է գնահատվում է յենթախմբակների կողմից կատարված գործնական աշխատանքի արդյունքները, և միատեղ ուղղվում սխալները: Աերջում, ղեկավարը ընդհանուր ամփոփումներ է կատարում, գրականութուն է հանձնարարում ինքնուրույն ընթերցման համար և ծանուցում է հետևյալ պարագմունքի թեմայի մասին:

ԱՇԽԱՏԱՆԻ ԺԱՄԱՆԱԿԻ ԲԱՇԽՈՒՄԸ

Մի քանի խոսք աշխատանքի ժամանակի բաշխման մասին: Ցանկալի յե, վորպեսզի ամբողջ մշակելու ընթացքը—նեբրածականից մինչև յեղրափակիչ գրույցը—տեղի ունենա խմբակի մի պարագմունքի ընթացքում: Այդ ղեպքում նեբրածական գրույցին պետք է հատկացնել 10—15 րոպե, յենթախմբակների աշխատանքի համար—40—60 րոպե: Ցեթե մի պարագմունք չի բավականացնում, աշխատանքը կարելի յե բաշխել և Ձ պարագմունքի վրա, բայց դրանից պետք է հնարավորին չափ խուսափել:

Ն Ն Դ Ր Ի Լ ՈՒ Ծ ՈՒ Մ Ը

Մի քանի դեպքերում խմբակի աշխատանքը կարելի յե շատ հաջող կառուցել յնդիրներ լուծելու վրա: Այդ միջոցը հատկապես կարելի յե գործադրել ուսումնական խմբակներում (տակտիկայի, տեղագրության և այլ հարցերի վեբաքերյալ), ընդհանուր կրթական խմբակներում (թվաբանության, յերկրաչափության), քաղաքական վորոշ խմբակներում (այն խմբակներում, վորոնք աշխատում են թվական տվյալների հետ, որինակ, գյուղատնտեսական հարկով են ղրաղվում) և այլն: Ընդունենք, որինակ, վոր վաշտային հրաձգարանում աշխատող խմբակը յնդիր է գրել իր առաջ վարժվել մինչև հրաձգային

նշաններն ընկնող տարածութիւնները սահմանելու մեջ, ԽՐՄ-
բակի պարագմունքը կիրառւում է, որինակ, այս կերպ: Պա-
րագմունքը տարւում է դաշտում կամ գորանոցի բակում: Յե-
թն խմբակի մասնակիցները ծանօթ չեն նշված հարցին, ապա
միանգամից խնդրի լուծմանն անցնելն անհար է: Ղեկավարը
նախ 15—20 բոլոր տեղ նախնական զբոյց է տանում, վորի
ժամանակ մասնակիցներին հայանում է մի շարք անհրաժեշտ
տեղեկութիւններ և կանոններ: Մեր վերջրած որինակում զե-
կավարը նշելով տարածութիւն չափելու անհրաժեշտութիւնը
ճիշտ հրաձգութիւն համար, բացատրում է տարածութիւնը չա-
փելու միջոցները և ցույց տալիս տարածութիւնը աչքով չա-
փելու յերեք-չորս հասարակ ձև: Չափազանց կարևոր է, վոր-
պետի մասնակիցները վոչ միայն մեքենայորեն յուրացնեն չա-
փելու սխիւթական ձևերը, այլ հասկանան նրանց ելութիւնը:

Յեթն խմբակի մասնակիցները քիչ թե շատ յուրացնում
են հիմնական տեղեկութիւնները, զեկավարը առաջարկում է
լուծել մի շարք կոնկրետ խնդիրներ: Վոչ մի կերպ չի կարելի
խնդիրը թաւ ամբողջ խմբակի: ԽՐՄ-ի վորակը փորքաթիւ լինելու
զեպքում ևս անհրաժեշտ արդյունքները չեն պացվի, յերեք-
չեն հայտարարվի խմբակի բոլոր անդամների, մասնավանդ ավե-
լի թույլերի ինքնագործունէլութիւնը: Աննպատահարմար
է և առանձին մասնակիցներին խնդիրներ առաջարկելը: Ամե-
նից լավ է խմբակը բաժանել յեճրախմբակների, և աշխատան-
քը բաշխել նրանց միջև: Պետք է աշխատել յենթախմբակներին
միևնույն աշխատանքը չտալ: Յուրաքանչյուր խմբակ աշխա-
տում է ինքնուրույն, զեկավարը հետևում է յենթախմբակների
աշխատանքին և անհրաժեշտ զեպքերում տալիս է խորհուրդ-
ներ և ցուցումներ: Յենթախմբակի մասնակիցները խնդիրը լու-
ծում են միտաին, խորհրդակցելով մեկը մյուսի հետ: Վոչ մի
կերպ չպետք է արգելել յենթախմբակի մասնակիցներին խոն-
դիրներ լուծելիս ոգտվել այս կամ այն ձեռնարկներով: Ավելին,
զեկավարը պետք է հանձնարարի այդ ձեռնարկներն ու խրա-
խուսի և իրենից և ձեռնարկներից, աղյուսակներից ու կանո-
նագրքերից անհրաժեշտ տեղեկանք ստանալու ցանկութիւն-
ները:

Հաջող կիրառման զեպքում, խնդիրների լուծումը—խմբա-
կային աշխատանքի ամենալավ ձևերից մեկն է: Անհրաժեշտ է
միայն, վորպետի զեկավարը կիրառի այդ ձևը վոչ վորպես ըս-

տուգում, այլ կարողանա տալ նրան գրավչութիւն և մասնակիցներին մեջ հետաքրքրութիւն առաջացնել: Հսկայական նշանակութիւն պետք է ունենա խնդիրների ճիշտ կազմելը կամ ընտրութիւն կատարելը: Վերացական, չոր, սխեմատիկ խնդիրը չերբեք չի հետաքրքրի կարմիր բանակայիններին: Կոնկրետ, գործնական, գրավիչ ձևով տրված խնդիրը միշտ կառանց բանաւոր գոյությունները: Կարևոր է, ի դեպ, նշել, վոր լուրջ խնդիրն գուցեթաց միշտ կարելի կլինի՝ ոգտագործել հանաքի ձև ունեցող (թվարանական, ոտգմական և այլն) խնդիրները: Վտտ չի լինի, յեթե զեկավարին հաջողվի խնդրի լուծման պրոցեսի մեջ տուող մրցակցութիւն վորոշ տայր մացնել, իհարկե, վրծն ապես չթույլատրելով, վորդեպի աշխատանքը, պրիմիտիվ խաղի վերածվի: Առհասարակ խմբակային աշխատանքի մեր վերլուծած այդ լագմագան ձևերի մեջ շատ բան կախված է ձևուներեցութիւնից, հնարագիտութիւնից և խմբակի իրեն զեկավարից:

Ն Յ Ո Ւ Թ Ե Ր Ի Ժ Ո Ղ Ո Վ Ե Լ Ը

Մի քանի խմբակներում, վորոնք տեական ընույթ են կրում, մասնակիցներին կարելի յի հանձնարարել սխտեմատիկ աշխատանք—ժողովել և կարգավորել այս կամ այն նյութիւրը: Որինակ կարող է ծառայել «լիազոր ներկայացուցիչները» խմբակը, վորն իր առաջ խնդիր է գնում ծանոթանալ միջադգային գրութիւնը: Նման խմբակի մասնակիցները բաժանում են իրենց միջև առանձին յերկրներին վերաբերող լրագրական նյութիւրի ժողովելու և ուսումնասիրելու աշխատանքը:—Մեկը «վերցնում» է Անգլիան, մյուսը Ֆրանսիան, յերրորդը Ամերիկան, և այլն: Մասնակիցներից յուրաքանչյուրն «իր» յերկրի համար տետր (այլրում) է վարում, վորտեղ և վակցնում է թերթիւրից կտրած ամենից հետաքրքիր թղթակցութիւնները, հոգվածները, նկարները և այլն: Ժամանակ առ ժամանակ հրավիրվում է խմբակի պարագմունք,—«կոնֆերանսներ», վորտեղ մասնակիցները ուսումնասիրված նյութիւրի հիման վրա տեղեկութիւն են տալիս այս կամ այն յերկրի գրութիւն մասին: Խմբակի զեկավարը կանոնավոր հետեում է մասնակիցներից յուրաքանչյուրի աշխատանքին, մատնանշում է այն հոգվածները ու թղթակցութիւնները, վորոնք պետք է կարգու և կրտրել, ոգնում է լուծել ծայր առած խնդիրները, զեկավարում է «լիազոր ներկայացուցիչներին կոնֆերանսները»:

Ե Բ Ս Կ ՈՒ Ր Ս Ի Ա Ն Ե Ր Ը

Սոսրակային աշխատանքի ամենագրավիչ և ոգտակար ձևերից մեկն էլ եքսկուրսիաներն են: Ձկա խմբակի և վոչ մի տեսակի վորի համար եքսկուրսիան այս կամ այն չափով ընդունելի չլինի: Արդյունաբերության զբոսայգիների հարցերով զբաղվող խմբակը կարող է եքսկուրսիա կազմակերպել գեպի մոտակա գործարանը: Խորհրդային շինարարության հարցերն ուսումնասիրող խմբակը — խորհրդների հերթական համագումարի առթիվ գումարված ցուցահանդեսը կամ թե խորհրդային վորեկ հիմնարկություն: Ռազմական տեխնիկայով զբաղվող խմբակի աշխատանքը լրիվ չի լինի առանց հաճախելու մոտակա մասնագիտական գործարանը կամ ՊԱՋԸ — Ավիագիտի թանգարանը (յեթե կա): Բնագիտական խմբակը, հատկապես ամառը, պետք է իր ամբողջ աշխատանքը կառուցի եքսկուրսիաների վրա: Թատերական խմբակի համար ավելորդ չի լինի տեղական թատրոնին ծանոթանալը և այլն: Կարևոր է միայն, վորպեսզի եքսկուրսիան խնամքով նախապատրաստված լինի և ամեն կերպ ոգտագործվի այն, վորպես խմբակի հետագա ամբողջ աշխատանքի լավագույն իլյուստրացիա:

Մենք քննեցինք խմբակային աշխատանքի միայն ամենատարածված, գործածական, տիպիկ ձևերը և իսպառ մի կողմը թողինք նեղ, մասնագիտական բնույթ կրող ձևերը (որինակ գեղարվեստական և այլն խմբակների աշխատանքը): Նա, ով ուշադիր կարգա մեր խորհուրդներն ու ցուցումները, կկարողանա ոգտագործել նրանց իր հետագա աշխատանքի ընթացքում: Գտնելու համար լավագույն ձևեր ու մեթոդներ մեր այնքան բազմատեսակ ու բազմակողմանի աշխատանքի համար, վորպեսին է խմբակային աշխատանքը:

ՂԵԿԱՎԱՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏՎԵԼԸ ՅԵՎ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԱՐԳՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՀԱՇՎԱՌՈՒՄԸ

Իրմենք վերջին հարցին, — ղեկավարի պատրաստվելը խմբակի պարապմունքի համար: Այդ հարցը ձեռք է բերում արտակարգ կարևոր նշանակություն: Վորքան ուզում ես լավ առաջարկներ ու խորհուրդներ առաջադրի խմբակի աշխատանքի համար, նրանք բոլորն անոգուտ կլինեն, յեթե ղեկավարն իր աշխատանքին և պարտականություններին մտեմնա առանց ան-

հրաժեշտ պատասխանատուության գիտակցութեան, յեթե նա լուրջ և խորը չմտտենա նրանց և ուշադիր չմշակի իրեն հանձնված խմբակի գործնական բոլոր հարցերի կազմակերպումը:

Մամբակի աշխատանքի մանրագնին և լուրջ պատրաստությունն ամեցից լուրջ աշխատանքն է՝ խմբակի ղեկավարի պարտականութիւնը, և նրա աշխատանքի հաջողութեան և արդյունավետութեան միակ հաստատուն գրավականը:

ՂԵԿԱՎԱՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆ ԻՐ ՎՐԱ

Քաղղեկն ու լեռնանկյան խորհուրդը նշում են խմբակի հերթական աշխատանքի թեման, ղեկավարը համապատասխան ցուցումներ և ստանում: Նա առաջին հերթին ուշադիր զբոսացում է քաղղեկի, հրամանատարի և կուսակցական բջիջի հետ այն խնդիրների շուրջը, վոր առաջադրվում են նրա խմբակի համար և ստացված ցուցումներին հիման վրա դիմում աշխատանքի մանրագնին պատրաստման: Ինչից պետք է սկսել այդ պատրաստութեանը: Ղեկավարի համար սխալ կլինեն, յեթե նա, խմբակի համար թեմա նշելուց հետո անմիջապես անցնեն գործնական հարցերի մշակմանը: Մինչև պլանի կազմելը, մինչև ունկնդիրների համար կոնկրետ նյութեր ընտրելը և այլն, ղեկավարը անպայման պետք է ինքն ուսացիր ուսումնասիրի և մեակի այն հարցը, վորի վրա պետք է աշխատի խմբակը: Նույնիսկ, յերբ այդ հարցն իրեն ծանոթ է, յերբեք ավելորդ չի լինի վերականգնել և թարմացնել հիշողութեան մեջ իր նախկին գիտելիքները: Վատ է, յերբ ղեկավարը պետք է պատրաստվի պարապմունքներին այն գրքույկներով, հողվածներով և նյութերով, վորը հետո նա պետք է տա իր խմբակին՝ մշակելու համար: Վորպես կանոն, ղեկավարն իր մոտ պետք է ունենա ավելի շատ նյութ, քան նա յենթադրում է տալ կարծիք քանակայինին: Նա պետք է ունենա վորոշակի ոժանդակ, վորից, նայած պայմաններին, մասնակիցներին կողմից առաջադրած հարցերին, թեմայի մշակման ընթացքին, նա կկարողանա քաղել անհրաժեշտ լրացուցիչ նյութեր:

Ուստի, դիմելով պատրաստման, ղեկավարը պետք է նշի իր մոտ նյութի թեկուզ և մինիմալ ցանկը, վորը նա պետք է կարգա և ուսումնասիրի: Ամենից լավն է, համապատասխան կոնսուլտացիայի և ցուցումներին համար դիմել քաղղեկին, վաշտի հրամանատարին, գնդային գրադարանի վարիչին, քաղղրա-

զիտության դպրոցի զեկազարին, կամ վերջապես անձամբ աշ-
քի անցկացնել տեղեկատու գրքերը, հանձնարարական ցուցակ-
ները: Անհրաժեշտ ցուցումներն ստանալով և նյութեր ձեռք
բերելով, զեկազարը պետք է սկսի մշակել ժողոված նյութը,
սխառմատիպացիայի յեկեղծակի իր գիտելիքները տվյալ թե-
մայի շուրջը, ուշադիր քննել բոլոր վոչ պարզ դրությունները
և դրված հարցն իր համար պարզել ամբողջապես և լիովին: Մի-
աժամանակ, այդ աշխատանքի պրոցեսում, անհրաժեշտ է գրի
առնել ամենակարևոր յեզրակացությունները, ընդգծել մեջբե-
րումները և նշանակել այն փաստերը, վորոնք կարող են ոգտա-
գործվել խմբակի պարապմունքների համար, ընտրել անհրա-
ժեշտ թղերը և այլն:

Նախնական այդ ուշադիր և խորացւած մշակումը հնարա-
վորություն կտա զեկազարին իր խմբակի աշխատանքի ճիշտ
ուղղությունը նշել: Ամենից առաջ կարևոր է հաշվի առնել, թե
ինչ են ուզում ստանալ խմբակից նրա մասնակիցները, նրանք
ինչ գիտելիքներով և տրամադրություններով են զալիս խմբա-
կը, ինչ հարցեր են նրանց հուզում և զբաղում: Մյուս կողմից
հարցերի ամբողջ այն գումարից, վոր պետք է մշակի խմբակը,
պետք է առաջագրել ամենազլխավոր հանդուգայային դրություն-
ները, վորոնք շուրջը պետք է կենտրոնացնել կարծիք քանա-
կայինների հատուկ ուշադրությունը, վորոնք պետք է հատուկ
խնամքով պարզարանվեն: Բացի այդ, պետք է ճշգրիտ նշել այն
տեղեկությունները, վորոնք պետք է հայտնվեն խմբակի մաս-
նակիցներին: Մտածելով այս ամենը, զեկազարը պետք է պարզ
ձևակերպի իր համար, թե ինչի պետք է ձգտի նա խմբակի աշ-
խատանքում, և պարզ ու վորոշ նպատակ զնի իր աշխատանքի
համար:

ՊԱՐԱՊՄՈՒՆԿԻ ՊԼԱՆԸ ՅԵՎ ՆՅՈՒԹԻ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Միայն այս ամենից հետո կարելի չե ձեռնարկել խմբակի
առանձին պարապմունքների պլանի կազմելուն և մշակմանը:
Ամենից առաջ, հաշվի առնելով խմբակի մասնակիցների կազմը,
ընդհանուր մակարդակը և ձգտումները, յեկեղծով հարցի էյու-
թյունից և ծավալից, անհրաժեշտ է քիչ թե շատ մոտավորա-
պես նշել խմբակի աշխատանքի տևողությունը և նրա պարապ-
մունքների քանակը: Ղեկավարը պետք է թեման րաժանի մի
քանի առանձին հարցերի այնպես, վորպեսզի յուրաքանչյուր

պարապմունքի ընկնեն մեկ—յերկու միանգամայն ամբողջացած հարցեր: Այնուհետև պետք է նշել, թե ինչ ճանապարհով, ինչ ձևերով պետք է մշակվի այդ հարցերից յուրաքանչյուրը—արդյոք, խմբակը պետք է աշխատի տպագրիչ վոր և է նյութի վրա, թե պետք է պատրաստի այս կամ այն ձևոնարկը, կարելի է և քաղաքացիական կազմակերպել, գործադրել խաղը և այլն: Վերջապես անհրաժեշտ է այստեղ իսկ վորոշել, թե ինչ ձևով կարելի է կլինի հայտարարել խմբակի աշխատանքի արդյունքները, ինչ միջոցներով կարելի է կլինի խմբակը շարժկապել լեհիստան անկյան ամբողջ աշխատանքի հետ:

Այդ պլան—կմաղբի շուրջը պետք է նյութ ժողովել, վորի հիման վրա և պետք է ծավալվի աշխատանքը խմբակում: Մասնակիցները ինքնուրույն աշխատանքի համար նյութ ջոկելը—ղեկավարի ամենարարդ և պատասխանատու անելիքն է: Դեկավարը պետք է վոր միայն նշի խմբակում ընթերցվելիք գրքույկը կամ հոդվածը, պլանը կազմի, ընտրի այն խնդիրը, վոր պետք է լուծեն մասնակիցները և այլն,—այլ նա պետք է այդ ամբողջ նյութը խնամքով վերանայի և մշակի: Յեթև խոսքը վերաբերում է գրքույկին կամ հոդվածին, ապա պետք է գեն պցել մի շարք յերկրորդական և խրթին մասեր, թողնելով միայն ամենապլխավորները, կազմել անհասկանալի խոսքերի բառարան: Յեթև պլանը բարդ է, պետք է գծել այնպես, վորպետքի մասնակիցները հեշտությամբ գլուխ հանեն նրանից: Յեթև պատրաստի թվեր են, պետք է ընտրել նրանցից ամենակարևորները և կազմել գիտգրամներ: Առանց այդպիսի մշակման, անգամ հաջող ընտրած նյութը բավարար չափով պետքական չի լինի աշխատանքի համար:

Ոմրակի աշխատանքի համար նյութը ընտրելուց բացի, ղեկավարը պետք է նշի և այն նյութը, վորը նա պետք է հանձնարարի մասնակիցներին՝ ազատ ժամանակը կարգալու և անհատական մշակման համար:

ՀՐԱՎԱՆԳՉԱԿԱՆ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆԷ, ՊԼԱՆԻ ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ ՅԵՎ ՓՈՐՁԻ ՀԱՅՎԱՌՈՒՄ

Ոմրակի ղեկավարին պարապմունքների պատրաստման գործում մեծ ողնություն ցույց կտան հրահանգչական պարապմունքները: Այդ պարապմունքները կարող են լինել յերկու կարգի—կամ վաշտում, քաղղիկի ղեկավարությամբ մի շարք

գործնական խնդիրները շուրջը՝ խմբակային աշխատանքի բո-
ղանդակությունը, մեթոդիկան և կազմակերպումը վաշտում,
կամ թե գնդի մասշտաբով մի տեսակի խմբակների համար (որինակ
ոսպմական խմբակների կամ ընդհանուր-կրթական խմբակների
ղեկավարների համար)։ Հրահանգչական այդ պարապմունքնե-
րում խմբակի ղեկավարը կստանա անհրաժեշտ ցուցումներ,
այստեղ նա կարող է փոխանակել իր փորձը ուրիշ ղեկավար-
ների հետ, հաշվի առնել նրանց նվաճումները և զրանց հիման
վրա ուղղել նկատված բացերը։

Իր աշխատանքի պլանը, նշած կանոնակարգ և այլն, խմբա-
կի ղեկավարը պետք է ներկայացնի վաշտի քաղղեկի հաստա-
տությանը։ Անհրաժեշտության ղեկաբում նա պետք է այդ ամե-
նը համաձայնեցնի և վաշտի հրամանատարի հետ (յեթև խոսքը
վերաբերում է ոսպմական խմբակին)։ Բոլոր ղեկավարությունների
ղեկաբում, բոլոր հարցերի լուծման համար ղեկավարը պետք է
ղեմի վաշտի քաղղեկին և ստանա նրանից անհրաժեշտ ցուցում-
ներ։ Վաշտի քաղղեկը լենինյան անկյան խորհրդի հետ միասին
պետք է ստուգի խմբակի ղեկավարի աշխատանքը, հրահանգի
նրան, ցույց տա նրա սխալները, նշի նրանց վերացման միջոց-
ները և այլն։

Վերջում աշխատանքի փորձի հաշվառման մասին։

Վերջան խմբակային աշխատանքի հարցերը համեմատաբար
քիչ են մշակված, այնքան այդ աշխատանքի իմի գումարած փորձ
զեռ չկա, այնքան էլ խմբակի աշխատանքի փորձի հաշվառման
հարցը բացառիկ նշանակություն և ձևոք բերում։ Շատ հաճախ
այդ գործին ձևական վերաբերմունք են ցույց տալիս, խմբակի
աշխատանքի հաշվառումը վեր են ածում ձևական և վոչինչ չա-
սող տեղեկությունների—ներկա յեղողների քանակը, պարապ-
մունքների թիվը և այլն։ Դրանից պետք է վճռապես խուսա-
փել։ Ի՞նչ ուղղություններով պետք է ընթանա խմբակի աշխա-
տանքի փորձի հաշվառումը։

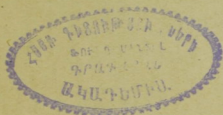
Առաջինը—խմբակի յուրաքանչյուր պարապմունքնից հե-
տո ղեկավարը պետք է լենինյան անկյան որոտեարի մեջ մըտ-
ցնի իր տպավորությունները պարապմունքի մասին, յերեք
չսահմանափակվելով պաշտոնական տեղեկություններով, այլ
մանրամասն մատնանշի տարած պարապմունքը, այն հարցերը,
վոր տվել են կարմիր բանակայինները պարապմունքի ժանա-
նակ, պատմի, թե ինչ մեթոդներով և տարել պարապմունքը,

ինչպէս և կազմակերպվել մասնակիցների խնդրույն աշխատանքը, վորոնք ևն աշխատանքի արդյունքները և այլն:

Յեկեռոզ,—չափազանց կարևոր և, վորպեսզի զեկավարն իր համար որատեալ պահի, վորի մեջ իմի կզումարի ամբողջ այն նյութը, վոր մշակել և նա խմբակի պարագմունքների համար—պլան, կոնսպեկտ, մասնակիցներին տրված հանձնարարություններ և այլն: Դեկավարն իր որատեալում կմացնի և իր տպավորությունները տարած աշխատանքի վերաբերյալ:

Յեբեռոզ,—զեկավարը պետք և ամեն կերպ փոխանակի իր փորձը հրահանգչական պարագմունքներում, իր ընկերների հետ՝ անձնական խոսակցությունների ժամանակ, լինինյան անկյան խորհրդի ժողովներում և այլն:

Չարոզ—խմբակի ակտիվը և լուրջ զեկավարը պետք և լայն փոխանակի իր փորձ թերթում և ժուրնալում, տա համապատասխան թղթակցական նյութեր, և իր հերթին, ոգտապարձի թերթն ու ժուրնալը իր մեթոդական փորձը ընդլայնելու համար:

ԳԱՍ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

220025201

A ¹¹ 25 201

ԳԻՆԸ 60 ԿՈՊ.

